

T.C.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

20.YÜZYIL BAŞINDA KONYA POLİS TEŞKİLATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM YILMAZ

TEZ YÖNETİCİSİ

DOC. DR. JÜLİDE AKYÜZ ORAT

KARS, 2011

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

20.YÜZYIL BAŞINDA KONYA POLİS TEŞKİLATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM YILMAZ

TEZ YÖNETİCİSİ

DOC. DR. JÜLİDE AKYÜZ ORAT

KARS, 2011

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İbrahim YILMAZ'a ait **20. Yüzyıl Başında Konya Polis Teşkilatı** konulu tez çalışması, jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

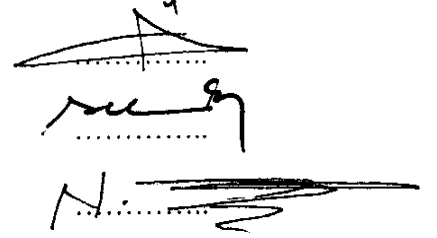
Öğretim Üyesinin Unvanı, Adı ve Soyadı

Doç. Dr. Jülide AKYÜZ ORAT(Danışman)

Doç. Dr. Selçuk URAL

Yrd. Doç. Dr. Nesrin GÜLLÜDAĞ

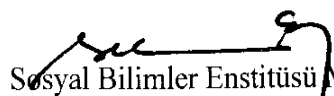
İmza

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../2011 tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

UYGUNDUR

...../...../.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Doç. Dr. Selçuk URAL

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
TABLolar LİSTESİ.....	IV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI'DA KOLLUK TEŞKİLATI VE GELİŞİMİ

1.1.1299–1453 Arası	
Dönem.....	5
1.2.1453–1826 Arası	
Dönem.....	7
1.2.1.Kolluk Makam V e Görevlileri.....	8
1.2.2. Geçitlerin, Yolların Ve Menzillerin Korunması.....	11
1.3.1826-1846 Arası Dönem.....	14
1.3.1.Vak'a-i Hayriye'den Sonra Zabıta Teşkilatında Meydana Gelen Değişiklikler.....	14
1.3.2.İhtisap Nezaretinin Görevleri.....	15
1.3.3.Eyaletlerde Zabıta İşleri	16
1.3.4.Tanzimat Ve Kolluk.....	16
1.3.5.İlk Defa Polis Teşkilatının Kurulması	17
1.4.1846-1909 Arası Dönem.....	19

İKİNCİ BÖLÜM

2.1 Konya Vilayeti'nin Genel Durumu.....	26
2.1.1. İdari Yapı.....	26
2.1.2. Sosyal Yapı.....	29
2.2.Konya Polis Teşkilatının Kurulması.....	31
2.3Teşkilatın Personel Durumu.....	33
2.3.1. Personel Sayıları.....	33
2.3.2.Çarşı Ve Mahalle Bekçisi Teşkilatının Kurulması.....	40
2.3.3. Savaş Bölgelerinden Gelen Personel İle Kadro Değişikliği Yapılan Personel.....	41
2.3.4.Süvari Polis Memurları.....	44

2.3.5. Takviye Kıtaları.....	46
2.3.6. Polislere Verilen Taltif Ve Cezalar İle Personelin Özlük İşleri.....	46
2.3.7. Siyasetle Uğraşma Yasağı.....	49
2.3.8. Savcı Vekili Olarak Polis.....	50
2.3.9. Tespit Edilebilen Emniyet Müdürleri.....	52
2.4. Teşkilatın Lojistik Durumu.....	53
2.4.1. Hizmet Verilen Binalar.....	53
2.4.2. Personel Maaşları.....	54
2.4.3. Kullanılan Silahlar.....	56
2.4.4. Kullanılan Demirbaşlar.....	57
2.4.5. Telefon Durumu.....	59
2.4.6. Üniformalar.....	61
2.4.7. Fotoğraf Makinesi Talebi.....	62
2.5. Asayiş Olayları.....	63
2.5.1. Konya'nın Asayişini Etkileyen Faktörler ve Genel Asayiş Durumu.....	63
2.5.2. Suç Önleme Faaliyetleri.....	67
2.5.3. Polisiye Bir Vakada Suç Sonrası Aydınlatma Faaliyetleri.....	68
SONUÇ.....	73
KAYNAKÇA.....	75
EKLER.....	78
ÖZGEÇMİŞ.....	92

ÖZET

Bu çalışmada 20. yüzyıl başındaki Konya polis teşkilatı incelenmektedir. Konuya geçmeden önce Türk kolluk tarihi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Zamanın Konya Emniyet Müdürlüğü incelenirken teşkilat yapılanmasında temel birimler olan personel, lojistik ve asayiş kısımları baz alınmıştır. Türk kolluk tarihi hakkında kısıtlı olsa bazı kaynaklara ulaşma imkânı olsada, 20.yüzyıl başı Konya polis teşkilatı hakkında, arşiv belgeleri haricinde başka bir kaynaktan faydalanma imkânı olmamıştır. Çalışmanın sonunda, 20. yüzyıl başındaki Konya Emniyet Müdürlüğü'nün personel ve lojistik bakımından oldukça kısıtlı imkânlarla görev yaptığı, lojistik işleriyle ilgili zaman zaman halktan yardım aldığı, bu imkânsızlıklara rağmen, asayiş hizmetlerinde belli bir seviyeyi yakaladığı, günümüz soruşturma süreçlerinin birçoğunu o günün imkânlarıyla kullandığı görülmüştür. Ayrıca 1900' lü yılların başında Konya'nın asayiş durumu, sosyo-kültürel yapısı hakkında da bazı bilgilere ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Emniyet, asayiş, Konya, polis, güvenlik

ABSTRACT

This study examines the police in Konya at the beginning of the 20th century. Before this topic, about the history of the Turkish law enforcement agencies, general information are given. While Konya Security Directorate is investigating at that time, the basic units of organization in the construction of the personnel, logistics and parts are based on public order. Albeit, limited to some sources about the history of Turkish law enforcement can achieve though, at the beginning of the 20th century, about Konya police force, except archival documents, has not been able to benefit from a source other than. At the end of the study, at the beginning of the 20th century, in Konya the Directorate of Security is very limited facilities in terms of logistics and his staff, received logistical help from the public from time to time, despite the impossibilities, public security services captured a certain level, the processes of today's investigation was used by many of the facilities of the day. In addition, at the beginning of 1900s, Konya's public order status, some information about the socio-cultural structure has been reached.

Key words: Safety, security, Konya, police, security

ÖNSÖZ

İnsanoğlu ister bireysel olsun ister toplu, her daim güvenliğe ihtiyaç duymuştur. Kendini korumak içgüdüsel bir davranıştır. Bu güvenlik ihtiyaç günümüzde devlet denilen mekanizma içerisinde bir düzen ve bir örgütleşme halinde karşılanmaktadır. Tezimizin konusu olan Konya Polis Teşkilatı da bu örgütleşmenin bir parçasıdır. Konu güvenlik olunca tezin içerisinde öncelikle geçmişten günümüze kadarki süreç takip edilmiştir. İki bölümden oluşan tezimizin birinci bölümü bu süreci anlatmaktadır. Türk tarihi boyunca güvenlik ile ilgili gelişmeler ve işleyişten bahsedilmiştir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde bu alandaki yeniliklerin ilavesiyle günümüzdeki sisteme daha da yakınlaşılmıştır.

Tezimizin ikinci bölümü 20. Yüzyıl başlarında Konya vilayeti ile başlamaktadır. Bu kısımda sınırlar, yerleşim mahalleri, sosyal yapı ve nüfusla ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümün devam eden kesiminde ise tezimizin ana eksenini olan 20.Yüzyıl başlarındaki Konya polis teşkilatı üzerinde durulmuştur. Konya polis teşkilatı 1890'lardan sonra Osmanlı ülkesindeki yeni düzenlemeler sonucu kurulmuştur. Bu bölümde teşkilatın genel yapısı ele alınmıştır. Bu bağlamda arşivlerde yer alan belgelerin verilerinden hareketle, teşkilatın personel ve lojistik kısımlarıyla 20.Yüzyıl başındaki Konya'nın asayiş durumu gün yüzüne çıkarılmıştır.

Türk kolluk tarihi hakkında sınırlı da olsa yapılmış genel çalışmalar mevcuttur. Tezimizde polis teşkilatının Konya'da nasıl kurulduğu, nasıl geliştiği, ihtiyaçları, eksikleri, başarılı yönleri ele alınmıştır. Bu yönüyle genelde emniyet teşkilatına özelde ise Konya'ya bir hizmet olarak ele alınmalıdır.

Çalışmam sırasında başta konu ve kaynak tespiti olmak üzere her konuda rehberlik eden ve yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Jülide Akyüz Orat'a, yine araştırma teknikleri ve diğer konularda desteğini esirgemeyen değerli hocalarıma ve katkısı olan herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Kars 2011

İbrahim YILMAZ

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1: 1869'da Konya vilayetindeki zaptiye miktarını gösterir tablo.....	24
Tablo 2.1:1867 nizamnamesine göre Konya'ya bağlı sancak, kaza ve nahiyeler...	26
Tablo 2.2:Konya'da sancak, kaza, ve nahiyelerdeki idari değişiklikler.....	28
Tablo 2.3:1868'de Konya vilayetine bağlı sancakların nüfusları.....	30
Tablo 2.4:1905'de Konya'daki Rum, Ermeni ve Müslümanların nüfusları.....	30
Tablo 2.5:1914'de Konya vilayeti kazalarının nüfusları.....	31
Tablo 2.6:1917'de Konya'da nüfusu 3500 ve daha fazla olan kasabalar.....	32
Tablo 3.1:1913'de Konya vilayetindeki şehirlerin nüfusu ile polis miktarları.....	35
Tablo 3.2:1913 'de Konya merkezdeki karakol isimleriyle personel durumları	37
Tablo 3.3:Savaş bölgelerinden gelerek Konya kadrosuna ilave olan personel ile kadro değişikliği yapılan personel.....	42
Tablo 3.4:1917 'de Konya'daki polis memurlarıyla takviye kuvvetlerinin sayıları...	46
Tablo 3.5:1913 yılı Ağustos-Kasım aylarında memurlara verilen taltif ve cezalar ile özlük işleri kayıtları.....	47
Tablo 3. 6:Tespit edilebilen emniyet müdürleri.....	52
Tablo 3. 7:Personel maaşları.....	54
Tablo 3. 8:Kullanılan silahlar.....	57
Tablo 3. 9:Kullanılan demirbaşlar.....	58
Tablo 3.10:Telefon altyapısı.....	60
Tablo 3.11:1913 yılı Konya vilayeti asayiş durumu.....	64
Tablo 3.12:1913 /2010 yılları asayiş durumu karşılaştırılması.....	66

GİRİŞ

Güvenlik, insanoğlunun varoluşundan buyana en temel ihtiyaçlarındandır. Başlangıçta bu ihtiyacı kendi çabalarıyla gidermeye çalışmış olmalıdır. Toplum hayatına geçişin sebeplerinden birisinin de güvenlik ihtiyacı olmuş olabileceği yadsınamaz. Başlangıçta insanoğlunun kendi çabalarıyla karşılanabilen güvenlik ihtiyacı toplumsal hayata geçilmekle devlet denen organizasyon tarafından sağlanmaya başlanmıştır. Güvenlik ihtiyacının devlet tarafından karşılanmaya başlanmasıyla gelenek, görenek, dini kurallar, ya da değişik toplumsal kabullerden temel alan kurallar bütünlüğü ile toplumsal ve bireysel güvenlikten sorumlu kişi ve kurumlar oluşmaya başlamıştır.

Devletler genel olarak kendisinden önceki bir devletin mirasçısı olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla yeni kurulan devletler, üzerinde kurulduğu coğrafyada daha önceden yaşamış olan devletlerin, ya da asli unsuru olan milletin başka coğrafyalarda daha önce kurmuş olduğu devletlerin bıraktığı miras üzerinden beslenerek kurumlarını oluşturmaktadır¹.

Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti'nin, Osmanlı'dan, Osmanlı'nın, Anadolu Selçukluları'ndan, Bizans'tan ve Orta Asya Eski Türk Devletlerinden etkilenmesi beklenen bir sonuçtur. Emniyet ve asayişin temininden sorumlu kurumların da bu tarihi miras silsilesinden etkilendiğine dair birçok delil vardır².

“Eski Türkler bugünkü anlamda polis teriminin karşılığı olarak yarkan terimini kullanmışlardır. Ramsted'e göre 1913 yılında çıkartılan Suci kitabesinde Yarkan sözü Moğolcada polis anlamında kullanılan Daruğa sözünün aynıdır. D ve Y harflerinin Moğolca ile Türk dilleri arasında değişime uğradığı, bu kelimelerin her ikisinin de Uygur metinlerinde geçtiği Yarkan teriminin polis, dedektif, cellât olarak çevrildiği Daruğa teriminin orta Asya ve Azerbaycan da gece bekçisi, Altınordu zamanında polis memuru karşılığı kullanıldığı. Daruğa teriminin Moğol istilasından sonra Orta Asya Türkleri arasında kullanılmaya başlanıldığı Selçuklular'da bu terimin kullanılmadığı, karakol sözünün en eski Türk polis teşkilatından bu yana kullanıldığını, bugünkü anlamda polis deyiminin tam karşılığı olarak karakol deyiminin “dirlik ve düzenlik sağlama “anlamında kullanıldığı, bu işlerin yürütüldüğü yerlere de karakolhane adının verildiği, Peçenek Türklerinin

¹.Hasan Yağar, “Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci” TÜRKLER, Osmanlı s.1

² Yağar, “Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci” s.2

gözetlemek amacıyla yaptıkları kalelerden birinin adının karaku olduğu , karaku kelimesinin de karakol gibi gözetlemek anlamına gelen karamak köküne dayandığı belirtilmektedir”³.

Türk tarihinin başlangıcından bu yana, ordunun başında olan Başbuğlar aynı zamanda barış dönemlerinde, emniyet ve asayiş hizmetlerinin başında bulunmaktaydı. Doğaldır ki emniyet ve asayiş hizmetlerinde de emrindeki askerleri kullanmışlardır. Dolayısıyla en eski devirlerden Tanzimat’a kadar inzibat tarihi ile askeri tarih birbirinden ayrılmaz bir parçadır⁴.

En eski tarihlerden bu yana, askeri yapı ile iç içe geçmiş bir şekilde yürütülen inzibat işlerinde görevli olanlar farklı isimler almışlardır. Zamanla küçük yerleşim yerlerinin güvenliklerinden sorumlu olan kişilere *şad*, *tudun* ve *sübaşı* isimleri verilmiştir. Ordu, asker ve savaş anlamına gelen “su” ön ekinden türeyen subaşı ise askerbaşı anlamına gelmektedir⁵.

Türk tarihi incelendiğinde, Türkler’in en eski zamanlardan bu yana, zamanın genel kabullerine göre suç sayılan fiillerin işlenmesinin önlenmesine ve suç faillerinin yakalanmasına büyük önem verdikleri görülecektir. İşlenen suçlara, mühim cezalar tayin edildiğine bakılacak olursa, bu suçları işleyenleri ortaya çıkarmak içinde bir takım görevlilerin olması gerekir. Eski Türkler’de işlenen suçun faili yakalanır, önemli cezalara çarptırılır, ayrıca tazminat hukuku da işletilirdi. Suçlunun yakalanması ve tazminat hükümlerinin işletilmesinde kolektif sorumluluk esastı. Bir yerleşim yerinde, işlenen bir suçun faili yakalanamazsa, suçtan doğan tazminat o yerleşim yeri ahalisine ortak ödetilirdi. Ayrıca eski Türkler’de zorla hak arama yasaktır. Tüm bunlar eski Türkler’de kolluk kuvvetinin varlığını ve önemini göstermektedir⁶.

Töre hükümlerine göre, kişiler töre hükümlerine aykırı ilk hareketlerinde sözle uyarılarak nasihat edilir, ikinci defa töre hükümlerine karşı gelirse tehdit ve zorlamayla töre hükümlerine uyması sağlanmaya çalışılır, üçüncü defa töre

³ A.Nihat Dünder, “Osmanlı Yönetiminde 78, Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat “Polis Teşkilatı”, TÜRK İDARE DERGİSİ, Sayı:401(1993)s.213

⁴ Halim Alyot, **Türkiye’de Zabıta**, Ankara, Kozan Ofset,2008

⁵ Gökhan Tanışık, “Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Kayıtlarına Göre Polis Teşkilatı Kadro Hareketleri (1909–1938)”Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 2009,s.5

⁶ Alyot, **Türkiye’de Zabıta**, s.11,12

hükümlerini çiğnemesi halinde sürgüne gönderilirdi. Tüm bu önleyici tedbirlere rağmen devam ederse hapse atılırdı⁷.

Yukarıda kısaca bahsedilen, eski Türkler’de emniyet ve asayiş işlerine temel teşkil eden üç temel anlayıştan kaynaklanmaktadır, bunlar

-Türkler’in örf, adet ve idareye ait olan ve dağınık bir halde bulunan, çok eski kanunlarını bir araya getiren, Oğuz Türesi

-13.asırda, Orta Asya, Çin, Harzemşahlar ülkesi ve Doğu Avrupa’da bazı yerleri hâkimiyetine alan ve bu büyük alanda halkı idare etmek için, kendisinin belirlediği kanunlar ortaya koyan Cengizhan’ın Uluğ Yasası

-Cengizhan’ın kurduğu imparatorluğun yıkılmasından sonra, bu imparatorluğun parçalarından biri olan Çağatay devletine 14. asrın ortalarında emir olan Timur’un, oğullarına öğütleri mahiyetinde olan ve devrinin kanunları mahiyetinde telakki edilen, *tüzükat* adlı hükümler⁸.

Bütün Türk tarihi boyunca, küçük değişikliklerle de olsa mevcudiyetini devam ettiren, inzibat işlerinin başında olduğu anlaşılan, ilk zabıta amiri olarak vasıflandırılabilir ve VIII. asırdan itibaren yazılı belgelerde adına rastlanmasına binaen çok daha eski tarihlerde varlığı düşünülebilecek olan subaşığı inceleyerek, eski Türk devletlerindeki iç güvenlik teşkilatı hakkında fikir sahibi olunabilir⁹.

“Bu kelimeyi Osmanlılar kalın telaffuz ederek Subaşı diye söylemekte iseler de, bunun bütün Türk lehçelerinde ordu, asker manasına olan sü kelimesinden geldiği anlaşılmaktadır. Bundan anlaşılıyor ki, subaşı tabiri eski serasker tabirinin Türkçesidir. Yalnız, eski Türkler’de ordunun başkomutanlığını, devletin başında bulunun hakanın veyahut hakan ailesine mensup birisinin ifa ettiğine göre subaşının belirli bir asker grubunun başı olduğu düşünülebilir. Bu asker grubunun, sonradan Osmanlılar’da da görüldüğü üzere mahallin emniyet ve asayişini sağlayan kılalardan ibaret olduğu ve subaşının emrinde olduğu anlaşılmaktadır”¹⁰.

⁷Tanışik, “Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Kayıtlarına Göre Polis Teşkilatı Kadro Hareketleri (1909–1938)” s.7

⁸ Alyot, *Türkiye’de Zabıta* s.14,15

⁹ Alyot, *Türkiye’de Zabıta* s.10

¹⁰ Alyot, *Türkiye’de Zabıta* s.10

Kelimenin kökeni ne olursa olsun, Subaşı tabiri en eski Türk toplumlarından Osmanlı devletine kadar, Türk devletlerinde emniyet ve asayiş işlerinden de sorumlu olan en büyük askeri komutanı anlatan bir ad ve kolluk tarihimizde önemle incelenmesi gereken bir konudur. Tonyukuk anıtında adı geçen İnelkağan bilinen en eski subaşıdır¹¹.

Subaşı kelimesi Anadolu Selçukluları'nda, ordunun en önemli bölümünü teşkil eden tımarlı sipahilerin, önemli il merkezlerinde bulunan komutanlarını ifade etmekteydi. Bu görevliler barış zamanında buldukları bölgenin emniyet ve asayiş işleriyle meşgul olurlar savaş zamanında ise buldukları bölgenin kaza ve köylerindeki tımarlı sipahilere komutanlık ederlerdi. Subaşılar, sipehsalar ve serleşker adı verilen bölge komutanlarına bağlıydılar. Sipehsalar ve serleşker ünvanlı komutanlar da emniyet ve asayiş işleriyle ilgili ve bu işlerin sorumlusuydular. Anadolu Beyliklerinde de askeri komutana subaşı deniyordu. Örneğin Aydınolu Mehmet Bey Germiyan ordusunda Subaşı olup sonradan İzmir ve çevresinde bir beylik kurmuştur. Nizamettin Bekler adında bir komutanın da 14.asır ortalarında Karamanoğlu beyliğinde subaşı olduğu görülmektedir¹².

11 Hikmet Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, Ankara, Kanaat Basımevi, 1946 s,28

12 Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk** s.28,29

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI'DA KOLLUK TEŞKİLATI VE GELİŞİMİ

1.1.1299–1453 Arası Dönem

Osmanlı Devleti kendisinden önce kurulmuş Türk devletlerinden pek çok miras almıştır. Tevarüs ettiği kurumlardan birisi de subaşılıktır. Subaşılığın Osmanlı'nın ilk dönemlerinden itibaren mevcudiyeti, Tevarih-i Ali Osman ve Oruçbey tarihindeki ifadelerden anlaşılmaktadır.

“Orhan yiğit oldu, andan Osman gazi aldığı vilayetleri bahşeyledi, Karahisar sancağı kim İnönü derler, ol araya değin oğlu Orhan'a verdi ve subaşılığını Alp Gündüz'e verdi” ,“pes Osman Gazi aldığı vilayetleri bahşeyledi Karahisar sancağı kim ana İnönü derler oğlu Orhan'a verdi subaşılığını karındaşı oğlu Alpgündüz'e verdi

¹. Alpgündüz, Osmanlı Devleti'nin bugünkü anlamda bilinen ilk polis amiridir². Subaşılık Selçuklular'dan Osmanlı'ya geçen bir kurumdur. Fakat bu geçiş esnasında bazı değişikliklere uğramıştır. Osmanlı subaşısı bir kolluk amiri pozisyonunda iken Selçuklu subaşısı hem kolluk amiri hem de günümüzün mülki amiri pozisyonundadır³.

Osmanlılar Orta Asya'dan Anadolu'ya gelerek Söğüt ve Domaniç bölgelerine yerleşmiş ve kurdukları küçük beylik zamanla büyüyerek bir imparatorluk haline gelmiştir. Kuruluş aşamasında toprakları oldukça küçük olan beyliğin yönetimi de oldukça sadeydi. Devletin başında bulunan bey hem askeri hem mülki otoriteydi. Tayin ettiği kadı ve komutanlarla ülkeyi idare ediyordu⁴.

Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerindeki, Evronos Bey, Timurtaş Bey, Koca Bey, Ayna Bey gibi önde gelen komutanları aynı zamanda subaşı ünvanı da taşıyorlardı. I. Murat zamanında padişahın seferden dönüşü münasebetiyle düzenlenen geçit resminde payitaht subaşısı Ayna Bey, sadrazam ve şehzadeden sonra alaya üçüncü olarak katılmıştı. Bu durum Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu takip eden yıllarda subaşının devlet hiyerarşisi içinde ne kadar önemli bir yer

¹ Hikmet Tongur, Türkiye'de Genel Kolluk, Ankara, Kanaat Basımevi, 1946, s.29

² A.Nihat Dünder, “Osmanlı Yönetiminde 78, Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Brakan Bir Teşkilat, Polis Teşkilatı”, TÜRK İDARE DERGİSİ, Sayı:401(Aralık 1993) s.216

³ Hasan Yağar, “Osmanlı polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci” TÜRKLER, Osmanlı, s. 6

⁴ Şerafettin Gündoğdu, “Türkiye’de Polis Eğitiminin Tarihi Gelişimi Ve Polis Meslek Eğitimi Merkezi, Polis Meslek Yüksek Okulu Örneği” Yüksek Lisans Tezi Denizli, 2009

tuttuğunu göstermesi açısından önemlidir. Doğrudan hükümdara bağlı olan bu kumandanlar aynı zamanda birer kolluk amiri idiler. Bunların maiyetindeki görevlilere “*Yasakçı*” denmekteydi⁵. Osmanlı şehirleri herhangi bir şekilde özerliğe sahip değildi. Kuruluşundan itibaren Osmanlı şehirleri, sultanın yönetim yetkisini temsil eden bey ve adalet yetkisini temsil eden kadı tarafından yönetilmiştir. Kadının emniyet ve asayiş işleriyle ilgili verdiği emirleri aynı zamanda bir komutan olan subaşı uygulardı. Kırsal alanda emniyet ve asayiş işlerinden tımarlı sipahiler sorumluydu. Tımarlı sipahiler subaşının kırsaldaki temsilcileriydiler⁶.

Fatih Sultan Mehmet’in 1453’te İstanbul’u fethine kadar Osmanlı Devleti’nde, subaşılar yönetimindeki askeri birlikler dış güvenlik yanında iç güvenliği de sağlamışlardır. İstanbul’un fethiyle beraber büyüyen devlet teşkilatına paralel olarak genişleyen ve devlet hiyerarşisindeki önemi artan yeniçeri ordusu emniyet ve asayiş işlerine de bakmaya başlamış subaşılık giderek belediye zabıtası hüviyetine bürünmüştür⁷.

II. Murat zamanında subaşı adı daha az geçmektedir. Ayrıca Âşık Paşazade tarihindeki

”padişah İstanbul’u kim fethetti subaşılığı kulu Süleyman beye verdi ve cemi vilayata kullar gönderdi. Talip olanlar gelsin evler, bağlar bahçeler verelim dediler ve kim geldi ise verdiler bu şehri mamur ettiler” şeklindeki kayıttan subaşının artık belediye ve imar iskân işleriyle de ilgilenen bir görevli haline geldiği anlaşılmaktadır. Fakat bu dönemde subaşılar adli kolluk anlamındaki görevlerine de devam etmekteydiler. Mecelle-i Umuru Belediye’de subaşılardan

” gündüzleri kol gezerek çarşı, pazarların, mahalle aralarının nezafetine dikkat etmek bozulmuş kaldırımları tamir ettirmek, maili inhidam binaları mimarbaşuya haber vermek ve geceleri dahi asesbaşı gibi kol gezerek uygunsuz takımını tevkif eylemek vazifesiyle muvazzaf” oldukları kayıtlıdır.⁸

Zabita iş ve işlemlerinin yürütülmesinde, daha sonraki dönemlerde subaşının yanında ases isminde bir görevlinin de olduğu görülmektedir. Asesler günümüzdeki gece bekçilerinin işini yapmakta ve asesbaşına bağlı olarak çalışmaktaydılar.

⁵ Halim Alyot, **Türkiye’de Zabita**, Ankara, Kozan Ofset,2008 s.29,30

⁶ Özcan Karaman, **Demokratik Ülkelerde Polis ve Jandarma Temel Eğitimi: Türkiye Örneği**,”POLİS BİLİMLERİ DERGİSİ, Cilt 8 (12),s.5

⁷ Dündar, **“Osmanlı Yönetiminde 78,Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı...”** s.218

⁸ Alyot,Türkiye’de Zabita, s.30

Subaşların tahsil ettikleri inzibati para cezalarında, cezaya konu suç eğer gece işlenmişse % 10'u asesbaşaya verilirdi⁹.

Yukarıda da belirtildiği gibi payitahtta subaşlar asesbaşılarla birlikte çalışmışlardır. Hapishanelerin idaresi subaşlara korunması ise asesbaşılara aitti, bir yerin askeri komutanı olan subaşların bu askerlik vasıfları zamanla önemini kaybetmiştir. Hâlbuki subaşlar ilk üç padişah zamanındaki durumları tam olarak bilinmese bile Çelebi Sultan Mehmet zamanında padişah divanındaydılar¹⁰.

Osmanlı Devleti'nde, suç ve suçluyu takip görevi, yönetimindeki görevlilerle beraber subaşının olmasına rağmen zina gibi bazı suçlarda başta imamlar olmak üzere, mahalle halkına da bu görev verilmişti. Mahalle halkı suçluları ihbar edebilecekleri gibi, zina yapılan eve baskın yaparak suçluları yakalayıp ilgili görevlilere teslim edebiliyorlardı¹¹.

1.2. 1453–1826 Arası Dönem

Osmanlılar İstanbul'u fethettikten sonra İstanbul'un emniyet ve asayiş işlerine büyük bir önem verdiler. Fetihle beraber, şehre, devletin de desteğiyle Anadolu'dan yoğun bir göç başladı. Şehrin nüfusu birkaç misli arttı. Artan bu nüfusun emniyet ve asayiş işleri yeni bir tarzla ele alındı. İstanbul emniyet ve asayiş işlerinin görülmesi açısından beş bölgeye ayrıldı. Nefs-i İstanbul'un saray civarı dışındaki yerler yeniçeri ağalarına, saray civarı cebecibaşılara, Kasımpaşa ile Galata kaptan paşalara, Tophane tarafı ile Beyoğlu topçubaşılara, Üsküdar, Eyüp, Kâğıthane, Boğaziçi'nin her iki tarafı, Kadıköy, Adalar bölgesi ise bostancıbaşılara verilmişti. Bu yapılanmanın dışında çeşitli yerlerde buldukları yerlerin emniyet ve asayişinden sorumlu usta adı verilen memurlar vardı. Ustaların emrine yeterince memur verilmişti. İstanbul'da yukarıda sayılan bölgelerin içinde ve dışında, o mıntıkanın zabıta amirinin emrinde, *kolluklar*, bu günkü anlamıyla karakollar vardı. Karakol görevlileri yeniçerilerden oluşup, bugünkü polis ve jandarmanın işini yapıyor ve kendilerine *kollukçu* deniyordu. İstanbul'daki elçiliklerin korunması işi de yeniçerilere aitti. Bu görevliler resmi ücretlerinin haricinde görev yaptıkları elçiliklerden de para alırlardı¹².

⁹ Alyot, *Türkiye'de Zabıta*, s.31

¹⁰ Tongur, *Türkiye'de Genel Kolluk*, s.32,33

¹¹ Abdülmecit Mutaf, "Teorik Ve Pratik Olarak Osmanlı'da Recm Cezası: Bazı Batı Anadolu Şehirlerindeki Uygulamalar", *TURKISH STUDİES*, 2008 s.585

¹² Alyot, *Türkiye'de Zabıta*, s.44,45

Osmanlı İmparatorluğu yabancı devletlere verilen kapitülasyonlarda, kolluk teşkilatına ait olması gereken bazı görev ve yetkileri yabancı makam ve mercilere devretmiştir. Yabancıların kendi aralarında oluşan her türlü suçun yargılanması ve konunun hükme bağlanması elçiler ve konsolosların görevleriydi. Dolayısıyla mahalli kolluk kuvvetleri bu gibi olaylarda adli kolluk görevini yapmak vesaire maksatlarla yabancılara karışamazdı. Bu durum sadece aynı milletten olan kişiler arasında değil, değişik milletlerden olan kişiler arasındaki olaylarda da geçerliydi. I. Mahmut zamanında Fransızlara verilen 1740 tarihli kapitülasyona göre, kolluğun yabancıların buldukları evlere girmesinin gerektiği hallerde, yabancı mercilerin de kolluğa katılması gerekirdi. Hatta söz konusu antlaşma hükümlerine aykırı hareket eden yabancılara dahi kolluk karışmıyordu¹³.

Osmanlı Devleti'nin bu dönemdeki zabıta işlerini incelerken yeniçerilerden özellikle bahsetmek gerekir. Yeniçeri ağası, hem payitahttaki ve taşradaki yeniçeri askerinin komutanı hem de İstanbul'un emniyet ve asayişinin sağlanmasından sorumluydu. Yeniçeri ağası kolluk hizmetlerin de subaşı, asesbaşı, başçuhadar, tebdil başçuhadarı, cellad, falakacı, böcekci başı gibi yeniçerilerin ve komutanların hizmetlerinden istifade ederdi. Yeniçeri ağası bazı geceler İstanbul'da dolaşır, rast geldiği serserileri toplattırır, döver ya da dövürürdü. Yeniçerilerin kolluk hizmetlerinden biriside zamanımızdaki itfaiye görevini görmeleridir. Yangın çıktığında hem yangını söndürürler hem de çevre emniyetini alırlardı. Padişahı yangından haberdar etmek de yeniçerilerin vazifelerindendi. Ayrıca yeniçeri ağaları önceleri çarşamba günleri, daha sonraları ise ayda bir defa cuma namazından sonra sadrazama giderek ocak işleri hakkında bilgi arz ederlerdi. Muhakkak ki bu görüşmelerde İstanbul'un emniyet ve asayiş işleri de gündeme geliyordu¹⁴.

1.2.1.Kolluk Makam Ve Görevlileri

-Sadrazam

Sadrazam, padişah adına devletin her türlü iç ve dış işlerini takip eden en yüksek devlet görevlisi olduğundan emniyet ve asayiş işlerinin de en tepedeki sorumlusuydu. Sefer zamanında *kethüda bey* emniyet ve asayiş işlerinde sadrazama vekâlet ederdi. Sadrazam zaman zaman yanındaki görevlilerle şehirde dolaşarak tespit ettiği suç ve suçlulara müdahale ettiği olsa da bunlar genellikle sembolik

¹³ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.38,40

¹⁴ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.54,55

hareketlerdi. Sadrazamlar İstanbul'daki yangınların söndürülmesine büyük önem atfeder, büyük yangınların söndürülmesine bizzat nezaret ederlerdi¹⁵.

Sadrazamların, *tebdil çuhadarları* denilen ve zamanımızdaki sivil polislerle benzetilebilecek araştırma memurları vardı. Bunlar sivil kıyafetle görev yaparlardı ve yürürlükteki mevzuata aykırı hareket edenleri tespit ederek, haklarında gerekli işlemleri yaparlardı¹⁶.

-Kadı

Merkezi idarenin taşradaki temsilcisidir. İdari, siyasi, mali kurumların baş denetçisidir. Kadılar buldukları yerin asayişinde de söz sahibi biri olarak, asayiş hizmetlerindeki bazı görevlileri bizzat atardı. Alışverişin kontrolü ile esnafın hal ve hareketlerini kontrol eden *muhtesip* ile bugünkü anlamda, haklarında mahkemelerce zorla getirilme kararı verilenlerin, mahkemelerde hazır edilmelerini sağlayan *muhzır* bunlara örnektir¹⁷.

-Yeniçeri Ağası

Osmanlı ordusunun merkez teşkilatındaki ağalarının en büyüğüdür. Başkent emniyet ve asayiş işleriyle ilgili görevleri olduğundan haftada üç kez emrindeki görevlilerle beraber İstanbul' un çarşı ve pazarlarını dolaşır, tespit ettiği suç ve suçlulara müdahale ederdi¹⁸.

-Ases

Geceleri şehirlerin emniyet ve asayişini sağlayan birimdir. Sadrazamın Cuma namazına giderken kullandığı yolun güvenliği de aseslerden sorumluydu. Aseslerin kökeni Karahanlılar devletine kadar götürülebilmektedir. Karahanlılar'da gündüz asayişten sorumlu olan birime *turgak*, gece asayişten sorumlu olan birime *yatgak* denmekteydi¹⁹.

-Böcekçiler

Suç işleyenleri araştırıp yakalamak için çalışan, erkek ve kadın memurlardan oluşan, özel ve ayrı bir kolluk teşkilatıdır. Amirlerine böcekçi başı denir. Böcekçilere *salma* da denirdi. Bu teşkilat içerisinde istihbarat işleriyle görevli *çuhadar* denen

¹⁵ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.52,53

¹⁶ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.13

¹⁷ Yağar, "Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci" s.4

¹⁸ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.54–55

¹⁹ Alyot, **Türkiye'de Zabıta** s 55.56

görevliler de vardı. Bunlar daha çok devletin emniyetine yönelik tehditler konusunda çalışır ve elde ettikleri bilgileri kâhya beye verirlerdi²⁰.

-Cebeciler

İstanbul'un, Ayasofya, Hocapaşa Ahırkapı taraflarının emniyet ve asayiş işlerinden sorumlu birimdir. Aynı zamanda ordunun kullandığı harp malzemeleri ve cephanenin tedariki ve bakım onarımını sağlardı²¹.

- Başhaseki

Padişahın yanında bulunur ve özellikle padişah ava çıktığında yakın korumalığını yapardı. Ayrıca gizli işlerle ve taşraya gizli belge götürmekle de görevliydi²².

- Salma Tebdil Askerleri

Halkın yoğun olduğu yerlerde devamlı olarak kılık değiştirmek suretiyle görev yaparlardı. Suçun işlenmesini önlemeye çalışır, işlenen suçların faillerini yakalayıp adalete teslim ederlerdi. Kahvehane ve berber dükkânlarında kumar oynayanları yakalar ve Ağakapısı'na gönderirlerdi. Çarşı iznine çıkan yeniçerilerin suça karışmalarını önlemek için dükkânları, hamamları kontrol ederlerdi. Ezan okunurken halkı camilere sevk etme muhtesiplerin işi olmasına rağmen salma tebdil askerleri de bu işe dikkat ederlerdi²³.

-Topçubaşı Ve Topçular

Top dökmek ve savaşta top kullanmak üzere kurulmuş olan bu askeri birim, aynı zamanda Tophane ve Beyoğlu semtlerinin emniyet ve asayiş işlerinden de sorumluydu. *Sertopi* denilen kumandanları bu işlerin sorumlusuydu. Dökücübaşı, Ocak Kethüdası, Ocak Çavuşu, Dökücü Halifeleri bu askeri birimin diğer rütbelileriydi²⁴.

- Bostancılar

Sarayın içinde ya da dışındaki padişaha ait bostan ve bahçelerin bakımını yapmak ve saraya ait kayıkların idaresi işleriyle vazifeli olan bu teşkilat aynı zamanda, bakımını yaptıkları bostan ve bahçelerle Marmara ve Boğaziçi kıyılarının

²⁰ Alyot, **Türkiye'de Zabıta** s.64,65

²¹ Alyot, **Türkiye'de Zabıta** s. 55,56

²²Süleyman Kaynar, "**Tarihi Süreç içerisinde Türk Polis Teşkilatının Kuruluşu, Organizasyonu, Fiziksel Yapılanması, Aday Seçme Şekli, Eğitim Programları Ve Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma**", Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2002, s.12

²³ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.56.

²⁴ Alyot, **Türkiye'de Zabıta** s.57

emniyet ve asayiş işlerinden de sorumluydu. İstanbul ve çevresindeki ormanların ve suların muhafazası ve teftişi de bostancıların işiydi²⁵.

-Muhtesip

Muhtesip, şeriata aykırı eylemlerde bulunanları yakalar ve cezalandırırdı. Narh, trafiği düzenleme, hamallara ve hayvanlara aşırı derecede yük yükleyenleri men etme, öğrencileri döven öğretmenleri cezalandırma, çevreyi kirletenleri bulup cezalandırma, kalitesiz imalatı önleme, cuma namazı sırasında işyerlerinin kapatılmasını sağlama, borçlarını ödemeyenleri cezalandırma gibi görevleri vardı. Bunun için kadı gibi mahkeme kurarak muhakeme yapmazdı. İbret olması için anında ve olay yerinde cezalandırırdı²⁶.

-Yasakçılar

Bunlar yeniçeri askerlerinden seçilir ve yasakçıbaşı yoluyla subaşıya bağlıdır. Şehir giriş çıkışlarında veya önemli gördükleri yerlerde, günümüzdeki anlamda uygulama noktaları oluşturarak, alım satımı veya taşınması yasak olan maddelerin kontrolü konusunda çalışırlardı. Tanzimat'a kadar elçiliklerin korunması da yasakçılara aitti. Tanzimat'tan sonra bunlara *kavas* denmeye başlanmıştır²⁷.

- Çavuş

Bu unvanın bağırma, seslenmek, feryat etmek anlamına gelen *çav* kelimesinden türediği düşünülmektedir. Çavuşlar padişah dışarı çıktığında geçiş güzergâhında görev alıyorlar, ayrıca divanda nizam ve intizamı sağlıyorlardı. Bundan başka, ikametlerinden çıkmaları yasaklanan elçilerin bu yasaklamaya uyup uymadıklarını kontrol ediyorlardı²⁸.

1.2. 2.Geçitlerin, Yolların Ve Menzillerin Korunması

- Derbentçiler

Anadolu ve Rumeli, posta tatarlarının gelip gitmesi, taşıtların kullanması ve emniyet ve asayişin sağlanması bakımlarından bazı *kol* lara ayrılmıştı. Her bir koldan belli bir güzergâh üzerindeki şehir ve kasabaları birbirine bağlayan yollar kastediliyordu. Askerlik veya ticaret bakımından önemli yolları korumak için halk

²⁵ Tongur, *Türkiye'de Genel Kolluk*, s.65

²⁶ Yağar, "Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci."s.10

²⁷ Yağar, "Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci."s.12,13

²⁸ Yağar, "Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci."s.9

görevlendiriliyordu. Derbentçilik denilen bu sistemde yapılan vazife karşılığında derbentçiler bazı vergilerden muaf tutuluyordu. Yollardaki köprülerin korunması için köprücüler görevlendirilirken bazen de derbentçiler aynı zamanda köprücülük yaparlardı²⁹.

-Martoloslar

Martolos önceleri Tuna nehrinde eşkıyalık yapanlara verilen bir adken zamanla tam tersi bir anlam kazanmış, Tuna nehri bölgesindeki geçit, boğaz ve önemli yerlerin korunması işinde görevli bir çeşit mahalli zabıta teşkilatının adı olmuştur. Derbentçilikte olduğu gibi bir çeşit mükellefiyet tarzında olan bu görevi yapanlar rüüs vergisinden muaf olurlardı. Martoloslarla, derbentçiler arasında ciddi bir fark yoktur. Kısaca özetlemek gerekirse martoloslar halkı hıristiyan olan yerlerin derbentçileridir denilebilir³⁰.

- Pandorlar

Osmanlı Devleti'nde Sırpların yaşadıkları bölgelerin emniyet ve asayiş hizmetlerini gören görevlilerdir. Pandorlar görev anlayışı bakımından mükellefiyet olarak görev yapan martoloslar gibi değil ücret karşılığı görev yapan görevlilerdir³¹.

Menzilkeşler

Osmanlı Devleti'nde, Anadolu ve Rumeli'ndeki yollar üzerinde kurulmuş olan menzillerin birinci derecedeki görevleri devletin resmi haberleşmesini sağlamaktı. Bu görevi yerine getirmek için menziller bir posta istasyonu gibi görev yapmışlardır. Menzillerin bu görevlerini ifa edebilmeleri için yakınlarındaki köy halkından oluşan ve *menzilkeş* denilen görevliler tayin ediliyordu. Görevleri han ve menzillerin yıkılıp harap olmasını, yanmasını engellemek ve gece gündüz eşkıya saldırılarından korumaktı. Bu görevliler bir mükellefiyet olarak bu işi yapıyorlar ve karşılığında avarız vergisinden muaf oluyorlardı³².

Osmanlı'da yukarıda sayılan zabıta birimlerinden başka, doğrudan doğruya zabıta hizmetleri gören ya da zabıtaya yardımcılık görevi bulunan emniyet ve asayiş unsurları da vardı. İstanbul'da görev yanan *esnaf paspanları* (diğer bir deyişle

²⁹ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.102-104

³⁰ Bilgehan Pamuk, "XV. XVI. Yüzyıllarda Trabzon Sancağında Martaloslar" A.Ü. OSMANLI TARİHİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ DERGİSİ, Sayı: 14 s.187,188

³¹ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.109

³² Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.113,114

pazpant) bu zümredendi. Paspanlar geceleri çarşı ve pazarları dolaşır, hırsızlık olmaması için çalışırlardı. Subaşının emrinde görev yapan bu görevlilerin sayısı 12.000 kişiye çıkmıştı. Yine vezir veya diğer devlet görevlilerinin yakın koruma görevini yapan, bu arada görev esnasında rastladıkları diğer suç ve suçlulara da müdahale eden *şatır* ismindeki görevlileri de bu gruptan sayılabilir. *Kır serdari* ismindeki görevli de günümüzdeki jandarmanın görevini yapmaktaydı. Bu grupta sayılabilecek son zabıta grubu *tomruk ağası* ismindeki görevlidir. Esasen günümüzdeki hapishane müdürü görevinde bulunan bu görevli kendi mıntıkası dâhilinde zabıta yetki ve göreviyle donatılmıştı³³.

Yukarıda kısaca değinilen İstanbul'un fethi ile yeniçeriliğin kaldırılması arasındaki zaman dilimini kapsayan dönemdeki zabıta teşkilatı incelendiğinde, emniyet ve asayiş işlerine oldukça önem verildiği görülmektedir. Bu dönemde emniyet ve asayiş işlerinin başında, Türklerin Orta Asya'da kurmuş olduğu devletlerden miras olarak Osmanlı'ya geçen subaşı vardı. Osman Gazi'nin yeni fethedilen Karahisar sancağına kardeşinin oğlu Alpgündüz'ü subaşı olarak ataması, I.Murat zamanında payitaht subaşısı Ayna Bey'in resmigeçitte sadrazam ve şehzadeden sonra üçüncü sırada törene katılması, Çelebi Mehmet zamanında subaşılardan padişah divanına katılmaları, emniyet ve asayiş işlerinin başındaki subaşının devlet hiyerarşisinde önemli bir mevkide olduğunu gösterir. Bu durum Osmanlı devleti'nin iç güvenliğe verdiği önemi göstermektedir.

Tarihsel bir miras olarak, askeri yapı içerisinde görev yapan bu dönemdeki kolluk teşkilatının yapılanması incelendiğinde, günümüzdeki kolluk teşkilatlarının yapısında bulunan, karakollar, gece ve gündüz devriyeleri, sivil polisler, istihbarat birimleri, araştırma birimleri, koruma hizmeti yapan birimler, deniz polisi gibi birimlerin mevcudiyeti göze çarpmaktadır. Fakat bu birimler birbirinden bağımsız bir şekilde çalışmakta ve aralarında bir harmoni bulunmamaktadır. Bağımsız birimler olarak çalışmalarına ve bazı birimlerin hizmet götürdükleri mahalle veya şehir halkından ücret almalarına bakılırsa, günümüzdeki özel güvenlik teşkilatlarına benzetilebilir.

³³ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.65, 66

1.3.1826–1846 Arası Dönem

Yeniçeri ocağının kaldırılması, zabıta tarihi açısından oldukça önemlidir. Çünkü başkentte ve taşrada kolluk yetkisine sahip olan yeniçerilerin kaldırılmasından sonra zabıta işleriyle ilgili bir takım teşkilatlar da kaldırılmış ve yeni kurulan Asakir-i Mansurei Muhammediye ordusunun kolluk işleriyle görevlendirildiği 1826–1847 yılları arasındaki devreyi, müstakil olarak görev yapacak olan zabıta teşkilatının kurulması takip etmiştir³⁴.

Yeni kurulan ordunun komutası serasker denen komutana verildi. Seraskere eski düzende yeniçeri ağasının sahip olduğu yetkiler verildi. Bu suretle başkentte kolluk amirliği görev ve yetkisi de verilmiş oldu. Bununla beraber başkentteki zabıta işlerindeki karmaşa ve çok başlılık devam etti³⁵.

Vilayetlere inzibat işlerinin vali ve mutasarrıflar tarafından idare edilmesi ve vilayetlerde emniyet ve asayişin sağlanması hususuna özel önem verilmesi için yazılar yazıldı. Fakat Asakir-i mansurei Muhammediye'nin yeni kurulduğu ve değişiklikler geçirdiği bu yıllarda yurdun tamamını kapsayan bir teşkilat kurulamamıştır. Bu dönemde ilan edilen Tanzimat'ın getirdiği yeniliklerden biri olarak memurlara maaş ödenmeye başlanmış ayrıca eski has, zeamet ve tımarlar kaldırılmış dolayısıyla dirlik sahiplerinin, çevrelerinin emniyet ve asayiş işleriyle ilgisi kalmamıştır. Yine bu dönemde eski dönemlerde derbentlerin ve geçitlerin güvenliğinin, halk tarafından mükellefiyet olarak yürütülmesi usulü terk edilmiştir. Şehir ve kırsal alanların inzibat işlerinin Babıseraskeriye'ye bağlı olarak görev yapan zabtiyeler tarafından sağlanmasına çalışılmıştır³⁶.

1.3.1.Vak'a-i Hayriye'den Sonra Zabıta Teşkilatında Meydana Gelen Değişiklikler

1826 değişikliğinden sonra da başkentte emniyet ve asayiş işlerindeki çok başlılık devam etti. Bu dönemde İstanbul'daki zabıta teşkilatının yapısı şu şekildedir.

İstanbul ciheti: Seraskere bağlı olan ve yeniçeri karakollarını kullanan Asakir-i Mansure-i Muhammediye, İstanbul tarafının emniyet ve asayişinden sorumluydu

Üsküdar civarı: Asakir-i Hassa askerleri bu bölgenin inzibat işlerine bakıyorlardı.

³⁴Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.121

³⁵Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s. 67

³⁶Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.125,

Kasımpaşa ve Eyüp civarı: Asakir-i Muntazama-i Bahriye teşkilatı bu bölgenin inzibatından sorumluydu. Harbiye, levazım ve baruthaneler idaresi 1832 yılında bu orduya dâhil edildi. Ünvanı da Tophane Müşiriyeti'ne çevrildi.1845 yılında ilk defa polis teşkilatı kurulduğunda polisler bu müşiriyetin emrine verilmişti³⁷.

Yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra, bostancı ocaklarının inzibat işleriyle ilgili görevleri tamamen sona erdirilerek, sadece bahçelerin bakımıyla ilgilenmeye başlamışlardır. Babiâli'de tomruk (cezaevi) ve benzeri işlerde görevli olan harbeciler de kaldırılarak görevleri Kırcaali sekbanları ile humbaracı neferlerine verildi. Ordunun savaş malzemelerinin tedariki ve bakımından sorumlu olan cebeci ocağı da yeniçerilerle birlikte lağvedilerek Asakir-i Mansure'den bir kısmı bu işle görevlendirilmiştir³⁸.

Ağustos 1826'da ihtisap ağalığı nizamnamesi yayınlanarak, eskiden beri var olan ihtisap ağalığı teşkilatı genişletilerek görevleri arttırılmıştır. Bu suretle teşkilat, İhtisap Ağalığı Nezareti'ne dönüştürülmüştür³⁹.

Bu şekilde ihtisap teşkilatı görevleri ve önemi artmış bir kurum haline gelmiştir. İstanbul ihtisap ağasına, nazır unvanı verildi. Yeniçerilerin kolluk görevleri yeni kurulan Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna verilmesine rağmen bu ordu teşkilatının yeni kuruluyor olmasından dolayı, bu zamana kadar daha çok belediye zabıtası görevleri bulunan ihtisap teşkilatı oldukça geniş inzibati ve idari görev ve yetkilerle donatıldı⁴⁰.

1.3.2. İhtisap Nezaretinin Görevleri

-Yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra İstanbul'da asayişsizlik olaylarına neden olabilecek başıboş serseri takımının gelip yerleşmesine mani olmak için İstanbul, Üsküdar, Galata ve Boğaziçi iskelelerinde bulunan hamal, kayıkçı, tellak gibi esnaf yanında çalışanların kayıt ve nezaret altında tutma.

-Mürur Tezkeresi olmayanların İstanbul'a girmesini engel olma.

-Ellerinde mürur tezkeresi olduğu halde İstanbul'a çalışmaya gelenleri iş buluncaya kadar kendi denetimlerindeki bazı hanlarda tutma.

³⁷ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.70–72

³⁸ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.126,127

³⁹ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.71

⁴⁰ Tongur. **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.129

-Hamalları, kayıkçıları, manavları, arabacıları, hizmetçileri, bahçıvanları kaydetmek, ayda iki kere denetimlerini yapmak, silah taşıyıp taşımadıklarını kontrol etme.

-Esir pazarlarını kontrol ederek, hür insanların orada satılmalarına engel olma.

-Otel, han ve bekâr odalarını denetleme.

1845 tarihinde polis teşkilatının,1846 tarihinde ise Zaptiye Müşiriyeti'nin kurulması üzerine İhtisap Nezareti'nin kolluk görevleri bu teşkilatlara devrolunmuştur.1855 senesinde İstanbul Şehreminliği'nin kurulması üzerine de tamamen kaldırılmıştır⁴¹.

1.3.3. Eyaletlerde Zabıta İşleri

Osmanlı İmparatorluğu'nun emniyet ve asayiş teşkilatını incelerken eyaletlerde asayiş işlerinin sipahilere verildiği belirtilmiştir. II. Mahmut tarafından 1826 da yeniçerilerle birlikte sipahiler de ortadan kaldırılınca, bu teşkilattan yurdun çeşitli yerlerinde arta kalan kuvvetlerden yeni bir kolluk meydana getirmek için faydalanılmıştır. Ancak zaptiye teşkilatının kurulmasından sonra bu kuvvetlerde dağıtıldı. II. Mahmut zamanında uygulanan merkezîyetçi politika nedeniyle valilerin kamu idaresi alanındaki yetkileri oldukça azaltıldı. Kolluk kuvvetlerinin başındaki görevliler doğrudan merkeze bağlı hale geldiler. Ayrıca çıkarılan yeni kanunlarla zabıta kuvvetlerinin başındaki amirlerin yetkileri ile zabitanın silah kullanma yetkisi önemli ölçüde kısıtlandı. Zararları görülen bu durumu düzeltmek için 1852 tarihinde bir ferman çıkarıldı. Kolluk kuvvetlerine suçlular karşısında geniş yetkiler veren bu fermana göre zaptiye subayları valinin emrine veriliyordu. Kolluğun silah kullanma yetkisinde de rahatlamalar getiriliyordu. Ayrıca teşkilata, bilirkişi olarak kimyager, cerrah gibi görevliler atama yetkisi de veriyordu. Yine bu fermana göre Tophane Müşiriyeti'nin maiyetinde bir polis meclisi kurulacaktı. Yönetiminde bir zabıta kuvveti de olacak olan bu meclis emniyet ve asayiş işleriyle ilgili mevzuatı da düzenleyecekti⁴².

1.3.4. Tanzimat Ve Kolluk

Yukarıda da belirtildiği gibi Tanzimat'ın ilanından sonra derbentçilik, köprücülük, martalosluk, gibi halkın bir mükellefiyet olarak yapmak zorunda oldukları görevler kaldırılarak bu gibi görevler hükümet tarafından yapılmaya

⁴¹ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.71-72

⁴² Alyot, **Türkiye'de Zabıta** s.72-74

başlandı. Tezkeresiz yolculuk yasaklandı. Tanzimat'tan sonra da İstanbul'un emniyet ve asayiş işlerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye askerleri bakıyordu. Takip eden yıllarda İstanbul'un inzibat işleri redif askerlerine verilmiş, bu uygulama taşraya da teşmil edilmeye çalışılmıştır. Tanzimat'ın kolluk teşkilatı ile ilgili olumlu yanlarından biri her eyalet ve sancağa sadece kolluk işlerinde görevli ve maaşlı zaptiyelerin tayin edilmesidir. Tanzimat'ın ilk yıllarında tayin edilen kolluk amirlerinin rütbeleri tayin edildikleri yere göre değişiyordu. Örneğin Midilli zaptiye memurluğuna Binbaşı İbrahim Ağa, Kayseri Sancağı zaptiye memurluğuna Ferhat Paşa, İçel ve Alaiye zaptiye memurluğuna Faik Yusuf Paşa, Tokat zaptiye memurluğuna Miralay Mustafa Bey atanmıştır⁴³.

1.3.5. İlk Polis Teşkilatının Kurulması

Bu dönem 20 Mart 1845 tarihli *Polis Nizamı* denen 17 maddelik Polis Nizamnamesi ve 30 Mart 1845 tarihinde bu nizamnameyi yürürlüğe koymak için yayınlanan Müzekkere-i Umumi ile başlatılabilir.1826 tarihinde yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra kurulan yeni ordu ve bu orduya verilen emniyet ve asayiş işlerinde, yeniçerilerin bozulmasından kaynaklanan sorunlar belli ölçüde önlenmiş ve emniyet ve asayiş işlerinde belirli ilerlemeler kaydedilmişti. Bununla beraber ülke çapında yekpare bir teşkilat kurulamamıştır. Bu kargaşayı ortadan kaldırmak için 1845 tarihinde ilk adım atıldı ve polis teşkilatının kurulduğunu bildiren bir tezkere yayımlandı.20 Mart1845 tarihinde hazırlanan tezkere 30 Mart 1845 tarihinde yayımlandı. Bu tezkerede İstanbul'da emniyet ve asayişini sağlamak için Tophane-i Amire Müşiri Mehmet Ali Paşa'nın emrinde polis adıyla yeni bir kolluk birimi kurulduğu açıklanmaktadır. Yine bu tezkerede kurulan polis kuvvetini idare etmek üzere bir meclisin kurulacağından bahsedilmektedir.17 maddelik müzekkerenin ilk iki maddesi meclisin görevlerini belirtmektedir. Buna göre söz konusu meclisin görevleri, ülkenin emniyet ve asayişini ilgilendiren mevzuatı çıkarmak, uygulanmasını sağlamak ve emniyet ve asayiş işleri için karakollarda görevli nizamiye askerlerinin istihdamını sağlamak olarak belirlenmiştir. Müzekkerenin diğer 15 maddesinde sayılan polislerin görevleri şunlardır.

-Tanzimat'tan sonra uygulamaya konulan mürur tezkeresi usulünün uygulanmasını kontrol etmek ve tezkereyi vermek.

⁴³ Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, s.134,135

-Yurt dışından ya da diğer vilayetlerden başkente gelenlerin tezkerelerini alarak onlara ikamet tezkeresi vermek.

-Devlet binalarıyla korunması gereken diğer yerlerin korunmasını sağlamak.

-Fakir, işsiz ve hastaların memleketlerine dönmelerine yardımcı olmak

-Ateşli silah kullanacak avcılara ruhsat vermek

-Çalışabilecek olanların dilenmelerine mani olmak

-Cezaevinden tahliye olanların memleketlerine gitmelerine yardımcı olmak.

-Otel, bekâr odaları han gibi yerleri mevzuat hükümlerince denetlemek.

-Şüphelilerin toplandıkları yerler ile kumar oynanan yerleri araştırmak, denetlemek ve bu gibi yerlerin çoğalmalarını önlemek için gereken tedbirleri almak.

-İşçilere iş bıraktırma ve toplum düzenini bozma amacını taşıyan örgütlerin kurulmasını önlemeye, ve darbe olmasını engellemeye çalışmak.

-Bayram ve tatil günlerinde uygulanacak mevzuatı ilgililerine bildirmek.

-Tüccarın ticaret yaptığı borsaların işleyişine nezaret etmek, ticarete aracılık yapmak isteyenlere izin belgesi vermek. Bu belgeye sahip olmayanların çalışmalarına engel olmak.

-Şüpheli ölümlerle ilgili gerekli araştırmaları yapmak.

-Yurtdışından gelen gazete, kitap ve benzeri materyali inceleyerek gerekirse toplattırmak. Genel ahlaka aykırı yayın yapılmasını önlemek.

-Umuma mahsus istirahat ve eğlence yerlerinin denetimini yaparak buralarda emniyet ve asayişi sağlamak⁴⁴.

Yukarıdaki maddeler incelendiğinde, genellikle günümüzde kolluk kuvvetlerinin görev ve yetkisinde olan konuları içerdiğini, buna rağmen belediyelerin ya da ticaret odaları gibi bazı sivil toplum örgütlerinin görev ve yetkisinde olan konularda da hükümler olduğu görülmektedir. Devlet sistematığı içerisinde, yeni oluşan, devletin müdahil olması gereken fakat sorumlu kişi veya kurumun henüz oluşturulmadığı durumlarda vazifenin kolluk kuvveti tarafından ifa edildiği görülmektedir. İstanbul'un fethinden sonra, Anadolu'dan göçlerle büyüyen şehirde imar iskân işlerinin subaşıya verilmesi uygulaması, yukarı da incelenen müzekkeredeki bazı hükümler buna örnektir

Kuruluş nizamnamesinin yayınlanmasından sonra polis meclisi çalışmalarına başladı. İlk olarak kırk altı adet polisi istihdam etti. Meclisin Tophane Amirliği'ne

⁴⁴ Alyot, **Türkiye'de Zabıta**, s.77,78

bağlılığı ise çok sürmedi. Galata, Beyoğlu bölgesinin emniyet ve asayiş işlerinin kaptan paşaya geçmesiyle polis meclisi de buraya bağlandı. Polis Meclisinin özellikle hırsızlık ve dolandırıcılık konularında yaptığı çalışmalar Takvim-i Vekayi’ de yayınlanıyordu. Polis Meclisi çalışmalarına başlamış olmasına rağmen bir türlü istenen sonuçları alamadı.1850 yılına gelindiğinde emniyet ve asayiş işlerinde durum daha da kötüleşiyordu. Özellikle yabancı tüccarların şikâyetleri artıyordu. Elçilerin bölgedeki güvenlik sorunlarından dolayı, hükümet Galata ve Beyoğlu bölgesinin güvenlik işlerini zaptiye teşkilatına bağladı. Zaptiye Müşiriyeti polis meclisinden bir yıl sonra kurulmuş olmasına rağmen kendi bölgesinde başarılı işler yapmıştı. Bunun üzerine hükümet 26 Mayıs 1850 tarihinde aldığı kararla polis neferlerinin emniyet ve asayişin sağlanmasında yeterli olmadığını göz önüne alarak yerlerine zaptiye birliklerinin geçmesini kararlaştırdı. Alınan kararda polis meclisinin ıslah edileceği belirtiliyor ise de gerek meclis üyelerinin müşiriyete nakli, gerekse de meclisin daha sonraki yıllarda çalıştırılmaması, meclisin kaldırıldığını göstermektedir. Ancak aynı durum meclisin emrinde görev yapan polisler için geçerli değildir. Hem kefil gösterebilen polislerin zaptiye birliklerinde çalışabilmeleri hem de Zaptiye Müşiriyeti’nde polis unvanlı görevlilerin çalışıyor olmaları, meclis kaldırılrsa bile polis uygulamasının devam ettiğini göstermektedir⁴⁵.

1.4.1846–1909 Arası Dönem

Tanzimat Fermanı’nda can, mal ve namus güvenliği konusunda bütün halka tam bir emniyet veriliyordu. Ancak hem fermana taahhüt edilen can, mal ve namus güvenliği hem de merkez ve taşrada gerçekleştirilmeye başlanacak olan düzenlemelerin uygulanabilmesi, her şeyden önce merkezin kontrolünde yeni bir iç güvenlik teşkilatını zorunlu kılıyordu⁴⁶.

Valilerle yapılan görüşme ve yazışmalar sonucunda Dar-ı Şurayı Âli’de iç güvenlik sorunları uzun uzun tartışıldı. Alınan kararlar seraskere ve Meclis-i Vala’ya sunuldu. Kararlara Meclis-i Umumi’de son şekli verildi.8 Haziran 1844’ te sadrazam tarafından açıklanan kararlara göre tımarlı sipahiler kaldırılarak yerine zaptiye teşkilatı kuruluyordu.1845 yılında ise Zaptiye Müşirliği ve bir Zaptiye Meclisi

⁴⁵ Ali Sönmez, “Polis Meclisinin Kuruluşu Ve Kaldırılışı,(1840–1850),”A.Ü.D.T.C.F TARİH BÖLÜMÜ TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ, Cilt 24 Sayı: 37, s.265

⁴⁶Ali Sönmez, “Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869).” A.Ü.D.T.C.F. TARİH BÖLÜMÜ TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ” Cilt 25 Sayı: 39 s.200

kuruldu. Zaptiye Müşirliğine Çerkez Hafız Paşa atandı.1850 yılında ihtisabı ilgilendiren işler de zaptiyeye devredilince ihtisap ağalığı da son buldu⁴⁷.

Zaptiye Müşiriyeti hem merkezi güvenlik anlayışının tam anlamıyla oluşturulabilmesi hem de iç güvenliğin uzmanlaşması ve kurumsallaşması amacıyla kuruldu. Müşiriyetin kuruluşu Takvim-i Vekayi'nin 297. sayısında yayımlandı. Burada, emniyet ve asayiş işlerinin seraskerlik tarafından yürütülmesinin askerlik işlerini aksattığı, ayrıca iç güvenlik işlerinin mülki işlerden sayılması gerektiği bu sebeplerden dolayı Zaptiye Müşiriyeti'nin kurulduğu izah ediliyordu. Zaptiye Müşiriyeti, iç güvenliğin sağlanması için gerekli olan düzenlemeleri görüşmek ve uygulamak üzere kurulmuştu. Bu görevi başkentte doğrudan doğruya kendisi, taşrada ise mülki idarecilerin emrinde oluşturulacak zaptiye kuvvetleriyle yapacaktı⁴⁸.

Emniyet ve asayişten sorumlu ilk müstakil teşkilat olan Zaptiye Müşiriyeti, daha sonra tekrar birleşip ayrılmakla beraber, Bab-ı Seraskeri'den 15 Şubat 1846' da ayrılarak kurulmuştur. İlk zaptiye müşiri olan Hafız Mehmet Paşa'ya ilk müstakil polis müdürü denilebilir⁴⁹.

Zaptiye müşir muavinliği ve onun başkanlığında görev yapacak bir zaptiye meclisi kuruldu. Fakat çok geçmeden bu meclis kaldırılarak yerine bir başkan sekiz üyeden oluşan *Meclis-i Tahkik* ve bir başkan dokuz üyeden oluşan *Divan-ı Zaptiye* isimlerinde iki ayrı meclis kuruldu. Divan-ı Zaptiye kabahat türünden suçların muhakemesine, Meclis-i Tahkik ise daha ağır suçlara bakmaktaydı. Ayrıca müşiriyet uhdesinde, devriye gezmek ve yangın işleriyle meşgul olmak üzere *Zabıta Muavinliği*, müşiriyete gelen sanıkları işledikleri suçlara göre ilgili meclise sevk etmek üzere *Tefrik Müdürlüğü* ile hapisanelerin işleriyle ilgilenmek üzere *Hapishane Müdürlüğü* kuruldu⁵⁰.

Zaptiye teşkilatı günümüzdeki hem jandarmanın hem de polisin görevlerini yapmaktaydı. Teşkilat yapısı ve işleyişi bakımından jandarmaya daha yakın gözükten bu teşkilat, vali ve kaymakamların yönetiminde polis hizmetleri de görüyorlardı. Asıl görevleri ülke genelinde emniyet ve asayişin sağlanması olan zaptiye teşkilatının başlıca görevleri, posta tatarlarının emniyetini sağlamak, suçluları mahkemeye

⁴⁷ Musa Çadircı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal Ve Ekonomik Yapısı**, Ankara, T.T.K Basımevi, 1997, s.318

⁴⁸Sönmez," **Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869)**" s.202

⁴⁹Ali Birinci, "**Türk Emniyet Teşkilatında İlkler**", POLİS BİLİMLERİ DERGİSİ Cilt:1(3)s.10

⁵⁰ Yağar," **Osmanlı Polis Teşkilatı Ve Yenileşme Süreci.**" s.24

getirip götürmek, vergi memurlarının yanında onları korumaktı. Zaptiye teşkilatının ülke genelinde çalışmaya başlamasıyla özellikle yol güvenliği konusunda kısmi iyileşmeler olsa da hırsızlık, vergi ödememe gibi konular devam ediyordu. Zaptiye erleri maaşlı memurlar oldukları halde, halktan para alıyorlardı. Meclis-i Vala'da bu konular görüşüldükten sonra zaptiye teşkilatının Tanzimat kurallarına aykırı olarak halktan para almalarının önüne geçilmesi için tüm yöneticilere yazılar yazıldı⁵¹.

1840 yılından itibaren Anadolu ve Rumeli'de zaptiye teşkilatı faaliyette bulunuyordu.1846 da çıkarılan nizamname ile zaptiye teşkilatının kuruluş, görev ve sorumlulukları belirlendi. Zaptiye birliklerinin daha düzenli çalışması ve denetlenebilmesini amaçlayan hükümleri içeren bu nizamnamenin uygulanmasında öncelik kesin denetimin sağlandığı bölgelere verildi. Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarından beri emniyet ve asayiş işleri farklı tarzda yürütülen İstanbul ise bu nizamnamenin dışında bırakıldı. Taşrada uygulanması amaçlanan nizamnamenin İstanbul'un güvenliğini sağlamada yetersiz kalabileceği düşüncesiyle İstanbul'daki zaptiye birliklerinin asakir-i nizamiye usulüyle bölükler şeklinde düzenlenmesi planlandı⁵².

Zaptiye birliklerinin konulan mevzuata uygun kurulmaması ve yöneticilerin zaptiye neferlerini özel işlerinde kullanma alışkanlıklarından dolayı teşkilat kendisinden beklenen başarıları gösteremedi. Bunun üzerine gerek hükümet ve gerekse de Zaptiye Müşiriyeti 1850 yılından itibaren aksayan yönleri düzeltmek için hızlı bir çalışmaya girdi. Teşkilat taşradaki birliklerine müfettişler gönderdi. Merkezi hükümet nezdinde de valilerin iç güvenliğe dair yetkilerinin yeniden düzenlenmesi çalışmalarına başlandı⁵³.

Tanzimat'ın ilanından sonra birçok yönetsel yetki taşrada kurulan meclislere verilmişti, valiler ise daha çok bu meclislerin aldıkları kararları uygulayan bir yönetici durumundaydı.1846 zaptiye nizamnamesinde, zaptiye teşkilatının kuruluş ve denetimiyle ilgili yetkiler eyalet meclislerine verilmişti. Üst kademedeki zaptiye subayları ise merkezden atanıyordu. Zaptiye teşkilatının bu ve benzeri aksayan yönleri Meclis-i Vala'da gündeme alınıp tartışılıp hatta bu konuda bir alt komisyon

⁵¹Çadırcı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal Ve Ekonomik Yapısı**, s.317–323

⁵² Sönmez, “**Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869)**”s.204,205

⁵³ Sönmez, “**Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869)**”s.206

kurulduysa da, uygulanması düşünölen yenilikler Kırım Harbi dolayısıyla ileri bir tarihe ertelendi⁵⁴.

1849 yılında çıkarılan eyalet meclisleri nizamnamesinde, iç güvenliğin zaptiye teşkilatınca nasıl sağlanacağı detaylı bir şekilde açıklanmıştı. Buna göre zaptiye neferlerinin kendi işleri dışında kullanılmamalarına dikkat edilmesi isteniyordu. Zaptiye teşkilatının yol güvenliğini mutlaka sağlayarak, posta tatarlarının daha güvenli gidip gelmelerinin önemine değiniliyordu. Zaptiye teşkilatından olmadığı halde zaptiye maaşı alanların mutlaka önlenmesi ve zaptiye erlerinin halktan karşılıksız yem ve yiyecek almalarının önüne geçilmesi isteniyordu. Getirilen hükümlere bakıldığında, teşkilatın aksayan birçok yönlerinin olduğu görölmektedir. Fakat bu sadece zaptiye teşkilatının değil ülkenin içinde bulunduğu genel çöküşün sonucuydu. Zaptiye teşkilatının kurulmasına paralel olarak iç güvenlikte bazı düzenlemeler de yapılmıştır. Bu düzenlemelerin en önemlisi mürur tezkeresi uygulamasıdır. Kırsaldan şehirlere göçün önlenmesi ve aşiretlerin yerleşik hayata geçirilmesi amacıyla getirilen bu uygulama, şehirlerarası seyahat edeceklerin ilgili yerlerden belge almaları esasına dayanıyordu. Zaptiye neferleri, muhtarlar, kasaba ve kaza idarecileri, liman reisleri, karantina memurları tezkere kontrolü yapmaya yetkili makamlardı⁵⁵.

-Islahat Fermanı Ve 1861 Zaptiye Nizamnamesi

Kırım Savaşı öncesinde zaptiye teşkilatının aksayan yönlerinde yapılması düşünölen iyileştirmeler konusundaki çalışmalar belli bir düzeye gelmişti. Savaşın başlamasıyla bu çalışmalar rafa kaldırılmak zorunda kaldı. Üstüne üstlük savaş ortamından dolayı artan eşkıyalık hareketleri zaptiye birliklerinin sayılarının arttırılmasını gerektirirken merkezi hükümetin bunu yapacak ekonomik gücü de yoktu. Bu sıkıntıların giderilmesine yönelik düzenlemeler Islahat Fermanı'ndan sonra başlatıldı. Öncelikle sayıca fazla olan zaptiye miktarı azaltıldı. Zaptiye Müşiriyeti ve valiler uyarılarak zaptiye neferlerinin daha duyarlı görev yapmaları istendi. Zaptiye birliklerinin halk arasındaki imajının düzeltilmesi için de zaptiye subaylarına yüzbaşı ve binbaşı rütbeleri verildi. Ayrıca seraskerlik makamında bir komisyon oluşturularak, taşradaki zaptiye birlikleri hakkında bilgi toplanmaya başlandı. Komisyon çalışmalarını tamamladıktan sonra bir rapor hazırladı. Bu rapora

⁵⁴ Sönmez, “Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869)”s.206,207

⁵⁵ Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal Ve Ekonomik Yapısı* s.321

göre zaptiye birlikleri layıkı vechile görev yapmadığı için halkın şikâyetleri artıyordu. Sayıları 60–70.000 civarında olan zaptiyelerde askeri usule göre yapılacak bir düzenlemeyle yarı yarıya tasarruf sağlanabilirdi. Ayrıca üniforma, silah ve teçhizat paralarının zaptiye neferlerince karşılanması, halktan karşılıksız yem ve yiyecek almalarına yol açıyordu. Bu aksaklıkları gidermek için öncelikle Rumeli ve Bursa civarlarında uygulamaya konacak bir nizamnamenin çıkarılması tavsiye ediliyordu. Söz konusu nizamname 24 Nisan 1861 de çıkarıldı ve zaptiye birlikleri alay, tabur ve bölük şeklinde düzenlendi⁵⁶.

Bu nizamname ile zaptiye bölüklerine gireceklerin yaşları 25–50 olarak belirlenmişti. Zaptiye askerlerinin işlerini görüşmek üzere eyalet merkezlerinde bir *Alay Meclisi*, sancak merkezlerinde ise *Tabur Meclisi* adında meclisler kuruldu. Zaptiye neferleri günümüzdeki jandarmaya benzer şekilde askerlik işlerinde zabitlerin komutasında, mülki işlerle ilgili ise mülki makamların emrinde görev yapacaklardı. Ayrıca halktan parasız yem ve yiyecek alanlar hakkında da tedbirler alınmıştı. Söz konusu nizamnamede, zaptiye teşkilatının disiplin ve eğitime de önem verildiği görülmektedir. Toplu halde bulunacak olan birliklerin silah ve üniformaları daima temiz ve bakımlı olacak, boş vakitlerinde eğitim yapacaklardı. Ayrıca zaptiye alaylarını teftiş etmek üzere müfettişler görevlendirilecekti. Zaptiye Müşiriyeti'nin söz konusu nizamnamenin Bursa ve civarında uygulanmasının bazı sıkıntılara neden olacağı şeklindeki düşüncesinden dolayı nizamnamenin Suriye ve Rumeli taraflarında uygulanması kararı alındı. 1864'te yayınlanan bir yönetmelikle zaptiye teşkilatının mülki ve askeri işleri yeniden tanımlanmış, zaptiye subaylarının mülki işlere müdahale etmeleri kesinlikle yasaklanmıştı⁵⁷.

1864'te çıkarılan vilayet düzenlemesiyle zaptiye kuvvetleri yeniden ele alınmıştır. Buna göre vilayet ve sancak merkezlerinde zaptiye teşkilatı dışında *Teftiş Memurları* sıfatıyla memurlar görevlendirilmeye başlandı. Bunlar polisin görev alanına giren konularda çalışmalar yapacak, yasadışı olayları belirleyerek ilgililere haber verecekti. Görev yaptıkları bölgede devletin koyduğu kuralların işler halde olup olmadığının kontrolü, kural dışı bir durum gördüklerinde nedenlerini ve kimlerden kaynaklandığını araştırmak, gelen ve giden yolcuların durumlarını kontrol etmek, arananları yakalayıp hükümete teslim etmek, ölçü ve tartı aletlerinin kontrolü,

⁵⁶ Sönmez, "Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869)" s.208–210

⁵⁷ Sönmez, "Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869)" s.215

ayrıca yöneticilerin araştırılmasını istedikleri konularda bilgi toplamak teftiş memurlarının diğer görevleriydi⁵⁸.

Islahat Fermanı'ndan sonra yapılan bu çalışmalarla da zaptiye teşkilatının ülkenin tümünde aynı sistemle çalışması sağlanamadı. Bu sebeple 1869–1870 yıllarında çıkarılan nizamname ve yönetmeliklerle zaptiye teşkilatı yeniden düzenlendi. Bu dönemin önemi İstanbul ve taşra zaptiye teşkilatlarının aynı mevzuat hükümlerine tabi olmalarıdır⁵⁹.

1869 Konya Vilayeti Salnamesine göre Konya vilayetindeki zaptiye miktarının sancaklara göre dağılımı şöyleydi⁶⁰.

Tablo 1.1

VİLAYET SÜVARİ ZAPTİYE ASKERİ							
CETVELİDİR							
Konya Sancağı	4	4	4	24	24	192	254
Hamid Sancağı	1	1	1	7	7	56	73
Teke Sancağı	1	1	1	6	6	48	63
Niğde Sancağı	1	1	1	7	7	56	73
İç İl Sancağı	1	1	4	4	4	32	46
YEKÜN	8	8	11	48	48	384	507

⁵⁸ Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı* s.322

⁵⁹ Sönmez, "Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi. (1840–1869)" s.216,217

⁶⁰ Konya Vilayeti Salnamesi (1869) s.110

VİLAYET PİYADE ZAPTİYE ASKERİ CETVELİDİR											
Esami-i Liva	Alay Beyi	İdare Emini	Tabur Ağası	Hesap Emini	Büyük Ağası	Muavini	Jurnal Emini	Kol Vekili	Muavini	Nefarat	YEKÜN
Konya Sancağı	1	1	1	1	1	1	1	1	12	104	124
Hamid Sancağı	0	0	1	1	1	1	1	9	9	74	97
Teke Sancağı	0	0	0	0	1	1	1	6	6	48	63
Niğde Sancağı	0	0	0	0	0	0	0	5	5	40	50
İç İl Sancağı	0	0	0	1	1	1	1	7	7	56	74
YEKÜN	1	1	2	3	4	4	4	28	39	322	408

İKİNCİ BÖLÜM

2.1.Konya Vilayeti'nin Genel Durumu

20.Yüzyıl başındaki Konya polisinin nasıl bir toplum yapısında görev yaptığının bilinmesi, konunun anlaşılması bakımından önemlidir. Bu bölümde Konya'nın dönem içerisindeki idari ve sosyal yapısı hakkında bilgiler verilecektir.

2.1.1.İdari Yapı

Konya, Karamanoğulları'nın elinde iken 1466'da Osmanlılar tarafından zapt edilmiş ve yeni oluşturulan Karaman eyaletinin merkezi haline getirilmiştir. Karaman Eyaleti ve onun merkez sancağı Konya, Osmanlı sultanlarının önem verdiği merkezler olmuş, 1563'e kadar şehzadeler buralara vali olarak atanmışlardır. 19.Yüzyıldaki yeni arayışlar çerçevesinde, idari yapıda da bir takım değişiklikler yapıldı. 1858'de vali ve kaymakamların görev ve yetkilerini düzenleyen bir talimatname çıkarıldı. Buna göre ülke eyalet, sancak, kaza ve köylere ayrılmıştır. Vali vilayetin, mutasarrıf sancağın, kaymakam ise kazanın yöneticisi olarak belirlenmiştir. Vilayet nizamnamesi ile Karaman Eyaleti kaldırılarak Konya Vilayeti oluşturuldu.1870'de ilan edilen *İdare-i Umumiye-i Vilayet* kanunu ile idari yapıya kazaların bir alt birimi olarak nahiyeler eklenmiştir.1867'de ilan edilen vilayet nizamnamesine göre Konya Vilayeti beş sancaktan oluşmaktaydı. Bunlar Konya, İçel, Niğde, Isparta, Teke sancaklarıydı. Bu sancakların kazaları ve bağlı nahiyeleri aşağıda tablo halinde gösterilmiştir¹.

Tablo 2.1

Konya Sancağı	
Kazaları	Kazalara Bağlı Nahiyeler
Konya (Merkez)	Saiteli,Sudurhemi, İnevi, Hatunsaray
Akşehir	Cihanbeyli, Doğanhisar
Karaman	Gaferyat, Aladağ
Ilgın	Argıthanı
Beyşehir	Kırılı
Bozkır	Belviran
Ereğli	Divle
Hadim	Nahiyesi Yok
Karapınar	Nahiyesi Yok
Koçhisar	Nahiyesi Yok

¹ Adem Topkaya, “Salnamelere Göre Konya Vilayeti”, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007.

Teke Sancağı	
Kazaları	Kazalara Bağlı Nahiyeler
Antalya	İstanoz, Kızılkaya, Bucak, Miyelli, Beykonak, Eğirdir, Serik, Kardih
Alaiye	Döşenbe, Manavgat
Akseki	İbradi
Elmalı	Finike

Hamid Sancağı	
Kazaları	Kazalara Bağlı Nahiyeler
Hamidabat	Keçiborlu
Yalvaç	Hoyran
Eğirdir	Pavlu
Karaağaç	Afşar
Uluborlu	Senirkent

Burdur Sancağı	
Kazaları	Kazalara Bağlı Nahiyeler
Burdur	Kemer, Ağlasun
Tefenni	Göhlisar

Niğde Sancağı	
Kazaları	Kazalara Bağlı Nahiyeler
Niğde	Yahyalı, Mislü, Fertek
Nevşehir	Nahiyesi Yok
Bor	Nahiyesi Yok
Aksaray	Nahiyesi Yok
Hamidiye	Nahiyesi Yok
Ürgüp	Nahiyesi Yok
Abrasan	Nahiyesi Yok

1867 tarihinde yapılan düzenlemeye göre 5 sancağı bulunan Konya Vilayeti'nin 28 kazası ve 35 nahiyesi vardır. Ancak Konya Vilayeti'nin taksimatında sonraki yıllarda bazı değişiklikler olmuştur. Örneğin 1892'de Burdur, 1911'de Niğde ve Teke sancakları 1915'te ise Hamid sancağı vilayetten ayrılmıştır².

Konya vilayetinde tarihsel süreç içinde sancak, kaza ve nahiyeler bazındaki idari değişiklikler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir³.

² Topkaya, "Salnamelere göre Konya Vilayeti" s.15

³ Topkaya, "Salnamelere Göre Konya Vilayeti" s.12-15

Tablo 2.2

Sancak İtibariyle						
H.1284 (M.1867)	H.1285 (M.1868)	H.1287 (M.1870)	H.1293 (M.1876)	H.1310 (M.1876)	H.1327 (M.1911)	H.1334 (M.1914)
Konya Sancağı	Konya Sancağı	Konya Sancağı	Konya Sancağı	Konya Sancağı	Konya Sancağı	Konya Sancağı
İçel Sancağı	İçel Sancağı	İçel Sancağı	Burdur Sancağı	Niğde Sancağı	Hamid Sancağı	-
Niğde Sancağı	Niğde Sancağı	Niğde Sancağı	Niğde Sancağı	Hamid Sancağı	-	-
Hamid Sancağı	Hamid Sancağı	Hamid Sancağı	Hamid Sancağı	Teke Sancağı	-	-
Teke Sancağı	Teke Sancağı	Teke Sancağı	Teke Sancağı	-	-	-

Kazalar İtibariyle						
H.1285 (M.1868)	H.1293 (M.1876)	H.1298 (M.1880-1881)	H.1302 (M.1884-1885)	H.1310 (M.1892)	H.1317 (M.1899)	H.1322 (M.1904)
Konya (Merkez)	Konya (Merkez)	Konya (Merkez)	Konya (Merkez)	Konya (Merkez)	Konya (Merkez)	Konya (Merkez)
Akşehir	Akşehir	Akşehir	Akşehir	Akşehir	Akşehir	Akşehir
Yalvaç	Karapınar	Karapınar	Karapınar	Karapınar	Karapınar	Sultaniye
Karaman	Karaman	Karaman	Karaman	Karaman	Karaman	Karaman
İlgın	İlgın	İlgın	İlgın	İlgın	İlgın	İlgın
Seydişehir	Seydişehir	Seydişehir	Seydişehir	Seydişehir	Seydişehir	Seydişehir
Ereğli	Ereğli	Ereğli	Ereğli	Ereğli	Ereğli	Ereğli
Esbkeşan	Esbkeşan	Esbkeşan	Esbkeşan	Esbkeşan	Esbkeşan	Esbkeşan
Bozkır	Bozkır	Bozkır	Bozkır	Bozkır	Bozkır	Bozkır
Beyşehir	Beyşehir	Beyşehir	Beyşehir	Beyşehir	Beyşehir	Beyşehir
Hamid	Hamid	Hamid	Hamid	Hamid	Hamid	Hamid

Nahiyeler İtibariyle						
Kazalar	H.1285 (M.1868)	H.1293 (M.1876)	H.1298 (M.1880)	H.1310 (M.1892)	H.1317 (M.1899)	H.1322 (M.1904)
Konya Merkez	Maa Hatunsaray Sahra ile Sille	Seiteli Sudirhemi Harunsaray	Seiteli Sudirhemi Harunsaray	Seiteli Sudirhemi Harunsaray	Sudurhemi Hatunsaray İnevi	Sudurhemi Hatunsaray İnevi
Akşehir	Turgut Maa Cihanbeyli Toğanhisar	Turgut Maa Cihanbeyli Toğanhisar	Turgut Maa Cihanbeyli Toğanhisar	Turgut Maa Cihanbeyli Toğanhisar	Cihanbeyli	Cihanbeyli
Karaman	Gaferyad Bilviran	Gaferyad Bilviran	Gaferyad Bilviran	Gaferyad Bilviran	Gaferyad Bilviran	Gaferyad Bilviran
Beyşehir	Kırili Niksar	Kırili Niksar	Kırili Niksar	Kırili Niksar	Kırili Niksar	Kırili Niksar
Ereğli	Karapınar Divle	Divle	Divle	Divle	Divle	Divle
Seydişehir	Guci Maa Kuşaklı	-	-	-	-	-

Bozkır	-	Bilviran	Bilviran	Bilviran	Bilviran	Bilviran
Esbkeşan	Koçhisar	Koçhisar	Koçhisar	Koçhisar (Kaza oldu)	Koçhisar	Koçhisar
Hadim	-	-	-	-	-	Nahiye olmuştur
Ilgın	Saiteli	Argıthanı	Argıthanı	Argıthanı	Argıthanı	Argıthanı
Karapınar	Sultaniye	-	-	-	-	-
Koçhisar	-	-	-	-	-	-

Tablolarda görüldüğü gibi 1865'te Konya'nın 5 sancağı varken 1914'e gelindiğinde sancak sayısı bire düşmüştür. Bu ayrılmalarla Konya coğrafi olarak oldukça küçülmesine rağmen 1904'teki kazalara ve bu kazalara bağlı nahiyelere bakıldığında hala büyük bir vilayettir.

2.1.2.Sosyal Yapı

Tarihi süreç içerisinde İdari olarak küçülmekte olan Konya Vilayeti doğal olarak nüfus olarak da git gide küçülmekteydi.1868 Konya Vilayet salnamesine göre bağlı sancakların nüfusları aşağıdaki tabloda yer almaktadır⁴.

⁴ Topkaya, "Salnamelere Göre Konya Vilayeti"s.17

Tablo 2.3

Sancaklar	Toplam Nüfus
Konya	137464
İçel	43005
Teke	76241
Hamit	73755
Niğde	89376

Bir imparatorluk olan Osmanlı Devleti'nde müslimler ve gayrimüslimler bir arada yaşamaktaydılar. Konya'da da Hıristiyan, Rum, Ermeni, Katolik gibi milletler bulunmaktaydı. Gayrimüslimler Konya'da; Karaman, Akşehir ve Ereğli'de, Hamit sancağında; Burdur, Isparta, Uluborlu, Tefenni, Eğirdir'de, Teke sancağında; Antalya, Alanya, Elmalı'da İçel sancağında; Anamur Gülnar, Silifke'de Niğde sancağında; Niğde, Aksaray, Nevşehir, Ürgüp kazalarında yaşamaktaydılar.1905'de Konya'daki İslam, Rum ve Ermenilerin nüfusları aşağıda gösterilmiştir⁵.

Tablo 2.4

Millet	Nüfus
İslam	49636
Rum	538
Ermeni	1110
Toplam	51284

Görüldüğü gibi 1905 yılında Konya'da azımsanmayacak sayıda Rum ve Ermeni yaşamaktadır.1874'de Konya'da bir Ermeni bir de Rum kilisesi mevcuttur. Ayrıca birer tane de okulları vardır⁶.

Konya 19.Yüzyıl sonu ile 20. Yüzyıl başlarında muhacirlerin yoğun olarak geldikleri şehirlerdendir. 1854 -1914 yılları arasında Konya'ya 12.900 Rumeli menşei muhacir sevk edilmiştir. Bu muhacirlerin bir kısmı Konya'ya yerleştirilmiştir. Bazıları ise Antalya, Isparta ve Niğde civarına yerleştirilmiştir. Konya vilayetine yerleştirilen muhacirler zamanla yerli ahalden etkilendikleri gibi aynı zamanda yerli ahaliyi de etkilemişlerdir⁷.1914 salnamesine göre Konya vilayeti kazalarının nüfusu aşağıda gösterilmiştir⁸.

⁵ Topkaya," Salnamelere Göre Konya Vilayeti"s.116,25

⁶ Konya Vilayeti Salnamesi (1874) Konya Kültür A.Ş Sebat Ofset, Konya 2008 S.90

⁷Sezer Arslan."Balkan Savaşları Sonrası Rumeli'den Türk Göçleri Ve Osmanlı Devletinde İskânları",Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008, s.89

⁸Topkaya," Salnamelere Göre Konya Vilayeti"s.24

Tablo 2.5

Kaza	Nüfus
Koçhisar	34726
Nevşehir	48998
Niğde	78740
Ereğli	7800
Ermenek	28898
Isparta	53931
Aksaray	63474
Akseki	32993
Akşehir	6279
Antalya	25797
Ulukışla	13992
Beyşehir	41506
Burdur	56830
Bozkır	54137
Tefenni	27121
Sultaniye	20111
Seydişehir	1700
Karaman	96254
Yalvaç	28782

Kazaların, köy kasabalarla birlikte toplam nüfuslarının verildiği, en büyük kazasının 96254 nüfusla Karaman olduğu görülmektedir.

14 Ekim 1917 tarihi itibarıyla Konya Vilayeti dâhilinde 3500 ve daha fazla nüfusa sahip olan şehir ve kasabaların nüfusları aşağıdaki tabloda verilmiştir⁹.

⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA). Dâhiliye Nezareti (DH). Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti (EUM). Muhasebe Kalemi (DH) .93/65

Tablo 2.6

Genel Nüfusu	Şehir ve Kasabaların İsimleri
67422	Konya Şehri
12593	Akşehir Kazası
4039	Ilgın Kazası
5074	Seydişehir Kazası
10170	Karaman
5276	Ereğli
4077	Sultaniye
9016	Saideli
22598	Isparta
5798	Eğirdir
4888	Okunamadı
8746	Yalvaç
7593	Uluborlu
17358	Burdur
8100	Konya nefsi Sille nahiyesi
3744	Ilgın nefsi Derinli Köyü
6200	Uluborlu kazası nefsi Şekerkendi Nahiyesi
2967	Eğirdir Kazası nefsi Barla Nahiyesi
206714	Toplam

2.2.Konya Polis Teşkilatının Kuruluşu

1879 tarihinde zaptiye işleri Zaptiye Müşiriyeti uhdesinden alınıp Ser-askerliğe verilerek Zaptiye Nezareti'nin şimdiki Emniyet Genel Müdürlüğü durumuna girmesi üzerine polis yeniden teşkilatlanmaya başladı. Uygulama İstanbul'da başlatılmıştı. İstanbul polis teşkilatı günden güne düzenlenmekte ve gelişmekte idi.1880/1881 yılında İstanbul'un emniyet ve asayişle görevli olan zaptiyeler tamamen kaldırılarak yerlerine polis bölgesi dışında iş görmek üzere jandarma görevlendirildi¹⁰.

İlk önce İstanbul'da kurulan polis teşkilatı, aynı yıllar içinde taşrada da kurulmaya başlandı ve İstanbul teşkilatının gelişimini takip etti.1898/1899 yılında Edirne, Selanik, Yanya, Erzurum, Sivas, Aydın, Van, Suriye, Beyrut, Ankara, Adana, İzmir vilayetlerinde bir ser-komiser idaresinde polis teşkilatı kuruldu.1901/1902

¹⁰ Hikmet Tongur, **Türkiye'de Genel Kolluk**, Kanaat Basımevi, Ankara 1946 s.165-167

yılında ise **Konya**, Trabzon, Kastamonu, Mamûratülaziz, Musul, Bitlis, Halep, Bağdat, Basra, Trablusgarp, Diyarbakır, serkomserlikleri ile Yemen Polis Müdürlüğü ve Çatalca, Bingazi, Zor İkinci komserlikleri kuruldu¹¹.

1908’de II. Meşrutiyetin ilan edilmesiyle Osmanlı devlet teşkilatında önemli değişiklikler meydana geldi. Zaptiye Nezareti de bu değişim sürecinden etkilendi ve 1908’ de lağvedildi. Nezaretin yerine emniyet ve asayiş işlerinden sorumlu olacak olan Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti kuruldu¹². (Çalışmada Emniyet Genel Müdürlüğü olarak ifade edilecektir.)

2.3. Teşkilatın Personel Durumu

2.3.1. Personel Sayıları

Konya Emniyet Müdürlüğü 1901/1902 yılında resmi olarak kurulmuş olsa bile 1892’de Konya’da polisin varlığını gösteren belgeler mevcuttur. 11 Kasım 1892 tarihinde, Dâhiliye Nezaretinden Sadarete yazılan belge bunu teyid etmektedir:

“Konya vilayetinde mea komiser yedi nefer polis mevcud olduğundan vilayetin cesameti ve nüfusunun kesreti cihetiyle, bununla idare-i maslahat kabil olmadığından mevcude ilaveten on bir nefer polis istihdamına ve yeniden istihdam olunacak polisler için senevi altmış dört bin kuruş masraf ihtiyacına lüzum olacağı ve bu masraf için de igtam-ı teftiş memuriyetinde istihdam olunmakta olan memurlar kullanılmayıp igtamı teftiş işi polisler gördürüldüğü halde bunlara verilen paranın karşılık olacağı ifadesine ve neferatına dair Konya vilayeti Meclis-i İdare’sinden tevarüd ile mazbatayı melfufiyle mean takdim kılınmış ve vakia Konya gibi bir milyon nüfusu havi bir vilayette yedi polisle ve buna yakın olan Sivas vilayetinin beş polisle idaresi kabil olmadığından bunlara ve bu derecede olan vilayetlere polisçe zamaim icrası lazımadan bulunmuş ise de hazinenin hali hazırı bu zamaim mütehammil olmadığından ve vilayetin gösterdiği karşılık dahi polislerin vazifeleri haricinde olan igtam işinde istihdamı gibi münasebetsiz bir teklif idiğinden şayanı kabul olamayacağından...”¹³.

¹¹ Tongur, **Türkiye’de Genel Kolluk**, s.167

¹² Güler Yarcı, **“Osmanlı Polis Kıyafetleri Ve Müteahhit Terziler, (1908–1923)” TÜRK KÜLTÜRÜNDE TERZİLİK**, Sayı:2/2 Temmuz 2009

¹³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA.) Dahiliye Nezareti (DH.) Mektubi Kalemi (MKT.) 2014/85

Belge; Konya’da komiserlerle beraber 7 polisin olduğu vilayetin büyüklüğü ve nüfusunun çokluğu göz önüne alındığında yönetimin mümkün olmadığı, mevcut personele 11 personelin daha ilave edilmesi gerektiği bilgilerini vermekte, yani durum değerlendirmesi yapmaktadır. Bu belge, zaptiye teşkilatından polise geçiş sürecinde, henüz zaptiye teşkilatının ortadan kalkmadığı polisin ise kuruluş aşamasının ilk evrelerinde olduğu bir döneme rastlamaktadır. Belgede geçen *Teftiş Memuriyeti* kavramı 1864 vilayet nizamnamesiyle gündeme gelmiştir.

1892’de Konya’da 7 polis görev yaparken 25 Ekim 1910 tarihi itibariyle, bir başkomiser, dört ikinci komiser, altı üçüncü komiser, sekiz komiser muavini, altmış dört polis memuru olmak üzere toplam 83 personel görev yapmaktadır¹⁴. Konya Emniyet Müdürlüğü’nün personel sayısı önemli ölçüde artmasına rağmen, 5 sancağı ve 28 kazası bulunan bir vilayet için henüz çok yetersizdir.

23 Haziran 1913 tarihinde merkez ve taşra teşkilatının personel durumu, ilave lazım gelen personel ile kazalardaki personel sayıları hakkındaki değerlendirmeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir¹⁵.

Tablo3.1: *Konya Vilayeti polis mürettebat mevcudesiyle miktarı nüfusu ve saireyi havi cedveldir.*

¹⁴ BOA. DH. Emniyet-i Umumiye Mürüriyeti (EUM.) Muhasebe Kalemi (MH.) 19/22

¹⁵ BOA. DH. EUM. Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti Belgeleri (MTK.) 74/12

ŞEHRİN		MEVAKI-İ HARBİYEDEN GELENLERLE BERABER MEVCUD-I HAZIRASI				İLAVE LAZIM GELEN PERSONEL			MÜLAHAZAT (Özet olarak verilmiştir)
İsmi	Nüfusu	Komiser	Kd.Komiser r Muavini	Komiser Muavini	Polis Memuru	Komiseran	Kom. Muavini	Polis Memuru	
Konya Merkez Kasabası	55648	3	1	13	49	5	6	53	
Akşehir Kasabası	11082		1		2			7	Kasaba büyüktür istasyonu vardır artırılması gerekir
Ilgın Kasabası	3745		1		1			3	İstasyonu vardır. Artırılması gerekir.
Beyşehir Kasabası	2241				1		1	2	Artırılacak miktar ile sayı yeterlidir.
Seydişehir Kasabası	4896				1		1	2	"
Bozkır Kasabası	1601				1		1	1	"
Ermenek Kasabası	7073				1		1	2	Artırılması gerekir.
Karaman Kasabası	8848			1	2			2	İstasyonu ve önemi vardır. Artırılması gerekir
Ereğli Kasabası	5337		1	2				2	"
Sultaniye Kasabası	4135		1				1	1	"
Ş.Koçhisar Kasabası	2065		1				1	1	"
Isparta Livası Merkez	22816		2	1	7	1	1	9	Liva merkezidir. Artırılması gerekir.
Eğirdir Kasabası	5461				1		1	1	Önemi vardır. Artırılması gerekir.
o	k	u	n	a	m	a	d	1	
o	k	u	n	a	m	a	d	1	
o	k	u	n	a	m	a	d	1	
o	k	u	n	a	m	a	d	1	

Tablo 3.1'in devamı

ŞEHRİN		MEVAKI-İ HARBİYEDEN GELENLERLE BERABER MEVCUD-I HAZIRASI				İLAVE LAZIM GELEN PERSONEL			MÜLAHAZAT (Özet olarak verilmiştir)
İsmi	Nüfusu	Komiser	Kd.Komiser Muavini	Komiser Muavini	Polis Memuru	Komiseran	Kom. Muavini	Polis Memuru	
o	k	u	n	a	m	a	d	ı	
Antalya Livası Merkez	22401	1	2	2	14		1	17	Sahilde bir liva merkezidir. Artırılması gerekir.
Alanya Kasabası	7077		1		1			7	Sahilde büyük bir kaza merkezidir.
Elmalı Kasabası	5577						1	4	Artırılacak miktar yeterlidir.
Akseki Kasabası	3435				1		1	2	Bir polis İbradı nahiyesinde görevlendirilecektir. Artırılması gerekir.
Kaş Kasabası	374						1	2	Artırılacak miktar yeterlidir.
Niğde Livası Merkez	12143			1	6		1	6	Liva merkezi olup, artırılması gerekir.
Nevşehir Kasabası	22888			1	2			9	Nüfusu çok olan bir kasaba merkezidir. Artırılması gerekir.
Ürgüp Kasabası	9865			1	1			3	Artırılacak miktar yeterlidir.
ArapSun Kasabası	3391				1		1	1	"
Aksaray Kasabası	6944			1	1			3	"
Bor Kasabası	10325		1		1			5	"
Ulukışla Kasabası	19015		1		1			2	"
TOPLAM	274856	4	9	25	108	7	25	164	

Tablo incelendiğinde 23 Haziran 1913 tarihi itibariyle Konya'daki polis sayısının 1892 yılına nazaran önemli miktarda arttığı görülmektedir. 1892 yılında kazalar dâhil rütbelilerle beraber 7 olan polis sayısı 1913 yılına gelindiğinde -tabloda okunamayan beş kazanın polis sayıları hariç-, rütbeliler dâhil 146 olmuştur. Fakat bu artışa rağmen özellikle kazalarda ciddi bir personel açığı göze çarpmaktadır. 11082 nüfuslu Akşehir kazasının 3 personelle, 7073 nüfuslu Ermenek kazasının 1 personelle, 10325 nüfuslu Bor kazasının 2 personelle, emniyet ve asayişinin sağlanmasının imkânsızlığı ortadadır. Tablodan anlaşıldığı gibi ilave lazım gelen personel, mevcut personelden daha fazladır. Mevcut personel içinde özellikle Balkan ve Trablusgarp Savaşları sırasında savaş mntıklarından gelen personel de bu açığı kapatmak için kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda ise 1913'te Konya merkeze bağlı mevcut karakolların isimleri, mahalle sayıları, mevcut personelleriyle ilave lazım gelen personel sayıları verilmiştir¹⁶.

Tablo 3.2

KARAKOLHANE İSMİ	İHTİVA ETTİĞİ MAHALLE SAYISI	KARAKOLHANENİN MEVCUT HAZIRI			İLAVE LAZIM GELEN		
		Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru	Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru
Hükümet Dairesi	25	2	6	15		2	2
İstasyon			1	2	1		4
Feridiye	15		1	5	1		4
Larende	15		1	6			2
Sarı Yakup	16		1	6	1		2
Sarı Hasan	14		1	4	1		2
Köprübaşı	28		1	6	1		2
Topraklık	19		1	5			2
TOPLAM	148	2	13	49	5	2	20

¹⁶ BOA. DH. EUM. MTK. 74/12

Tabloda görüldüğü üzere Konya merkezde sekiz karakol bulunmakta olup bu karakollarda toplam 64 personel görev yapmaktadır. Yine tabloda söz konusu karakolların personel ihtiyaçları toplamda 27 olarak tespit olunmuştur. Bu karakollardan Feridiye ve Köprübaşı karakolları halen aynı isimle mevcudiyetlerini devam ettirmektedirler.* Karakolların personel sayıları ile aynı dönemde kazalardaki polis sayıları mukayese edildiğinde, karakollardaki personelin yetersiz olmakla birlikte kazalara nazaran normal bir seviyede olduğu ayrıca her karakolda en az bir rütbeli memurun bulunduğu görülmektedir. Bu durum vilayet merkezindeki karakollara büyük önem atfedildiğini ortaya koymaktadır.

23 Haziran 1913 tarihinde Konya Valiliğince kaleme alınan belge memura neden ihtiyaç duyulduğu hakkında bazı görüşlere yer vermektedir.

”Birçok bağ ve bahçeleri ihtiva eden Konya şehri vasi ve emakini dağınık bir halde olup gerek muhacirinin ve gerek birçok yabancının günden güne teksir etmesine ve şimendifer güzergâhı olduğu cihetle hal ve şanı namalum bazı eşhasın da gelip gitmekte olmasına binaen merkez vilayette heyeti zabitanın miktarı kifayeye lüzumu derkar olduğundan, mevcut sekiz karakolhaneden başka yeniden iki karakolhanenin küşadı ve her karakolhanenin ehemmiyetine göre sekiz ila on nefer polis memuru ikamesi gerekte ayrıca bir karakol-ı adliye, bunada on beş polis i’zası temin-i devam-ı inzibatı mucib olacağı gibi, mühimce bir kasaba halinde bulunan merkez vilayet mahallesi Sille ve Kadınhanı nahiyeleri için de birer muavin refakatinde üçer dörder nefer polis memuru tefrik ve iğramı lazım geleceği, jandarma muntikasına memur mülkiye müfettişi Naci bey tarafından tanzim olunan işbu cetvelde muharrer esbabın mevcudesiyle zam olunan polis miktarının ihtiyacat-ı hazıraya muvaffak bulunduğu tasdik olunur. Konya Valisi”¹⁷.

Söz konusu yazıda Konya şehrinin, oldukça geniş bir mekân olduğu, bağ ve bahçelerle birlikte dağınık bir görünüm sergilediği, demiryolu güzergâhında bulunması hasebiyle de yabancı ve şüpheli şahısların gelip gittiği gibi sebeplerden bahsedilerek mevcut sekiz karakola ilaveten 8 ile 10’ar personeli olan iki karakolun

¹⁷ BOA. DH. EUM. MTK. 74/12

*Yakın zamana kadar Konya valilik binasında, Merkez Karakolu ismiyle faaliyette bulunan ve karakolların Polis Merkezlerine dönüştürülmesi sürecinde kapatılan karakol, Hükümet Dairesi ismiyle anılan karakol olmalıdır. Bu mekân halen Konya Emniyet Müdürlüğü’nün idari kısımlarından biri olarak kullanılmaktadır.

daha kurulması gereği ifade edilmiştir. Ayrıca 15 görevlisi olacak şekilde bir adliye karakolunun kurulmasının, bunlara ilaveten Sille ve Kadınhanı nahiyeleri için de birer komiser muavini sorumluluğunda 3 veya 4 memurun görevlendirilmesinin uygun olacağı da bildirilmektedir.

Söz konusu belgede, şehrin polis sayısı değerlendirilirken, genişliği, nüfusu, istasyonunun olması gibi nedenlerin göz önüne alındığı, fakat şehrin emniyet ve asayiş problemleri, yıllık olay sayıları gibi hususların göz önüne alınmadığı görülmektedir.

1915'e gelindiğinde Konya polis kadrosu 4 ikinci komiser, 23 komiser muavini ve 102 polis memuru olmak üzere toplam 129 personelden oluşmaktaydı. 4 Nisan 1915 tarihinde Konya'dan ayrılan Niğde livasına 1 ikinci komiser, 3 komiser muavini ve 11 polis memuru verilerek 14 Nisan 1915 tarihinde bu memurların Konya kadrosundan ilişkileri kesilmiştir. Yeni kurulan Mersin Emniyet Müfettişliğinde istihdam edilmek üzere 24 Ocak 1916 tarihinde 2 polis memurunun daha ilişkisinin kesilmesiyle Konya kadrosu toplamda 112'ye düşmüş oldu.

“331 senesinde Konya kadrosu dört komiser-i sani ile yirmi üç muavin ve yüz iki polis memuru iken 22 Mart 331 tarihinde sadır olan irade-i seniyye-i padişahu üzerine Konya'dan irtibatı fek edilen ve istiklalîyet kesb eden Niğde livasına Nezareti celilenin olbabdaki emri üzerine bir ikinci komiser ile üç muavin ve onbir polis memuru tefrik edilerek 1 Nisan 331 tarihinde alakaları kat ve Niğde'ye nakl ettiklerinden Konya kadrosu üç komiseri sani ile yirmi muavin ve doksan bir polise tenzil etmişti. İcra-i ihdas olunan emniyet müfettişlikleri maiyetinde ve Mersin'de istihdam edilmek üzere yine nezaret-i celilenin tahrirat-ı mahsusasına tevfiğan iki polis memuru tefrik ve 11 Kanun-i Sani 331 karihinde irtibatı kat edilmiş...”¹⁸.

1916/17 başında bu ayrılmalardan dolayı karakollar devriye çıkaramayacak dereceye gelmişti. Emniyet Genel Müdürlüğü bu konuda bir teşebbüste bulunarak 27 Ocak 1916 tarihinde *Polis Takviye Kıtaları* adıyla 100 personel vermiş ve bunlar karakollar arasında eşit olarak dağıtılmışsa da, bu personelden yeterli eğitimleri olmadığı için verim alınamamıştır. Öyle ki bu personelden postacılık veya nöbet hizmetlerinde bile faydalanılamamıştır. Devriyeler bir polis memuru ile bir takviye personelinden oluşuyordu. Devriye sayısının az, mahallelerin geniş olması meydana gelen olaylardan haberdar olunmasını geciktiriyordu.

¹⁸ BOA. DH. EUM. Seyrüsefer Kalemi (SSM.) 10/73

“332 senesi bidayetinde bervechi maruz kadroda vukubulan tezelzüllerden karakolların mevcudu tenkis ve devriyeleri adeta tatil derecesine getirilmiştir. Gerçi Emniyet-i Umumiye'nin vukubulan teşebbüsâtı üzerine fi 14 Kanui sani 331 tarihinde polis takviye kıtaatı namıyla yüz nefer ikmal efradı verilmiş ve bunlar alel müsavat karakollara taksim edilmiş ise de efradı merkumenin talim ve terbiye görmemiş bir takım kesaneden müteşekkil olması hasebiyle postacılık ve nöbet vazifelerinde bile emniyet-i tam hasıl olamamıştır...”¹⁹.

“Devriyeyi bir polis memuru ile bir takviye neferinden ibaret olmak üzere tertip iden polis karakolu mahellelatın vasiati hasebiyle devriyenin ciheti aksine zuhur iden bir vukuattan haberdar olamadığı çok defalar vukuu bulmuştur. Bir vukuata tesadüf eden devriye memuru polis takviye neferinin firarıyla yalnız kaldığı gibi sebatı halinde de zaten sikletten bizar kalan merkumun elinden tüfengini de kaptırmak ihtimaline binaen polis memuru bir de bunu muhafaza mecburiyetinde kalmaktadır”²⁰.

Diğer vilayetler de belli bir nizam ve intizam dâhilinde olmasa bile, çarşı ve mahalle bekçileri gerektiğinde polise yardım ediyorlardı. Konya'da çarşı ve mahalle bekçisi yoktu. Karakollarda da ihtiyat kuvvet olmaması bir olaya rastlayan polisin olaya müdahalesini yetersiz kılıyordu.

“Vilayat-ı sairede velev gayri muntazam olsun çarşu ve mahalle bekcileri mevcud ve bir hadise zuhurunda şıtab ve polise muavenet idildiği halde Konya şehri bundan da mahrum idi. Zaten karakolda ihtiyat olmamasından ve kendisinden başka polis bulunmamasından dolayı imdadına şıtab iden olmayacağını gören polis böyle bir vukuata tesadüf ittiği zaman derdest kuvvetinden mahrum olduğu takdirde hicab-u ar bir surette firar ettiği vakiadır...”²¹.

2.3.2.Çarşı ve Mahalle Bekçisi Teşkilatının Kurulması

Konya kadrosundaki yukarıda izah edilen azalmalar nedeniyle 1 Mart 1917 tarihi itibarıyla, diğer vilayetlerde eskiden beri mevcut olan ve polis teşkilatı içinde görev yapan Çarşı ve Mahalle Bekçiliği ihdas edildi. Çarşı ve Mahalle Bekçileri polis teşkilatının bir parçası olarak görev yapmalarına rağmen maaşları başta olmak üzere bazı farklılıklar içeriyordu. 1915/16/17 yıllarındaki Konya polis teşkilatının durumunu ve gelişmesini açıklayan raporda bu konuda şu bilgiler yer almaktadır.

¹⁹ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

²⁰ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

²¹ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

”Vilayat-ı sairede velev gayri muntazam olsun öteden beri çarşı ve mahalle bekcileri istihdamıyla idare etmekte olduğu halde Konya'nın yalnız çarşısında 10-15 bekçi ile iki bekçi başından ibaret polis dairesi ve çevrelerinden bihaber la'yüsel bir heyet bulunmakta idi. Derkar olan ihtiyacına binaen olbabdaki kanuna tevfiikan talimatnamesi tanzim ve Meclis-i İdare-i Vilayetce de tasdik edilerek 333 senesi bidayetinde teşkilatına başlanmak üzere...ve Martın birinden itibaren teşkilatına başlanarak elyevm 40 bekçi ve 5 çavuş ile 5 tahsildar ve bir tahsil memuru tayin edilmiş ve bekçilere elbise,kalpak, kundura, palaska, ve sopa imal ittirilerek kendilerine bir şekli resmi verilmiş ve oldukça inzibat-ı memlekete tesir etmiştir merbut talimatnamesinin mütalaasında da keyfiyet müsteban olacağı üzere bekçi ücreti resmi, matbu,ve muarrak makbuz mucibince tahsildarlar marifetiyle tahsil edilmekte olduğundan Konya şehri dahilindeki bilcümle mebani tahakkuk müfredat defteri mucibince muntika muntika kayd ve zapt edilmiş ve her mebaniye aid senevi bekçi ücürati tahakkuk ettirilmiş ve tahsilata nezaret itmek üzere tahsilat komisyonu tayin edilmiştir”²².

Belgede özetle; diğer vilayetlerde eskiden beri çarşı ve mahalle bekçileri olduğu halde Konya'da, sadece çarşıda görev yapan 10–15 kişilik bekçi ve 2 bekçi başından oluşan bir heyetin görev yaptığı, bunlarında polis dairesi ve çevrelerinden bihaber ve kimseye karşı sorumlu olmayan bir görev anlayışı içerisinde oldukları, ortaya çıkan ihtiyaca binaen, ilgili kanuna göre bir talimatname hazırlanarak Meclis-i İdare-i Vilayet'çe de onaylandıktan sonra 1 Mart 1917 tarihinden itibaren 40 bekçi, 5 çavuş, 5 tahsildar ve bir tahsil memurunun tayin edildiği ve bekçilere elbise, kalpak, kundura, palaska ve sopa verildiği ve bu görevlilerin oldukça faydalı oldukları belirtilmektedir. Yine belgeden bekçilerin ücretlerinin görev yaptıkları yer ahalisince karşılandığı, ücretlerin bina başı alındığı anlaşılmaktadır. Bunun için binalar muntika muntika kaydedilmiş ve tahsildarlar tarafından senelik bekçi ücretleri makbuz karşılığında toplanmış ve bu işlere nezaret etmesi için de bir *Tahsilât Komisyonu* kurulmuştur.

2.3.3.Savaş Bölgelerinden Gelen Personel İle Kadro Değişikliği Yapılan Personel

1911/1912 yıllarındaki Trablusgarp ve 1912/1913 yıllarındaki Balkan Savaşları sırasında, Osmanlı hâkimiyetinden çıkan topraklarda görevli polislerden bazıları

²² BOA. DH. EUM. SSM. 10/73

genelde ülke içerisinde özelde ise Konya Emniyet Müdürlüğü bünyesinde değerlendirilmişlerdir. 21 Eylül 1913 tarihli belge ve eki bu konu ile ilgilidir.

”Mevakii harbiyeden gelip muvakkaten burada istihdam edilenlerle bulunduğu sınıfın vazifesini ifaya iktidarı gayri müsait olmasına binaen tenzili sınıf edildiği mukaddeman tevarihî muhtelifede arz olunan kıdemli ve kıdemsiz muavinlerle polis memurlarınının 24 Temmuz 329 tarihli tahrirâtı alileri mucibince mürettebatı asliyesine kayd olunarak mürettebatı sabıkalarındaki atik ve buradaki cedid künye numaralarıyla ismi ve memuriyetlerini cedvel merbud’u takdim huzuru alileri kılınmış olmakla künyelerine şerh verilmiş.....ve mütebaki polis namzedleride tayin bulunduğundan bir haftaya kadar elbise ve levazım-ı sairelerinin irsali hususunda lazımgelenlere emr ve irade buyurulması arz olunur olbabdaemir ve irade efendim hazretlerininindir Polis müdürü”²³.

Tablo 3.3 Konya polis kadrosuna kaydolunan mevaki-i harbiye ve mürettebatı asliyeden bazılarının ismi ve numaraları

Eski No	Yeni No	Eski Kadrosu	İsmi ve Memuriyeti	Düşünceler
6	23	Cezair-i Bahr-i Sefid	Kıd. Komiser Mehmet Aziz Efendi	
15	24	Cezair-i Bahr-i Sefid	Kıd. Komiser Hacı Mehmet Efendi	
15	25	Selanik	Kıd. Komiser Feyzi Efendi	
7	18	Konya	Kıd. Komiser İbrahim Ethem Efendi	Emniyeti Umumiyenin 329 tarihli 12848/85 numaralı yazısıyla asıl kadrosuna gönderilen Kıd. Kom. Muavini Edirne kadrosundan 18 numaralı Ali Şevket Efendinin yerine nakl edilmiştir.
3	27	Konya	Kıd. Komiser Ahmet Süleyman Efendi	

²³ BOA. DH. EUM. Memurin Kalemi (MEM.) 37/10

Tablo 3.3'ün devamı

Eski No	Yeni No	Eski Kadrosu	İsmi ve Memuriyeti	Düşünceler
5	26	Kosova	Kdsz.Komiser Muavinlerinden Azet Efendi	
36	98	Manastır	Pol.Mem.Efendi	
4	18	Konya	Kdsz.Kom.Muavini Ahmet Hamdi	Liyakatsizliğinden dolayı kıdemi indirilmişken muavinliğe indirilerek 18 nolu komiser muavini Dahfer Efendinin yerine kaydedilmiştir.
21	94	Kosova	Pol.Mem. Nuh Naci Efendi	
136	95	Selanik	Pol.Mem. Av. Lütfi Efendi	
44	1	Edirne	Kdsz.Komiser Muavinlerinden Şerafettin Efendi	Polisliğe indirilen komiser muavini Ata Efendi yerine.
	97	Kosova	Pol.Mem.Ali Sabri Efendi	
36	98	Manastır	Pol.Mem. Efendi	
26	99	Cezair-i Bahr-i Sefid	Pol.Mem.Mustafa Rinazi	
1	93	Konya	Pol.Mem.Ata Efendi Bin Mustafa	1 No da kayıtlı komiser muaviniyken liyakatsizliğinden dolayı rütbesi indirilerek polisliğe kaydedildi
145	96	Selanik	Pol.Mem. İbrahim Ethem Efendi	
101	100	Edirne	Pol.Mem.Ali Remzi Efendi	
313	101	Selanik	Pol.Mem. Süleyman Efendi	
55	102	Konya	Pol.Mem. Behçet Efendi	
218	103	Edirne	Pol.Mem. Mevlüt Efendi	
43	104	Selanik	Pol.Mem. Rahna Efendi	
64	105	Kosova	Pol.Mem. Mustafa Efendi	
164	106	Selanik	Pol.Mem. Habil Efendi	
1023	107	Bingazi	Pol.Mem. Ali Rahna Efendi	
230	92	Selanik	Pol.Mem. Mustafa Şerya Efendi	
0	108	Selanik	Pol.Mem. Hezot Efendi	
86	109	Kosova	Pol.Mem. Gormat Efendi	

Tablo 3.3'ün devamı

Eski No	Yeni No	Eski Kadrosu	İsmi ve Memuriyeti	Düşünceler
101	100	Edirne	Pol.Mem. Ali Remzi Efendi	
313	101	Selanik	Pol.Mem. Süleyman Efendi	
55	102	Konya	Pol.Mem. Behçet Efendi	
218	103	Edirne	Pol.Mem.Mevlüt Efendi	
43	104	Selanik	Pol.Mem.Rahna Efendi	
64	105	Kosova	Pol.Mem.Mustafa Efendi	
164	106	Selanik	Pol.Mem.Habil Efendi	
1023	107	Bingazi	Pol.Mem. Ali Rahna Efendi	
230	92	Selanik	Pol.Mem. Mustafa Şerya Efendi	
0	108	Selanik	Pol.Mem.Hezot Efendi	
86	109	Kosova	Pol.Mem.Gormat Efendi	
0	108	Selanik	Pol.Mem.Hezot Efendi	
86	109	Kosova	Pol.Mem.Gamat Efendi	

Yukarıdaki tabloda, savaş bölgelerinden Konya kadrosuna ilave olan polislerin geldikleri şehirler ile oradaki numaraları ve Konya kadrosunda yeni aldıkları numaraları görülmektedir. Ayrıca günümüzde uygulaması olmayan, liyakatsizliği görülen personelin tenzil-i rütbe (rütbenin indirilmesi) edilmesi hususuna da rastlanılmıştır. Komiser muavini iken liyakatsizliğinden dolayı polis memurluğuna tenzil-i rütbe edilen Ata Efendi Bin Mustafa bu duruma örnektir.

2.3.4.Süvari Polis Memurları

Emniyet hizmetlerinin yerine getirilmesinde ulaşım hızı önemlidir. Ulaşım imkânlarının çok zayıf olduğu bir dönemde, at en hızlı ulaşım aracıdır. Bu durum dikkate alınarak Konya'da atlı polis birliği kurulması için girişimler olmuştur. 29 Aralık 1912 tarihinde Konya Emniyet Müdürlüğünden Dâhiliye Nezaretine süvari

polis birliğinin kurulmasıyla ilgili olarak ”...*Nefsi Konya Őhrinin vesiat, ve ekseri çapkınlık yuzunden eksik olmayan münazehat ve mücarehat üzerine, civarındaki polis mevakiinden telefonla haber verilen vukuat mahallerine merkezden derhal yetişmek mümkün olmadığı gibi devr ve teftişide piyade ile temin kılınmakta ve binaenaleyh vukuata meydan bırakmamak ve hudusi halinde mütecasirlerini hemen yakalamak için süvariye ihtiyaç görülmekte olduğundan, süvari iğramı kabil olmadığı takdirde beş süvarinin fark tahsisatı olan iki yüz kuruşun piyade kısmından tenkisi...*²⁴ şeklinde bir talep yazısı yazılmıştır. Belgede özetle Konya Őhrinin genişliği ve çoğunlukla çapkınlık yuzunden çıkan anlaşmazlık ve yaralamalar sebebiyle çevre polis mntıkalarından yardım istendiğinde, ayrıca kazalardaki polis birimlerinin teftişi gerektiğinde bu işlerin süvari polisle yapılmasının uygun olacağı belirtilmektedir. Bu yazıya Emniyet Genel Müdürlüğünce ödenek yokluğu sebebiyle olumsuz cevap verilmiştir²⁵.

Ancak 1916/1917 yılında Konya’da süvari polislere rastlanmaktadır. Bir komiser muavininin emrinde görev yapan 7 polis memurundan ibaret süvariler bir karakol teşkil ediyorlardı. Kendilerine verilen mahallelerin inzibatından sorumluydular. Aynı yıl içerisinde komiserlerden oluşan bir kurul, Konya’nın böyle bir süvari mntikasına ihtiyacı olmadığı, süvarilere ancak bazı merasim ve büyük hadiselerde ihtiyaç olacağı yönünde fikir beyan ederek süvari kuvvetinin mntikasının komşu karakollara taksim edilmesine ve personelinin de müteferrikaya (merkezi nezarethane) dönüştürülmesine karar verdi.

“*Yedi polis ile bir muavinden ibaret bulunan süvari memurları evvelce bir karakol teşkil etmekte ve kendilerine tefrik edilen Şehir kısmındaki mahallelatın inzibatıyla iştigal etmekte iken Konyanın böyle süvari mntikasına ihtiyacı olmadığı ve ancak umumi devriyede ve bazı merasim-i ihtifalde ve bir hadise-i mühimme vukuunda istihdamı muvafık olacağı komiserlerden mürekkep teşekkül iden komisyonca takrir ederek mahallelatı mücavir bulunduğu karakollara taksim ve süvari heyeti de esbsüvar olmayarak müteferrikaya tahvil edilmiş...*”²⁶.

1919 yılına gelindiğinde de Konya Emniyet Müdürlüğünde süvari polislerin varlığı, atların beslenmesi için verilen arpa ve saman konusundaki yazışmalardan

²⁴ BOA. DH. EUM. MEM.23/1

²⁵ BOA. DH. EUM. MEM.23/1

²⁶ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

anlaşılmaktadır.”*Konyada müstahdem süvari polis memurlarına verilmekte olan arpa ve saman miktarının arttırılmasının mümkün olmadığı*”²⁷.

2.3.5.Takviye Kıtaları

Konya emniyet teşkilatındaki personel yetersizliği teşkilatın desteklenmesi ve takviyesini gerektiriyordu. Bu nedenle *Takviye Kıtaları* ya da *İkmal Efradı* denilen ve jandarma personelinden oluşan görevliler devreye girmiştir. Personel sayılarının işlendiği bölümde de anlatıldığı üzere, personel yetersizliği sebebiyle polise destek kuvvet olarak verilen bu personelden, eğitimsizliklerinden dolayı istenilen verim alınamamış hatta zaman zaman polis memurlarına yük olmuşlardır. Polis memurlarıyla takviye kıtalarının sayıları ve sahip oldukları silahların cins ve miktarları her ay düzenli olarak Harbiye Nezareti Ordu Dairesine bildirilmekte idi²⁸.

”*Konya vilayeti polisleriyle kadroya ilave edilen takviye kıtalarının aded ve mevcut silahlarının cinsini gösterir 1332 Şubat’ına ait vukuat cedvelinin takdim kılındığı*”²⁹.

Tablo3.4 1917 Haziranında Konya ’da ki Polis Memuru ve ikmal efradı sayılarını gösterir tablo³⁰.

	Konya Merkez Livası	Akşehir Kazası	Karaman Kazası	Ereğli Kazası	Koçhisar Kazası	Isparta Sancağı	Burdur Sancağı	Toplam
Polis Memuru	75	4	2	3	2	7	6	99
İkmal Efradı	82	3	2	4	2	-	-	93

2.3.6.Polislere Verilen Taltif Ve Cezalar İle Personelin Özlük İşleri

Her kurumda olduğu gibi emniyet birimleri içinde teşvik amaçlı ödüllendirmeler ile disiplin ve kurum içi düzeni sağlamak amaçlı cezalandırmalar söz konusudur. Bu uygulamadan Konya polis teşkilatı da nasibini almıştır. Ayrıca kurum, personeli hakkında tayin etme, terfi, izin, rapor v.b. işlemlerde de bulunmaktadır.

²⁷ BOA. DH. EUM. MH. 260/27

²⁸ BOA. DH. EUM. MEM.69/53

²⁹ BOA. DH. EUM. MEM. 86/15

³⁰ BOA. DH. EUM. MEM. 90/63

Aşağıda 1913 yılı Ağustos –Kasım ayları arasında Konya Emniyet Müdürlüğündeki bu tür iş ve işlemlere ait bir tablo yer almaktadır.

Tablo3.5 329 senesi Ağustos ve teşrin-i evvel zarfında Konya Vilayet'i dâhilinde müstahdem polis komiser ve muavinleriyle memurların vukubulan taltif ve tecziyeleriyle vukuat-ı saireyi mebnicedveldir³¹

Künye Numarası	İsmi	Babasının İsmi	Memuriyeti	Taltif	Tecziye	Düşünceler
3	Ahmet Süleyman Efendi	Mustafa	Kıdemli Komiser Muavini	-	-	11 Kasım 1913 tarihinde ikinci komiserliğe terfi etmiştir
4	Halil	Süleyman	Komiser Muavini	-	Teftiş esnasında karakolda uyuduğu görülünce bir günlük yevmiye kesimi cezasına çarptırılmıştır	-
12	Afet	Ali	Komiser Muavini	-	-	9 Kasım 1913 tarihinde Konyalı Mevlüt tarafından katledilmiştir
14	Mustafa Nuri Efendi	Abdullah	Komiser Muavini	-	Meslek terbiyesine uygun olmayan mahallede oturmasından ve meslektaşlarıyla uyumsuzluğundan dolayı bir günlük yevmiye kesimi cezasına çarptırılmıştır	Burdur kadrosunda boşalan 12 numaraya kaydedilerek Antalya livasından Burdur livasına nakledilmiştir

³¹ BOA. DH. EUM. MEM.41/11

Tablo3.5'in devamı

Künye Numarası	İsmi	Babasının İsmi	Memuriyeti	Taltif	Tecziye	Düşünceler
16	Arif Efendi	Abdulkadir	Komiser Muavini	-	Teftiş esnasında karakolda bulunmadığından iki günlük yevmiye kesimi cezasına çarptırılmıştır	-
18	Ahmet Efendi	Mehmet	Komiser Muavini	-	-	Görülen lüzum üzerine Bor Kazasından Ürgüp kazasına tayin edilmiştir
19	Ahmet Tevfik	Hacı Abdurrahman	Komiser Muavini	-	-	
21	Yusuf Ziya	Hamit	Komiser Muavini	-	-	Görülen lüzum üzerine Ürgüp kazasından Bor kazasına tayin edilmiştir.
26	Ali Hilmi Efendi	Süleyman	Komiser Muavini	-	Teftiş esnasında görevli olduğu karakolda uyumakta olduğu görüldüğünden bir günlük yevmiye kesimi cezasına çarptırılmıştır.	-
9	Atıf Efendi	Hulusi	Polis Memuru	-	-	Ailesinin vefatından dolayı bir haftalık izinle Akşehirden Konya'ya gelmiş ve iznini bir hafta daha uzatarak izin bitimi 4 Aralık 1913 günü görev yerine geri dönmüştür

Bu konuda daha çok kayıt vardır ancak tekrara düşmemek açısından kayıtların bir kısmı ekler bölümüne alınmıştır. Kayıtlara göre söz konusu dönemde 12 personel cezalandırılmış 3 personel ise taltif edilmiştir.

Cezalar genellikle yevmiye kesimi şeklinde uygulanmıştır. Görevde uyumak, meslektaşlarıyla uyumsuzluk, meslek terbiyesiyle uygun olmayan mahallede oturmak suçlarına bir günlük yevmiye kesimi cezası uygulanmıştır. Görev yerini terk etme suçuna iki günlük, vazifesini suistimal etme suçuna ise kınamayla birlikte beş günlük yevmiye kesimine ilaveten 9 günlük maaş terki cezaları verilmiştir. Günümüzde görevde uyumak, görev yerini terk suçlarına 24 ay kıdem tenzili cezası, meslek terbiyesine uygun olmayan mahallede oturmak suçunun karşılığı sayılabilecek, hizmet dışında resmi sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak suçuna 6 ay kıdem tenzili cezaları verilmektedir³². Kıyaslandığında günümüz cezalarının daha ağır olduğu görülmektedir.

Yine tabloya göre üç personel ödüllendirilmiştir. Günümüzde teşekkürname ve takdirname ile ödüllendirme, valilikler tarafından yapılırken maaşla ödüllendirme bakanlık tarafından yapılmaktadır.

*”Süleyman namı şahsın meçhul bulunan katili Hüseyin Ali Oğlu Mustafa’yı zahire ihraç ve derdestine muvaffak olan Konya vilayeti mürettebatından 56 numaralı polis memuru Mustafa Hulusi efendinin bir maaş nisbetinde mükâfat-ı nakdiye ile icra-i taltifi müdüriyeti Âlice tensib için icap eden emirnamenin irsali hakkında tezkere takdim kılını efendim”*³³

Mustafa Hulusi Efendi adlı memur 31 Temmuz 1919 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğünden Konya Emniyeti’ne yazılan belge ile Emniyet Genel Müdürlüğü’nce maaşla ödüllendirilmiştir.

2.3.7.Siyasetle Uğraşma Yasağı

Osmanlı polis teşkilatında görevli polislerin, günümüzdeki uygulamaya benzer şekilde, siyasetle uğraşmaları yasaktı. Bu babdan olmak üzere mesleğe girmeden önce üyesi buldukları siyasi partilerle her türlü alakalarını kesmeleri gerekmektedir. 22 Eylül 1912 tarihli belge bu konuya örnektir.

³² Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü

³³ BOA. DH. EUM. MEM.194/70

”Bundan evvel müntesip bulunduğum ittihat fırkasından kat’ı devam ve alaka ettiğimi ve fi me baid vazife-i memuriyetimi hasr-ı evkat ve efkâr ederek menafi-i memleketi ihlal eden fırka ihtirasat ve ihtilafatına iştirak ve müdahale etmeyerek kemal-i bi taraf ile ifayı vazife edeceğimi temin ve taahhüt ederim. Konya polis memurlarından İbrahim Hakkı”³⁴.

Söz konusu belgede Konya polis memurlarından İbrahim Hakkı, daha önceden üyesi bulunduğu İttihat ve Terakki Partisi’nden ayrılacağını ve bundan sonra zamanını ve düşüncesini memuriyetine hasredip, memleket menfaatlerine zarar veren parti anlaşmazlıkları ve hırslarına karışmayarak, tam bir tarafsızlıkla görev yapacağını taahhüt etmektedir.

Bu konuda verilebilecek ikinci örnek, Alaaddin Karakolu’nda görevli yirmi beş numarada kayıtlı polis memuru Mehmet Emin’in taahhünamesidir.

“Şimdiye kadar hiçbir fırkaya müntesip olmadığım gibi bundan sonra dahi intisap etmeyeceğimi ve vazife-i memuriyetime hasr-ı evkat ve efkâr ederek menafi-i memleketi ihlal eden fırka ihtirasat ve ihtilafatına iştirak ve müdahaleden içtinap ve kemal-i bi taraf ile vazife eyleyeceğimi temin ve taahhüt ederim. Alaaddin Karakolu polis memurlarından yirmi beş numarada kayıtlı Mehmet Emin”³⁵.

Polis memuru Mehmet Emin daha önceden hiçbir partiye üye olmadığını, bundan sonra da olmayacağını, sadece memuriyeti ile iştigal edeceğini, tarafsızlıkla görev yapacağını taahhüt etmektedir.

Bu iki belgede memurlar taahhütlerini kayda geçirdikten sonra kendi mühürlerini basarak işleme koydurmuşlardır.

2.3.8.Savcı Vekili Olarak Polis

Osmanlı Devleti, adalet teşkilatının henüz kurulmadığı küçük kazalarda, polis teşkilatından bir görevlinin savcı vekili unvanıyla görev yapmasını çözüm olarak bulmuştu.

”Tasarruf maksadıyla... vilayet polis kadrosundan sekizinin açığa çıkarılmasına ve esasen mürettebatı vilayette hattı kifayede olmamasına ve bir kazada bir ve iki polisin mevcudiyetinin vazifesinden istifade gayri melhuz görülmesine binaen polis mevcudunun ehemmiyeti inzibatiye ve ticariyesi olan liva ve kaza merkezlerinde bir kuvveten mütemerkize şekline igraatı makamı

³⁴ BOA. DH. EUM. MEM.18/21

³⁵ BOA. DH. EUM. MEM.18/21

Samilerinden mehvul dahiliye nezareti celilesinin 21 Nisan 330 tarihli ve 127 numaralı tahriratiyla emir ve işar buyurulması üzerine istasyon merkezi olan Karaman, Ilgın, Ereğli, Akşehir kazalarının ehemmiyeti ticariye ve inzibatiyesine binaen bunlardan maade diğer kazalardaki polisin kaldırılması ma'ruz kazalarda polisin mevcudiyetinin tezyid edilmesi mütalaan... cümlesinden bulunmakla bu cihet tasvibi samilerinede igtirat edildiğinden polisin kuvveten mütemerkize şekline ifragatındaki ... nazarı dikkate alınarak vesiat ve ehemmiyet-i ticariyesi olan kazalarda ol cihetle teşkilat ifa kılınmış vilayet Jandarma Alay Kumandanlığından yazılan derkenerde ise teşkilatı adliyesi olmayan kazalardaki jandarma mülazımlarının ara sıra beray-ı takip ve teftişe ... gittiklerinden müdde-i umumi vekâletinin jandarma çavuşlarına tevdi edileceği ve bununla umur-u adliyenin... ceryanını... olacağından polislerin kema fisabık teşkilatı adliye kurmamış kazalarda ifası lazım geleceği bildirilmiş isede nezareti mumaiylehin emr-i alisi mucibince ehemmiyeti ticariye ve inzibatiyesi olmayan kazalarda bir polisin akşama kadar umur-u adliye ile uğraşması ve geceler birde evrak-ı adliyenin tedkikiyle meşgul olmasından vazife-i asliyesine bakamayacağı cihetle kazalarda akdemce bulundurulmakta olan birer polisin kazanın inzibatiyesinde zerre kadar bir faide temin edemeyeceği vareste arz ve izahtır jandarma Alay Kumandanlığının mütalaasında vazife-i adliye icabında jandarma çavuşlarına inhisar ideceğinden bu da caiz olamayacağı beyan idülür vezaif-i adliyeyi ifada bir polisinde jandarma çavuşlarından istidaden ve muvaffakan pek farklı olamayacağı zaten her kasabada jandarma zabıtası bulunması hasebiyle hiçbir menfeat temin idemeyecek olan bir polisin bir kazada bulundurulması muvafık ... olmayacağı mütalaa kılınmakla...³⁶

4 Mayıs 1914 tarihli söz konusu yazıyla, kazalarda bulunan bir veya iki polisten verim almanın mümkün olmadığından bahisle, personelin, emniyet, asayiş ya da ticaret bakımından önemi olan kazalarda toplanması, diğer ilçelerde polisin görevlerini jandarmanın üstlenmesi emrediliyordu. Ayrıca adliye teşkilatı olmayan ilçelerde polisin uhdesinde bulunan savcı vekilliği görevi de Jandarmaya bırakılmıştı. Bu bağlamda polisin, Konya'nın istasyonu olan, inzibati ve ticari yönden önem taşıyan Karaman, Ilgın, Akşehir ve Ereğli ilçelerine toplanması planlanmıştı; ancak, Jandarma Alay Komutanlığı, subaylarının yetersizliğinden dolayı savcı vekilliği

³⁶ BOA. DH. EUM. MTK.33/1

görevinin zaman zaman çavuşlara kalacağı bunun da çeşitli sakıncalar doğuracağını belirten bir yazı yazmıştır³⁷.

2.3.9. Tespit Edilebilen Emniyet Müdürleri

Teşkilat için diğer bir husus da görev yapan amir, memurların isimleridir. Bu bağlamda tarihin ve teşkilatın neferi olan ve belgelerde isimleri tespit edilen emniyet müdürleri aşağıda belge tarihi ve belgelerin kısa özetleri ile gösterilmiştir.

Tablo 3.6

Sıra No	Emniyet müdürünün ismi	Belge tarihi	Belgenin kısa özeti
1	Tevfik Bey	21 Eylül 1912	Hüdavendigâr vilayetine tayininin tebliği ³⁸ .
2	Ali Kemal Nabi Bey	27 Temmuz 1913	Konya eski müdürü olan şahsın sicil özetinin gönderildiği ³⁹ .
3	Şevket Bey	25 Ekim 1913	Emniyet müdürünün terfi ettirilerek maaşının arttırılması ⁴⁰ .
4	Kemal Nabi Bey	16 Haziran 1915	Konya'dan Kastamonu'ya tayini ⁴¹ .
5	Saadettin Bey	24 Nisan 1916	Konya'dan Adana'ya tayini ⁴² .
6	Cemal Bey	24 Nisan 1916	Adana'dan Konya'ya tayini ⁴³ .
7	Nabi Bey	2 Eylül 1917	Konya'ya tayini ⁴⁴ .
8	Halis Efendi	2 Kasım 1919	Rahatsızlanınca yerine atama yapılan emniyet müdürünün mağduriyetinin giderilmesi ⁴⁵ .
9	Seyfullah Efendi	3 Kasım 1919	Konya'ya tayini ⁴⁶ .

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 1912 ile 1919 arasındaki 7 yıllık sürede sekiz emniyet müdürünün görev yaptığı görülmektedir.(Ali Kemal Nabi Bey'den eski müdür olarak bahsedildiği için bu değerlendirmenin dışında tutulmuştur.) Bu durum yönetimde istikrarın olmadığını göstermektedir.

³⁷ BOA. DH. EUM. MTK.33/1

³⁸ BOA. DH. EUM. Tahrirat Kalemi (THR.)81/28

³⁹ BOA. DH. EUM. MH. 62/30

⁴⁰ BOA. DH. EUM. MH. 68/84

⁴¹ BOA. DH. EUM. MEM. 57/7

⁴² BOA. DH. EUM. MH. 119/44

⁴³ BOA. DH. EUM. MH.119/44

⁴⁴ BOA. DH. EUM. MEM. 133/93

⁴⁵ BOA. DH. EUM. MEM. 127/53

⁴⁶ BOA. DH. Şifre Kalemi (ŞFR.) 104/150

2.4. Teşkilatın Lojistik Durumu

2.4.1. Hizmet Verilen Binalar

1913 yılında Konya Emniyet Müdürlüğü, valilik binasının (söz konusu bina halen Konya Valiliği olarak hizmet vermektedir) alt katında hizmet vermekte olup dört oda bir yatakhanelen ibarettir.(1913 tarihli nizamnameye göre polisler haftada bir gün izinli olarak evlerine gidiyorlar, diğer zamanlarda görevli oldukları yerlerde kalıyorlardı⁴⁷.) Yetersiz olan fiziki mekânlar, teşkilattaki yeni yapılanmayla idari ve adli kısımlar için gereken yeni odalar nedeniyle tamamen yetersiz hale gelmişti. Yatakhanelenin zemin katta olması, lağımdan dolayı duvar ıslanmalarını beraberinde getiriyordu. Komiserler içinde sağlıksız oda koşulları söz konusuydu. Mevcut yerlerde polisin yatırılmasının ve hizmet gördürülmesinin imkânsızlığı vilayete bildirilmişse de, binada başka oda bulma imkânı bulunamadı. Şehirde Emniyet Müdürlüğü için kiralanabilecek bina bulma imkânı olduğundan Genel Müdürlüğe yazı yazılarak aylık 1000 kuruş kira ücretinin 1914 yılı bütçesine aldırılması istenmiştir.

”Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Canibi Alilerine şeref varid olan 24 Teşrin-i Evvel 329 tarihli 18430/85 numaralı tahriratı Alilere cevaptır hükümette polis için alt katta tefrik edilen daire dört oda bir yatakhanelen ibarettir polislere mahsus yatakhanelenin zemin katta olmasına mebni mahalli lağm bulunduğundan duvar ıslanmasına ve teşkilat-ı cedide icabı polisin kısmı adli ve idari muamelatı içinde müstakil iki üç odaya daha ihtiyacı bulunduğundan bu cihet vilayete arz edilmiş ise de halen imkanı oda bulunmadığından ayrıca bir polis dairesi isticarı bildirilmektedir şu hali ile polisin muamelatı inzibatiyesinin ...madlubede ceryanı mümkün olamayacağı cihetle tahsis edilenpolisin yatırılması ve vazife gördürülmesi muvaffak olamayacağı ve hatta komiserlere bile şeraid-i sıhhiyeye muvafık bir oda tahsis edilememektedir hükümet dairesinde fazla bir oda bile bulunamayacağı makamı vilayete takdim edilmiş olmasına rağmen her halde polis müdüriyeti için ayrı bir daire isticarına şiddetli lüzum görülmüştür bu sebeple şehri bin kuruş isticarla şeraid-i sıhhiyeye muvafık bir daire bulabilecek imkanı

⁴⁷ Süleyman Kaynar, “ Tarihi süreç içerisinde Türk Polis Teşkilatının Kuruluşu, Organizasyonu, Fiziksel Yapılanması, Aday Seçme Şekli, Eğitim Programları ve Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2002, s.117

*bulduğundan polis müdüriyeti için gösterilen tahsisatın 330 senesi bütçesine idhali ve kabulü elzemdir*⁴⁸.

Valilik binasında bulunan yatakhane yeterli olmadığı için Ertuğrul otelinde de bir oda polisler için kiralanmıştı.

*”Konya Ertuğrul Otelinde polis memurlarının ikamet ettikleri odanın bedel-i icarının bütçeye mahsuben tesviyesi için ita emri ve bordrosunun otel namına tanzimine... ”*⁴⁹.

Emniyet müdürlüğünün hizmet binası olmadığı gibi karakollarda devletin binası olmayıp, vatandaştan kiralanmaktaydı. 8 Ağustos 1914 tarihinde yapılan bir yazışmayla Konya emniyetinin merkez ve bağlı kazalardaki mevcut karakolların aylık kira bedelleri bildirilmiştir⁵⁰.

Yine 19 Nisan 1919 tarihinde Alaaddin karakolunun kirası için gönderilen havale bu konuya örnektir.

*”Konya vilayeti Alaaddin polis karakolhanesinin kirasının arttırılması ve havalenamesinin gönderilmesi.”*⁵¹.

2.4.2. Personel Maaşları

Sadece Konya polisi için değil ülke genelindeki diğer polisler içinde sorunlardan biri maaştı. Aşağıdaki tabloda 25 Ekim 1910 tarihi itibariyle Konya vilayeti kadrosunda görevli personelin maaşları bulunmaktadır.

Tablo 3.7 *Konya kadrosundaki polislerin Ekim 1910 tarihindeki maaşlarını gösterir tablo*⁵².

Memuriyet sınıfı	Aylık maaş(kuruş)
Başkomiser	1000
İkinci komiser	800
Üçüncü komiser	700
Komiser muavini	500
Polis memuru	400

⁴⁸ BOA. DH. EUM. MH. 70/85

⁴⁹ BOA. DH. EUM. MH. 164/20

⁵⁰ BOA. DH. EUM. MH. 88/42

⁵¹ BOA. DH. EUM. MH. 189/20

⁵² BOA. DH. EUM. MH. 19/22

Belgede günümüzdeki gibi personelin eğitim durumu, medeni hali, çocuk sayısı, kadro derecesi v.b. maaşı etkileyen faktörler bulunmamaktadır. Maaşı belirleyen memurun rütbesidir. Ayrıca rütbeler arasındaki maaş farkı oldukça dikkat çekicidir. Günümüzle kıyaslarsak başkomiser ile polis memuru arasındaki maaş farkı %15–20 civarındayken 1910 yılında bu fark %150’ dir. Diğer rütbeler arasında da önemli maaş farkları vardır.1919 yılına gelindiğinde, polislere iyileştirme olarak pahalılık zammı ve ekme bedeli adı altında yeni ödemeler yapılmaktaydı.

”Konya vilayetine polis memurlarının pahalılık zammı ve ekme bedeli havalenamesinin gönderilmesi”⁵³.

Emniyet müdürlüğünün *Hesap Dairesi* teşkilatın lojistik işleriyle ilgilenmekteydi. 24 Nisan 1916 tarihinde Adana’dan Konya’ya tayin olan Cemal Bey bu konuda bir takım düzenlemeler yapmıştır.

”Konya polis müdüriyetine Adana’dan naklen tayin buyurularak 11 Nisan 332 tarihinde vazifeye mübaşeret iden Cemal bey hemen teşkilata ibtida iderek sarahat-ı nizamiye vech-i merkez memurluğuna kısmı adli ve serkomserliğe kısmı idari riyasetini tevdi iderek aklamı tefrik ve müdüriyet tahrirat kalemi ile kısmı adli, idari hesap dairelerine İtalyan usulü dosya dolapları imal ittirilerek sinini sabıkada tomar halinde bulundurula gelmekte olan evrak ve muharrerat tasnif idilmiştir...hesap dairesi bir mahsusat defteriyle iştigal itmekte ve maşat maliyeye devrolunan bordiru mucibince tevzi idilerek mezkur bordirular evrak-ı perişaniye arasına atılmağa ve gerek demirbaş eşya emanat ve depo ve eşyay-ı emiriye defateri tutulmamakta olduğu görülerek defater-i mezkure tanzim ittirilmiş ve tezzii maaş ve maliyeye devrolunan masraf senedatının kayd ve havi olduğu akçenin sahibine teslimi ve maşatın suret-i tevziini havi birer defter tab ittirilerek hesap dairesi muamelatı tahtı intizama alınmıştır”⁵⁴.

3 Mayıs 1917 tarihli belgede Cemal Bey’in müdüriyet yazı işlerinde bazı düzenlemeler yaptığı, hesap dairesinin, maaşları maliye aracılığıyla ödedikten sonra bordroları düzenli olarak arşivlemediği, demirbaş eşya ve depo defterlerini tutmadığının tespit edilmesi üzerine gerekli defterleri bastırarak, hesap dairesinin iş ve işlemlerini kayıt altına aldığı, ayrıca adli, idari ve hesap dairelerine İtalyan usulü

⁵³ BOA. DH. EUM. MH. 194/93

⁵⁴ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

dolaplar yaptırarak, önceden bürolarda tomar halinde bulundurulmuş evrak ve yazışmaları tasnif ettirip dolaplara koydurduğu bilgileri yer almaktadır.

Cemal Bey sadece bununla yetinmeyip 1914 senesinde kurulan *Polis Tasarruf Sandığı* 'nında da düzenlemelere gitmiştir. Tasarruf Sandığının, nizamnamesine aykırı olarak, seçim yoluyla seçilen bir başkan ve iki üye tarafından idare edildiği, sekreteryaasının adli kısım mukayyidi tarafından, veznedarlığının bir polis memuru tarafından yürütüldüğü, kayıtlarının düzgün tutulmadığının tespit edilmesi üzerine, tutulması gereken defterler bastırılarak kullanılmaya başlanmıştır. Sandığın kuruluş nizamnamesine uygun olarak yönetim hesap dairesine verilmiştir. Sandığın menfaati göz önüne alınarak nakit mevcudu İktisat Bankası'na % 5 faizle yatırılmıştır. Tüm bu düzenlemeler yapıldıktan sonra bir de sandık idare meclisi kurulmuştur. Yukarıda bahsedilen belgede bu konu şu şekilde işlenmektedir.

”330 senesi mayısında Konya’da tesis edilen polis tasarruf sandığı olbabdaki nizamnamesine mügayir olarak intihab suretiyle tayin edilen bir başkan ile iki azadan mürekkep heyet idaresi tarafından idare olunmakta ve kısmi adli mukayyidi tarafından muamelatı tedvir idilmekte ve nakdi mevcudesi ahz-ü kabz yani veznedarlık vazifesi bila kefil bir polis memuru tarafından ifa idildiği ve kuyudatı bir takım gayri matbu ve gayri muntazam adi defatere geçirilmekte olduğu görülmektedir kanun-ı evvel 332 tarihinden itibaren numuneleri tertip ve defateri tab ittirilerek nizamnamesinin ahkamına tevkıgan muamelatı heyet-i idareye yani hesap dairesine tevdi idilmiş ve kuyudatı tanzim ve ıslah ittirilmiştir makul bir veznedar tayin olunacağı gibi sandığın istifadesi için nakd-i mevcudesi iktisat bankasına hesab-ı cari suretiyle yüzde beş faizle teslim ittirilmiş ve meclis-i idaresi teşkil olunmuştur⁵⁵.

2.4.3.Polislerin Kullandıkları Silahlar

Emniyet birimleri için, kullanılan silahlar oldukça önemlidir. Haziran 1917 itibariyle Konya Emniyet Müdürlüğü kadrosundaki polis memurları ile takviye kuvvetlerinin kullanmış oldukları silahların miktarı ve markası aşağıda verilmiştir⁵⁶.

Tablo3.8 *333senesi Haziran zarfında polis memurlarıyla takviye efradının ıslahasının cins ve nev’ini mebni cedveldir.*

⁵⁵ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

⁵⁶ BOA. DH. EUM. Ecanib Kalemi (ECB.) 90/63

Liva veya Kazası	Polis Memuru	İkmal Efradı	Silahları			Sureti Umumide İstihdamı
			Şınaydır	Vinçistir	Browning	
Merkez Konya Livası	75	82	82		75	
Akşehir Kazası	4	3	3		4	
Karaman Kazası	2	2	2		2	
Ereğli Kazası	3	4	4		3	
Koçhisar Kazası	2	2	2		2	
Isparta Sancağı	7				7	
Burdur Sancağı	6				6	
Depo Mevcudu			8		9	
Toplam	99	93	101		109	

Tablo incelendiğinde 1917 Haziranında Konya merkez ve bağlı kazalarda 99 polis memuru ve 93 ikmal efradının görev yaptıkları ve Polis memurlarının Browning marka, İkmal efradının ise Şınaydır marka silah kullandıkları görülmektedir. Depoda ise 8 adet Şınaydır ile 9 Adet Browning marka silah bulunmaktadır.

Polislerin kullanmış oldukları Browning marka silahlar Belçika yapımı olup, Sultan Mehmet Reşat tarafından satın alınarak polisin hizmetine sunulmuştur. Sultan Reşat'ın tuğrasının, silahın üzerine işlenmiş olmasından dolayı *Tuğralı Polis* olarak bilinir. Osmanlı'dan günümüze kadar başarılı bir şekilde çokça kullanılan, hala halk arasında bulunan bir silahtır⁵⁷.

2.4.4. Demirbaşlar

Kurumların sahip oldukları demirbaş eşyalar, kurumların çalışanlarına ve iş sahiplerine sağladığı imkânları gösterdiği gibi, kurum çalışanlarının görevlerini yaparken sahip oldukları imkânlar hakkında da bilgiler içerir. Konya Emniyeti'nde de gerek merkezde gerekse diğer birimlerde günün imkânlarıyla örtüşen demirbaşlar kullanılmıştır. 20 Ağustos 1916 tarihi itibarıyla Konya Emniyet Müdürlüğü birimlerinde kullanılan demirbaş eşyalar aşağıdaki tablolarda birimler esas alınarak gösterilmiştir⁵⁸.

⁵⁷ M.Tayfun Acarlı, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminden Bugüne Emniyet Hizmetlerinde Kullanılan Silahlar", ÇAĞIN POLİSİ DERGİSİ, s:5 2009

⁵⁸ BOA. DH. EUM. Levazım Kalemi (LVZ.) 69/50

Tablo3. 9

Eşyanın Kıymeti (Kuruş)	Eşyanın Miktarı	Eşyanın Cinsi	Eşyanın Bulunduğu Yer
50	1	Telefon Masası	Polis Müdür Vekili Odası
200	1	Camdan Mamul Yazı Masası	"
700	3	Yaylı Koltuk	"
25	3	Hızardan Sandalye	"
250	3	Koltuk Şiltesi dolma	"
15	1	Kroki	"
30	3	Muşamba Pencere perdesi	"
150	2	Kumaş pencere perdesi	"
145	4	Sehpa	"
100	1	Yekpare Sergi Halı	"
350	1	Camdan Mamul Kalemlik	"
150	1	Tefferruatıyla beraber Soba	"
30	1	Camdan mamul kalemlik	"
15	2	Paspas (yıpranmış)	"
20	2	Tahtadan mamul kağıt muhafazası	"
80	1	Yemek Masası	"
10	4	Deri malzemeden koltuk	"
30	2	Kilim	"
8	2	Soba	"
80	1	Avize ve lamba	"
2	1	Sünger koymak için şilte	"
3	1	Derece	"
50	1	Duvar Halısı	"
15	1	Askı	"
2	3	Okunamadı	"
380	1	Telefon	"
800	1	Dosya dolabı	Müdüriyet kalemi
8	1	Askı	"
40	2	Koltuk	"
15	1	Sandalye	"
140	2	Yazı masası	"
10	2	Yazı takımı	"
3	1	Okunamadı	"
8	1	Okunamadı	"

Tablo3. 9 devamı

Eşyanın Kıymeti (Kuruş)	Eşyanın Miktarı	Eşyanın Cinsi	Eşyanın Bulunduğu Yer
3	1	Makas	Müdüriyet Kalemi
2	1	Evrak Muhafazası	"
120	1	Kalemlik	"
30	1	Duvar Saati	"
20	2	Muşamba perde	"
60	2	Kornişli perde	"
5	1	Sandalye	"
20	1	Duvar lambası	"
380	1	Duvar telefonu	"

Tablo, ekler kısmındaki devamıyla beraber incelendiğinde, birimler arasında kullanılan eşyalar bakımından hemen hemen hiç fark olmadığı görülmektedir. Birimlerde demirbaş olarak genellikle masa, sandalye, perde, saat, yazı takımı, soba gibi malzemeler bulunmaktadır. Bu durum birimlerin, kendi görev alanlarıyla ilgili özel alet, eşya v.b kullanmamalarından kaynaklanıyor olmalıdır.

Birimlerde telefon, ve aydınlatma için lambalar bulunuyordu. Isınma ise sobalarla sağlanıyordu. Konya Emniyet Müdürlüğü uhdesinde, 1915'te bir adet otomobil, 1916 tarihinde ise bir adet fayton hizmet vermektedir.

*"Konya polis müdüriyetine aid otomobile levazım-ı umumiye saraçhane anbarından alınan lastiklerin bedeli için havalename talebi"*⁵⁹

*"Konya polis müdüriyeti için gereken çift atlı bir faytonun aylık masrafı için aylık on liranın gönderilmesi"*⁶⁰.

Emniyet müdür vekilinin odası diğer odalara göre daha görkemlidir. Müteferrikada (merkezi nezarethane) bulunan 3 adet âdi tahta kanepenin gözaltındaki şahısların oturmaları için kullanılması muhtemeldir.

2.4.5.Telefon Durumu

Polisiye hizmetlerde iletişim hayati önemdedir. Osmanlı emniyet teşkilatı bu konuya gerekli önemi vererek imkânların kısıtlı olduğu bir dönemde birimlerini telefonla birbirine bağlamıştır. 18 Kasım 1914 tarihi itibariyle Konya Emniyet Müdürlüğünün telefonla ilgili, altyapısı ve görevli personeli ile bunların senelik masraflarını gösteren tablo aşağıda verilmiştir⁶¹.

⁵⁹ BOA. DH. EUM. MH. 105/62

⁶⁰ BOA. DH. EUM. LVZ. 136/45

⁶¹ BOA. DH. EUM. LVZ. 26/7

Tablo 3.10

Kilometre Hesabıyla hududu		Telefon Levazım ve Aletinin		Suret-i Tedariki		Görevli Memurunun		Senelik Masrafı		Düşünceler
Hakiki	Takribi	Nevi	Miktarı	Hükümet Tarafından Satınalma	Halk Tarafından Yardım	Sınıfı	Maaş Miktarı	Para	Kuruş	
12,39		Galvaniz Tel		2	10,39					Merkez Vilayet Santralden mevkilere olan uzaklık
		Santral	2	2		Polis Memuru	400 Kr.	5000		Santralden birisi 20'li diğeri 15'li tamire ihtiyacı vardır. Görevli Memuru olmayıp iki polis tarafından idare edilmektedir.
		Saha Makinası	7	1	6					
		Duvar Makinası	9	1	8					Birisi kullanıma elverişli olmayıp tamiri gerekir.
		Santral	1		1			500		Niğde Livası Merkez Polis Dairesindedir. Görevli memuru olmayıp Polisler tarafından idare edilmektedir.
		Saha Makinası	1		1					Komiser dairesindedir.
1,01		Duvar Makinası	1		1					Köprübaşı karakolundadır.
		Santral	1		1			300		Isparta Livası Merkez Polis Dairesindedir. Hususi memuru olmayıp polisler tarafından idare edilmektedir.
2		Duvar Makinası	2		2					Feridiye Karakolundadır.
			24					5800		GENEL TOPLAM

Tablodan da anlaşılacağı üzere Konya Emniyeti'nin söz konusu tarihte 15,399 km telefon hattı vardır. Bunun sadece 2 km sini hükümet döşemiş kalanı halk tarafından karşılanmıştır. Döşenilen hattın bu telefon sisteminin kurum içi bir hat

olduğu anlaşılmaktadır. Livalar dâhil olmak üzere 4 adet santral, 8 adet saha makinesi, 12 adet duvar makinesi vardır. Bunlardan sadece 2 santral 1 saha makinesi ve bir duvar makinesi hükümet tarafından alınmış diğerleri halk tarafından hibe edilmiştir. Tüm bu telefon sisteminin yıllık masrafı ise 5800 kuruştur. Tablodan da anlaşıldığı gibi özellikle santral operatörlüğü için hususi memur olması gerekirken merkez ve livalarda böyle bir görevli gözükmemektedir.²³ Haziran 1917 tarihi itibarıyla telefon memurluğuna polis memuru Zeki Bey vekâleten bakıyordu.

”Konya vilayeti polislerinden olup üç dört seneden beri telefon memurluğunda vekâleten istihdam edilen Zeki beye vekâlet maaşı verilmesinin gerekmediği”⁶².

Birimlerin demirbaş eşyalarının incelendiği bölümde de görüldüğü gibi 20 Ağustos 1916 tarihi itibarıyla merkez vilayet teşkilatındaki emniyet müdür vekili odası, müdüriyet kalemi, idari kısım kalemi ve müteferrikada telefon mevcuttur. Ayrıca sekiz karakoldan, süvari karakolu hariç yedisinde telefon vardır⁶³.

2.4.6. Üniormalar

Polislerin görev yaptıkları bazı ortamlarda tanınmaları, olaya müdahale ederken devletin görevlisi olduğunun taraflarca bilinmesi veya caydırıcılık unsurunun gerçekleştirilmesi gibi sebeplerle üniforma giymeleri esastır.

1909 yılında yayınlanan polis nizamnamesinde;

“polis komiser ve komiser muavini ve polis memurlarına taraf-ı devletten usul ü vechile elbise-i resmiye verilir. Memurin-i mumaileyhim verilecek elbiseyi hüsn-i istimal etmege ve elbiselerin miyadı hitam bulmaksızın bunlardan infisali vuku bulanlar elbiseyi aynen iade eylemeğe mecburdur” denmektedir. Bu madde de komiserlere, komiser muavinlerine ve polis memurlarına resmi elbise verilmesi bu elbiselerin ilgililerce iyi kullanılmaları, elbiselerin kullanım süresi dolmadan görevden ayrılanların elbiseyi iade edecekleri hükme bağlanmıştır. Nizamnamede sivil memurlardan da bahsedilmekte ve bu memurların kıyafet ihtiyaçlarının da devlet tarafından karşılanacağı ifade edilmektedir⁶⁴.

20.yüzyıl başlarında Osmanlı polisinin kıyafeti pantolon, ceket ve kaputtan oluşuyordu. Başlarına fes, kalpak veya serpuş takıyorlar; ayaklarına çizme veya potin, üzerlerine ise mevsimine göre muşamba pelerin giyiyorlardı. Pantolon ve

⁶² BOA. DH. EUM. MH.157/9

⁶³ BOA. DH. EUM. LVZ.69/50

⁶⁴ Yarıcı “Osmanlı Polis Kıyafetleri ve Müteahhit Terziler”

ceketle kullandıkları kılıçlar için sırma, püskül, kordon, apolet, gibi aksesuarları vardı. Ceket düğmeleri aynı zamanda aksesuar olarak da düşünülmüştü. Palaska, kemer ve bir kılıç çeşidi olan meç takarlar, teçhizat olarak tabanca ve düdük taşırlardı.1900 'lü yılların başında merkez ve taşra polisleri farklı üniformalar giyiyorlardı. İstendiği halde tek tip kıyafete geçilememiştir⁶⁵.

Konya Emniyetine, Genel Müdürlük tarafından değişik tarihlerde yukarıda sözü edilen malzemelerden gönderildiği belgelerden anlaşılmaktadır.

*"Konya polis müdüriyetinin talep ettiği elbiselerin gönderileceği"*⁶⁶.

*"Konya polis müdüriyetine gönderilen yazlık elbise, apolet, meç, ve palaskaların mürettebata dağıtıldığı"*⁶⁷.

2.4.7. Fotoğraf Makinesi

Zamanın teknolojik imkânlarından yararlanmak polis için vazgeçilemeyecek bir noktadadır. Teknik donanım polis için hem olay çözümünde hem de şüphelinin yakalanmasında gereklidir. Dünyada henüz çok yaygın olmayan fotoğraf makinesi Osmanlı ülkesinde de yaygın değildi. Ancak, 24 Temmuz 1918 tarihinde Konya Emniyet Müdür Vekili Mazlum Bey, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden, malzemeleriyle birlikte bir adet fotoğraf makinesi talep etmiştir.

*"Emniyet-i Umumiye Müdüriyet-i Alisine Atufetli efendim hazretleri dahil vilayette yevmen fe yevmen meşhud olan ceraim faillerinin sabıka-i mükerrere ahabından olmasına ve bilhassa adat-ı kadimeden ma'dud olan oturak namıyla beynennas maruf kadın raks ittirmek ve bu yüzden bir çok ceraim vukuuna sebebiyet virmek gibi ahval mütevaliyen tekrar eylemekte olmasına ve faillerin ahval-ı mezkureyi itiyad iden takımından bulunmasına binaen efal-i mezkure başlı başına bir cürm teşkil etmektedir bunun kısm-ı idaride ayrıca dosya teşkil ittirilmiş isede bu gibilerin ve rakkase olan kadınların fotoğraflarında ahzı ... görülmekte ve bu hususta dairemizce bir güne tahsisat olmadığı gibi fotoğraf makinesi dahi mevcut bulunmamasına binaen eşhasın malum olmaması takibat-ı zabıtayı iskal ve murur-u zamanla hukuk-i umumiyenin ziyarı istilzam eylemektedir ehemmiyeti meseleye ber maruzat-ı sabıkaya binaen bir adet fotoğraf makinesinin mea teferruat irsali hususuna"*⁶⁸.

⁶⁵ Yarıcı, "Osmanlı Polis Kıyafetleri Ve Müteahhit Terziler" s.7,8

⁶⁶ BOA. DH. EUM. LVZ.48/142

⁶⁷ BOA. DH. EUM. LVZ.23/53A

⁶⁸ BOA. DH. EUM. LVZ.43-A/81

Emniyet Müdürü Mazlum Bey yazısında; Konya vilayetinde gün be gün şahit olunan olayların faillerinin sabıkalılardan olduğunu, özellikle eski adetlerden sayılan ve halk arasında *oturak* olarak adlandırılan kadın oynatmak ve bu yüzden çıkan olaylara karışan kişilerin, bu işleri alışkanlık haline getiren kişiler olması hasebiyle idari kısımda bu kişiler hakkında dosya oluşturulmuş olsa bile, hem bu olaylara karışan kişilerin hem de rakkase kadınların fotoğraflarının alınmasının kamu güvenliği için faydalı olacağını belirtmektedir. Yani burada bir şüpheliler listesi oluşturulabilmesi için fotoğrafın elzem olduğu vurgulanmaktadır.

Talep edilen fotoğraf makinesi ve malzemeleri, 22 Eylül 1918 tarihinde Genel Müdürlüğün Levazım Müdüriyeti ambarından teslim alınmıştır.

*”Konya polis dairesinde istimal idilmek üzere levazım müdüriyeti anbarından fotoğraf alat ve edavatı alındığına dair ilmühaber”*⁶⁹.

2.5.Asayiş Olayları

2.5.1.Konya'nın Asayişini Etkileyen Faktörler ve Genel Asayiş Durumu

1913 yılı itibariyle Konya, 3 livası ve 26 kazası olan oldukça büyük bir vilayet merkezidir. Nüfusu 55648 olan merkezde toplam 66 polis görev yapmaktadır. Yani şehrin büyüklüğü ile memur sayısı arasında bir denge söz konusu değildir. Şehir geniş bir kuruluşa sahip olup, dağınık görünümde idi. Zamanın en önemli ulaşım aracı olan demiryolu güzergâhında olduğu için şüpheli şahısların kolaylıkla gelip gitmelerine müsaittir. Ayrıca muhacirlerin yoğun olarak geldikleri bir yerdir.

*“Konya şehri vasi ve emakini dağınık bir halde olup gerek muhacirinin ve gerek birçok yabancının günden güne teksir etmesine ve şimendifer güzergâhı olduğu cihetle hal ve şanı namalum bazı eşhasın da gelip gitmekte olmasına binaen...”*⁷⁰.

20.Yüzyıl başları Osmanlı Devleti'nin tarihinin en zor yıllarını yaşadığı bir dönemdir. Trablusgarp, Balkan, Çanakkale ve Birinci Dünya Savaşları'nın yaşandığı bu dönem, toplumun sosyo-ekonomik yapısına da zarar vermiş, içerideki emniyet ve asayişini de olumsuz yönde etkilemiştir. Zaten dağınık olan yapılarında ise gerekli güvenlik tedbirleri alınmamıştır.

*”Konya şehrinin nisbeten vesaiti ve emakininin adem-i mazbutiyeti.....”*⁷¹.

⁶⁹ BOA. DH. EUM. LVZ. 43/93

⁷⁰ BOA. DH. EUM. MTK.74/12

⁷¹ BOA. DH. EUM. SSM. 10/73

Yukarıdaki faktörlerin etkili olduğu Konya vilayetinin asayiş durumuyla ilgili 1913 yılı verileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir⁷².

Tablo 3.11

	Şehir İsmi	Nüfus Miktarı	Mekân Miktarı	Kasabada mevcut				Sene zarfında Meydana gelen olay sayısı	En fazla meydana gelen Suç türü
				Han	Dükkan	Otel	Meyhane		
1	Konya merkez	55648	11097	19	2492	10	20	330	Sarhoşluk
2	Akşehir	11082	3000	15	50			96	//
3	Ilgın	3745	623					100	//
4	Beyşehir	2241	406					105	Darb ve yaralama
5	Seydişehir	4896	716					90	//
6	Bozkır	1601	266					75	//
7	Ermenek	7073	1179					104	//
8	Karaman	8848	2412	32	500	3	6	200	Fuhşiyat
9	Ereğli	5337	779	18	400	4	27	200	Sarhoşluk
10	Sultaniye	4135	689					80	//
11	Koçhisar	2065	244					90	//
12	Isparta merkez	22816	4693	10	860		4	165	//
13	Eğirdir	5461	910					108	Sarhoşluk
14	o	k	u	n	a	m	a	d	1
15	o	k	u	n	a	m	a	d	1
16	o	k	u	n	a	m	a	d	1
17	o	k	u	n	a	m	a	d	1
18	o	k	u	n	a	m	a	d	1
19	Antalya merkez	22401	3733					292	Sarhoşluk
20	Alanya	7077	1789					175	//
21	Elmalı	5577	929					99	Darb ve yaralama

⁷² BOA. DH. EUM. MTK.74/12

Tablo 3.11'in devamı

	Şehir İsmi	Nüfus Miktarı	Mekân Miktarı	Kasabada mevcut				Sene zarfında Meydana gelen olay sayısı	En fazla meydana gelen Suç türü
				Han	Dükkan	Otel	Meyhane		
22	Akseki	3455	572					85	Darb ve yaralama
23	Kaş	374	62					49	//
24	Niğde merkez	12143	2570	7	290		2	72	//
25	Nevşehir	22888	2600	12	650		5	91	//
26	Ürgüp	9865	1644					140	//
27	Arapsun (Gülşehir)	3391	565					100	//
28	Aksaray	6944	1156	9	358	2	7	72	Sarhoşluk
29	Bor	10325	1720					90	//
30	Ulukışla	19015	329					140	//
31	Toplam	274856	54273	122	5600	19	71	3900	

Konya'nın genel asayiş durumuyla ilgili önemli bilgiler içeren yukarıdaki tabloda, çoğunlukla görülen suç cinsleri, sarhoşluk, yaralama, fuhuş olarak dikkat çekmektedir. Günümüzde kullanılan *şahsa karşı* ve *mala karşı* suç tasnifi baz alındığında tüm şehirlerde en çok görülen suç cinsi şahsa karşı işlenen suçlardır. Vilayet genelinde 71 meyhane vardır ve bunların 20'si merkezde 27'si Ereğli'de

24'ü ise diğer şehirlerdedir. Şehirlerin suç yoğunluğu açısından birbirlerinden oldukça farklı oldukları göze çarpmaktadır. Akşehir 'de yıllık olarak 1000 kişiye 8,6 suç düşerken, komşu kaza olan Ilgın'da 1000 kişiye 26,7 suç düşmektedir. Bu oran Beyşehir'de 46,8'e, Kaş da ise 131'e çıkmaktadır. Vilayet genelinde ise yıllık olarak 1000 kişiye düşen suç sayısı 14,1'dir. 1913 yılı itibariyle Konya merkez ve kazalarının nüfus, suç sayısı ve en çok görülen suç cinsleri yukarıda verilmişti. 1913 ile 2010 yılı nüfus⁷³, olay sayısı ve en çok görülen suç cinslerinin⁷⁴ karşılaştırıldığı tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.12

Şehir	1913			2010		
	Nüfusu	1000 Kişiye Düşen Olay Sayısı	En Çok Görülen Suç Cinsi	Nüfusu	1000 Kişiye Düşen Olay Sayısı	En Çok Görülen Suç Cinsi
Merkez	55648	5.9	Sarhoşluk	1036027	30.0	Yaralama
Ereğli	5337	37.4	Darb ve yaralama	95658	20.3	//
Seydişehir	4896	18.3	//	39684	26.4	//
Bozkır	1601	46.8	//	7331	22.2	//
Beyşehir	2241	46.8	//	33895	25.7	//
Akşehir	11082	8.6	Sarhoşluk	61638	32.8	//
Ilgın	3745	26.7	//	31485	21.7	//
Toplam	84550	27.2		1305718	25.5	

Tablo incelendiğinde 1000 kişiye düşen suç sayısı bakımından 1913 ile 2010 yılları arasında toplamda önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Fakat kazalar ayrı

⁷³ Devlet İstatistik Kurumu Kayıtları

⁷⁴ Konya Emniyet Müdürlüğü Arşiv Kayıtları.

ayrı değerlendirildiğinde bazı kazalarda önemli farklar söz konusudur. Konya merkezde 1913' te 1000 kişiye 5,9 suç düşerken 2010' da bu sayı 30,0'a çıkmıştır. Bu oran Akşehir'de 8,6'dan 32,8'e Seydişehir'de ise 18,3'den 26,4'e çıkmıştır. Bazı kazalarda ise önemli düşüşler olmuştur. Ereğli'de 37,4'den 20,3'e Bozkır'da 46,8'den 22,2'ye, Beyşehir'de 46,8'den 25,7'ye düşmüştür. En çok görülen suç cinsi 1913' te sarhoşluk, darp ve yaralama, 2010'da yaralama olmuştur. Bu değerlendirmeyi yaparken suç tanımlarının değişimini de göz önünde bulundurmak gerekir.

2.5.2.Suç Önleme Faaliyetleri

Polislik hizmeti genel olarak suçun işlenmesini önlemek ve alınan tedbirlere rağmen meydana gelen suçu aydınlatarak faillerini yakalamak üzerine kuruludur. 20.yüzyıl başlarında Konya polisinin de aynı mantaliteyle çalıştığı anlaşılmaktadır.

*"...binaenaleyh vukuata meydan bırakmamak ve hudusi halinde mütecasirlerini hemen yakalamak için süvariye ihtiyaç görülmekte olduğundan..."*⁷⁵

Süvari polisin kurulması için 29 Aralık 1912 tarihinde Konya Emniyet Müdürlüğünden Dâhiliye Nezaretine yazılan yukarıdaki ifadelerden, zamanın polislik anlayışının da, öncelikle suçu önlemek, önlenememişse faillerini hemen yakalamak olduğu anlaşılmaktadır.

Görev anlayışı, önlemek, önlenememişse aydınlatmak olan Konya polisi bunu gerçekleştirmek için devriyeler çıkarmaktaydı.1912/13/14 yıllarındaki Konya polisinin durumuyla ilgili raporda personel yetersizliğinden dolayı yeterince devriye çıkarılamadığından bahsedilmektedir. İletişim imkânlarının hemen hemen hiç olmadığı bir dönemde polisin alan hâkimiyetinin olması esastır. Bu da devriyelerle sağlanmaya çalışılıyordu.

*"Devriyeyi bir polis memuru ile bir takviye neferinden tertip iden polis karakolu..."*⁷⁶.

*"Bir vukuata tesadüf iden devriye memuru....."*⁷⁷.

Yine kaçakçılık önemli bir sorundur ve takip gerektirmektedir. Bu konuda 25 Kasım 1913 tarihinde Konya Emniyet Müdürlüğü, Genel Müdürlükten bir talepte bulunmuştur. Antalya –Alanya arasındaki kaçakçılığın deniz yoluyla gerçekleştirildiği tespiti bu alandaki ihtiyacı gündeme getirmiştir.

⁷⁵ BOA. DH. EUM. MEM.23/1

⁷⁶ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

⁷⁷ BOA. DH. EUM. SSM.10/73

” ...Antalya livasında kaçakçılığın men’i esbabının istiğmali için de bir motora ve Alaiye kazasına iki kayıkla bir sandal tahsisine ihtiyaç duyulmaktadır... ”⁷⁸.

Polisin önleyici polislik hizmetinde başarılı olabilmesi için, görev yaptığı alanın risklerini, imkânlarını, demografik ve politik yapısını, sabıkalılarını, toplum önderlerini, kısaca toplumu oluşturan tüm katman, sınıf ve grupları yakinen tanınması gerekir. Bu amacı gerçekleştirmek amacıyla 1913/14 yıllarında Konya’da bulunan mahkûm, serseri, şüpheli şahıslar, mektep, medrese, cami, tekke, kilise, eczane ve hastane çalışanları, muhtarlar, çamaşırcı, çilingir, dellallar, silah satanlar, gerek idareten ve gerek hükmen Konya’ya gelenler, düşman devlet vatandaşları ile Arap ve Ermeniler tespit edilerek kayıt altına alınmıştır.

”..... mahkum, serseri, mazannaisu eşhas, cami, tekke, mekteb, medrese, kilise, hastane müstehdamı, mekteb muallimleri eczacılar ve şirketler ile reis ve aza ve müstehdamı çamaşırcı lekeci kolacı cilingir ve dellal silahçılar fabrikalar ve gerek idareten ve gerek hükmen vürud iden eşhas ile düvel-i mütehasime teb’ası ve mehcureten vürud iden Ermeniler ile Arap aileleri ve milliyetçileri ve mahalle muhtarını muntazaman kayd edilmiştir... ”⁷⁹.

2.5.3. Polisye Bir Vakada Suç Sonrası Aydınlatma Faaliyetleri

Günümüzde meydana gelen bir olay, faili belli ve özel soruşturma teknikleriyle soruşturulması gereken bir olay değilse polis merkezleri tarafından takip edilmektedir. Polis merkezlerinin imkân ve kabiliyetleriyle çözülemeyecek özellikle faili meçhul olaylar konularında uzmanlaşmış birimler tarafından takip edilmektedir.

Bu bağlamda Konya Emniyet Müdürlüğünde 1913’de *Taharri Komiseri* unvanı ile bir ikinci komiserin emrinde, bir komiser muavini ve 7 polisten oluşan bir ekip oluşturulmuştur. Oluşturulan ekibin görevi, karakolların takip ve araştırmasına rağmen aydınlatamadıkları olayları aydınlatarak faillerini yakalamak olarak belirlenmiştir. Ayrıca bazı şüpheli şahısların takip ve tarassudu da bu ekibin göreviydi.

“polisin, karakolların takibat ve taharriyatına rağmen zahire ihraç idemedikleri ceraimin faillerini taharri ve tecessüs ve bazı şüpheli kesianın takib ve tarassudu ve vekayi hafiyenin tezahürü zımında teşkili elzem olan taharri heyeti

⁷⁸ BOA. DH. EUM. MH. 88/42

⁷⁹ BOA. DH. EUM. SSM. 10/73

teşkil edilmiş ve komiser-i saniye taharri komiseri ünvanı virilerek bir muavin ve yedi polis tefrik edilmiştir, ...”⁸⁰.

Konya polisinin bu anlamda gerçekleştirdiği bir faaliyetten burada bahsetmek konu açısından daha aydınlatıcı olacaktır. 31 Ağustos 1918’de gece saat 11.30 sıralarında nokta vazifesine gitmekte olan Merkez Karakolunda görevli 74 numaralı polis memuru Abdullah Efendi, Kapaklı kahve önünden geçtiği sırada, Saman Pazarı mevkiinde bulunan, Başkâtibin hanında ikamet eden Alman askerleri tarafından şehit edilmiştir. Olayın duyulması üzerine konu müdde-i umumi(cumhuriyet savcısı) vekiline bildirilmiştir. Olay yerine ilk giden Merkez ve Sarı Yakup Karakolu personelidir. Personel henüz hayatta olan Abdullah Efendi’ye yaklaşarak olayın sebebini sormak istemiş, ancak Alman askerlerinin yaylım ateşinden dolayı geri çekilmek zorunda kalmış dolayısıyla da Abdullah Efendi’nin ifadesine başvurulamamıştır⁸¹.

Konu jandarmaya ve Alman garnizon komutanlığına haber verilmiştir. Alman askerlerinin komutanı olan binbaşıya kolluk kuvvetlerinin görevlerini yapmalarına engel olunmaması ve bu konuda lazım gelin tahkikata başlanacağı bildirilmiştir. Olay yerine gelerek maktulün durumunu inceleyen savcı gece vakti olmasından dolayı hükümet dairesine dönmüş ve *İlk Soruşturmaya* başlamıştır.

İlk Soruşturmada; Polis memuru Abdullah Efendi’nin, Alman askerlerinin ikamet ettiği hanın önünden geçtiği esnada handan gelen gürültü ve yardım çağrısını işiten bekçi Rüstem’in haber vermesi üzerine, bekçi Rüstem’i de yanına alarak konuyu anlamak üzere hanın kapısı önüne vardığı, Alman askerlerinin aniden hücum ederek tüfek dipciğiyle Abdullah Efendi’nin başına vurarak beynini dağıtmaları sonucu hayatını kaybettiği anlaşıldı⁸².

Soruşturmanın ileriki safhalarında hükümet dairesinde dinlenen Alman askerleri, kendilerinin handa otururken dışarıdan işittikleri silah sesleri üzerine dışarıya çıktıklarında, bir şahsın yerde yattığını, birkaç şahsında çevrede dolaşmakta olduklarını ve kendilerine ateş etmelerinden dolayı silahla karşılık verdiklerini, Abdullah Efendi’nin öldürülmesi olayıyla ilgilerinin olmadığını, elbiselerindeki kan lekelerinin ise burunlarından ve yüzlerindeki yaralarından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Ertesi gün güneş doğunca olay yerine tekrar gidilmiş ve Alman

⁸⁰ BOA. DH. EUM. SSM. 10/73

⁸¹ BOA. DH. EUM. (Asayiş Kalemi Belgeleri) AYŞ. 46/6

⁸² BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

askerlerinin ifadeleri dikkate alınarak, hanın dış duvarlarında yapılan incelemede herhangi bir kurşun izine rastlanmamıştır. Han içerisinde Alman askerlerinin kaldıkları odada yapılan incelemede Simercan isimli askerin yatağının altında suç aleti tüfek bulundu. Bulunan tüfeğin dipçik tarafından ikiye ayrıldığı görülmüş, üzerinde kan lekesi tespit edilmiştir. Durum Simercan'a sorulduğunda; tüfeğin kendisine ait olduğunu, otomobil ile görevinden gelirken otomobilden düşerek dipçığın kırıldığını, kan lekelerinin ise dudağından aktığını ifade etmiş, ancak tüfeğin iç tarafında kan lekelerinin bulunmasından, Abdullah Efendi'nin başına vurularak ölümüne sebebiyet veren tüfek olduğu anlaşılmıştır⁸³.

Merkez Gureba Hastanesinde görevli doktor tarafından yapılan otopside, kafadaki çatlaklık ve diğer yaralara nazaran, maktulün başına tüfek dipçığı veya kasaturanın keskin olmayan tarafıyla veya odun mahsulü bir cisimle şiddetle vurulmasından vefat eylediği doktor raporu içeriğinden anlaşılmıştır⁸⁴.

Yukarıda işlenen hadisede; olayın haber alınmasından sonra ilk iş olarak savcıya konu hakkında bilgi verilmiştir. Konu diplomatik özellikte olduğundan şüpheli askerlerin komutanı da bilgilendirilmiştir. Olay yerine giden ilk ekip henüz hayatta olan yaralının beyanına başvurmak istemişse de, yayılım ateşinden dolayı buna imkân bulamamıştır. Şüpheli askerler hükümet binasına getirilerek dinlenilmişlerdir. Olay yerinde incelemeler yapılarak, kurşun isabet izi aranmış ve dışarıdan hana ateş edilmediği tespit edilmiştir. Şüpheli Alman askerlerinin kaldıkları odada arama işlemi yapılmış ve şüphelinin yatağının altında suç aleti tüfek ele geçirilmiştir. Ele geçirilen suç aleti üzerinde incelemeler yapılarak tüfeğin dipçığının kırık olduğu ve kan lekelerinin tüfeğin iç kısmında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. En son olarak doktor tarafından otopsi yapılmış ve otopsi sonucu bir rapora bağlanarak kesin ölüm sebebi belirlenmiştir.

Olayın öğrenilmesinden sonra günümüzde olduğu gibi ilk önce savcının bilgilendirildiği ve olay yerine ilk giden ekibin yaralıdan bilgi almaya çalıştığı, daha sonra şüphelilerin bilgisine başvurulduğu, güneş doğduktan sonra ise olay yerinde incelemeler yapıldığı, yine şüphelilerin odasında arama işlemi yapılarak suç aletinin bulunduğu, bulunan suç aleti tüfeğin üzerinde incelemeler yapıldığı tüm bu

⁸³ BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

⁸⁴ BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

işlemlerin sonunda ise ölüm sebebinin belirlenmesi için otopsi yapıldığı görülmektedir.

30 Ağustos 1917 tarihli ve müttefik devletler ordu mensupları tarafından Osmanlı topraklarında işlenen suçların muhakeme mercilerini belirleyen kararnameye göre, bu gibi sanıkların muhakeme mercii Alman divan-ı harbi olduğundan, sanıklar söz konusu merci tarafından yargılanılmışlardır.

”...Diğer taraftan Devlet-i Aliyye'nin müttefiki bulunan devletler orduları mensupları tarafından memalik-i osmaniyede iza olunan ceraimin mercii muhakemesi hakkındaki 30 Ağustos 333 tarihli kararname mucibince cürm-ü mezkurun mercii muhakemesi mezkur Alman divan-ı harbi bulunduğu cihetle ..”⁸⁵.

Yargılama sonunda sanıklardan Sicerman sekiz sene kürek ve Alman ordusundan atılarak rütbesinin geri alınması, Uste beş sene hapis ve rütbesinin geri alınması Hulçer bir sene üç ay hapis, Huber bir sene hapis cezalarına çarptırılmışlardır.

”Sicerman sekiz sene kürek ve Alman ordusundan dardına ve rütbesinin ref'ine ve Üstenin beş sene hapisle kezalik rütbesinin ref'ine ve diğer refikleri Hulçer'in bir sene üç ay ve Huber'in bir sene hapsine karar virilmiş ve bu babda.....”⁸⁶.

Yukarıda izah edilen olayda kullanıldığıyla ilgili bilgi olmamasına rağmen 20.yüzyıl başlarında Osmanlı polisi parmak izinden (daktiloskopi) de faydalanmaktaydı.17 Eylül 1910 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesinde, parmak izi işleriyle ilgilenmek üzere Daktiloskopi Şube Reisliği adıyla bir birim kuruldu. Parmak izi uygulamasının ülke sathına yayılması için öncelikle polis okullarına ders konarak kadro personeli de burada eğitime başlandı. Fakat Polis okullarında teorisi verilen derslerin pratik uygulaması yapılamayınca istenilen sonuç alınamadı. Bunun üzerine bu usulden vazgeçilerek vilayet ve bağımsız livalardan seçilen memurlar İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesinde kurulmuş bulunan Daktiloskopi şubesinde hizmet içi eğitime alınmaya başlandı⁸⁷.

“Suriye, Konya, Erzurum, Kastamonu, Kudüs-ü Şerif, ve Trabzon vilayeti polislerinden olup, İstanbul'a daktiloskopi tahsiline gönderilen eşhasın tahsillerini

⁸⁵ BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

⁸⁶ BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

⁸⁷ Eyüp Şahin “Osmanlı'dan Cumhuriyete Türk Polisinin Eğitimi”,ÇAĞIN POLİSİ DERGİSİ, Sayı:98

başarıyla tamamladıkları..” 12 Temmuz 1913 tarihli belge söz konusu hizmet içi eğitime Konya’dan da personel katılımı olduğunu ve bu personelin eğitimini başarıyla tamamladığını göstermektedir. Doğaldır ki en az bu tarih itibariyle Konya polisi parmak izinden faydalanıyordu⁸⁸.

⁸⁸ BOA. DH. EUM. MTK. 3/8

SONUÇ

Türk tarihi boyunca en eski devirlerden Tanzimat'a kadar kolluk tarihi ile askeri tarih birbirinden ayrılmaz bir parçadır. Fatih Sultan Mehmet'in 1453'te İstanbul'u fethine kadar subaşı unvanlı görevlinin emrindeki askerler dış güvenlik konusuyla beraber iç güvenlik konularında da önemli hizmetlerde bulunmuşlardır. Zamanla subaşı yeniçeri ağasının emrine girmiştir.

Tanzimat'ın ilanından sonra her eyalete ve sancağa sadece kolluk işlerinde görevli ve maaşlı zaptiyeler tayin edildi. Bununla beraber ülke çapında yekpare bir teşkilat kurulamadı. 30 Mart 1845 tarihinde yayımlanan 17 maddelik polis nizamnamesi ile polis teşkilatı kurulmuş oldu.

İlk önce İstanbul'da kurulan polis teşkilatı zaman içerisinde taşraya da yayılmaya başladı ve 1901/1902 yılında Konya'da da kuruldu.

1910 yılında Konya vilayetinde toplam 83 polis görev yapmaktaydı. 1913 yılında ise sadece Konya merkezdeki 8 karakolda 64 personel görev yapmaktadır. Oldukça büyük bir vilayet olan Konya'ya, bu personel yetersiz olduğundan 1 Mart 1917 tarihi itibarıyla Konya'da çarşı ve mahalle bekçisi teşkilatı kuruldu. Yine personel yetersizliğinin bir sonucu olarak jandarma personelinden oluşan takviye kuvvetlerinden faydalanıyordu. Konya Emniyet Müdürlüğü personeli içinde, devletin kaybettiği topraklarda görev yapan polislerin de olduğu görülmektedir.

Konya Emniyet Müdürlüğü zamanın en hızlı ulaşım aracı olan atlardan da faydalanmak için 1912 yılında süvari polis birliği kurma çalışmalarına başlamış ve 1916/17 yılında Konya Emniyetinde süvari polisler rastlanmaktadır.

Emniyet personelinin polislik dışında bir görevleri daha vardı. Henüz adalet teşkilatının kurulmadığı ilçelerde bir polis savcı vekili unvanıyla adliye işlerine de bakmaktaydı.

Personelin siyasetle uğraşmaları yasaktır. Tüm personelden siyasetle uğraşmayacakları ve daha önceden üye oldukları partiden ayrılacaklarına dair taahhütnameler alınmaktadır.

1913 yılında Konya Emniyet Müdürlüğü binası valilik binasının alt katındaki dört oda bir yatakheden oluşuyordu. Yatakhane yeterli olmadığından Ertuğrul otelinde de bir oda kiralanmıştı. Karakollar ise devlet binası olmayıp kiralanmıştı.

Polisler rütbelerine göre maaş almaktaydılar. Rütbe dışında maaşı etkileyen faktör yoktur. Ayrıca 1914 yılında personelin faydalanması için polis tasarruf sandığı kurulmuştur.

Takviye kuvvetleri Şınaydır marka polisler ise günümüzde de halk arasında tuğralı polis olarak bilinen Browning marka silah kullanmaktadırlar.

Birimlerde kullanılan demirbaşlar genellikle masa, sandalye, perde, saat, yazı takımı, soba gibi malzemelerdir.

Konya Emniyet Müdürlüğü 20.yüzyıl başlarında zamanın teknolojik imkânlarından da faydalanmaya çalışmıştır. Bu bağlanma 1918 yılında fotoğraf makinesi kullanıldığı, karakolların ve diğer birimlerin telefonla birbirine bağlandığı, ulaşım için ise otomobil kullanıldığı görülmektedir.

Şehrin geniş bir kuruluşa sahip olması, binalarının korumasız olması demiryolu güzergâhı olması dolayısıyla şüpheli şahısların gelip gitmelerine müsait olması ve yoğun olarak muhacir alması, 20.yüzyıl başlarında Konya'nın asayişini etkileyen faktörlerdir.

1913 yılında polis bölgesinin nüfusu 274856 dır ve 3900 olay meydana gelmiştir.1000 kişiye düşen yıllık suç oranı 14,1 dir.Kazalar arasında suç yoğunluğu bakımından önemli farklar bulunmaktadır.

31 Ağustos 1918 tarihinde meydana gelen, Merkez Karakolunda görevli polis memuru Abdullah Efendinin Alman askerleri tarafından katledilmesi olayının soruşturması incelendiğinde, savcüyı ve diplomatik makamları bilgilendirme, ifade alma, arama yapma, olay yeri inceleme, otopsi yapma, kriminilastik inceleme gibi günümüz soruşturma tekniklerinin birçoğunun kullanıldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

ARŞİV BELGELERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA). Dâhiliye Nezareti (DH). Mektubi Kalemî (MKT). 2014/85

BOA. DH. Emniyeti Umumiye Müdüriyeti (EUM). Muhasebe Kalemî (MH). 19/22, 260/27, 62/30, 68/84, 119/44, 70/85, 164/20, 88/42, 189/20, 194/93, 105/62, 157/9, 93/65

BOA. DH. EUM. Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti (MTK). 74/1, 33/1, 74/12

BOA. DH. EUM. Memurin Kalemî (MEM). 37/10, 23/1, 69/53, 86/15, 41/11, 194/70, 18/21, 57/7, 133/93, 127/53

BOA. DH. EUM. Tahrirat Kalemî (THR). 81/28

BOA. DH. Şifre Kalemî (ŞFR). 104/150

BOA. DH. EUM. Ecanib Kalemî (ECB). 90/63

BOA. DH. EUM. Levazım Kalemî (LVZ). 136/45, 26/7, 69/50, 48/142, 23/53A, 43-A/81, 43/93

BOA. DH. EUM. Seyrüsefer Kalemî (SSM). 10/73

BOA. DH. EUM. Asayiş Kalemî (AYŞ). 46/6

KİTAP VE MAKALELER

-ACARLI, M. Tayfun, “Osmanlı İmparatorluğu Döneminden Bugüne Emniyet Hizmetlerinde Kullanılan Silahlar”, ÇAĞIN POLİSİ DERGİSİ, Sayı:5 2009

-ALYOT, Halim Türkiye’de Zabıta, Ankara, Kozan Ofset, 2008

-ARSLAN, Sezer ”Balkan Savaşları Sonrası Rumeli’den Türk Göçleri Ve Osmanlı Devletinde İskânları”,Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008,

-BİRİNCİ, Ali “Türk Emniyet Teşkilatında” İlkler”,POLİS BİLİMLERİ DERGİSİ Cilt:1(3)

-ÇADIRCI, Musa Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal Ve Ekonomik Yapısı, Ankara, T.T.K Basımevi,1997,

- DEVELLİOĞLU, Ferit **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi, Ankara 1986
- Devlet İstatistik Kurumu Kayıtları**
- DÜNDAR, A.Nihat ”Osmanlı Yönetiminde78, Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat “Polis Teşkilatı”,TÜRK İDARE DERGİSİ, Sayı:401(1993)
- Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü**
- GÜNDOĞDU, Şerafettin “Türkiye’de Polis Eğitiminin Tarihi Gelişimi Ve Polis Meslek Eğitimi Merkezi, Polis Meslek Yüksek Okulu Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Denizli, 2009
- KARAMAN, Özcan ”Demokratik Ülkelerde Polis ve Jandarma Temel Eğitimi: Türkiye Örneği, ”POLİS BİLİMLERİ DERGİSİ, Cilt 8 (12),
- KAYNAR, Süleyman “Tarihi Süreç içerisinde Türk Polis Teşkilatının Kuruluşu Organizasyonu, Fiziksel Yapılanması Aday Seçme Şekli, Eğitim Programları Ve Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2002,
- Konya Emniyet Müdürlüğü Arşiv Kayıtları.**
- Konya Vilayeti Salnamesi (1869)**
- Konya Vilayeti Salnamesi (1874) Konya Kültür A.Ş Sebat Ofset, Konya 2008**
- MUTAF, Abdülmecit “Teorik Ve Pratik Olarak Osmanlı’da Recm Cezası: Bazı Batı Anadolu Şehirlerindeki Uygulamalar”, TURKISH STUDİES,2008
- PAMUK, Bilgehan “XV. XVI. Yüzyıllarda Trabzon Sancağında Martalozlar” A.Ü OSMANLI TARİHİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ DERGİSİ, Sayı:14
- SÖNMEZ, Ali “Polis Meclisinin Kuruluşu Ve Kaldırılışı, (1840–1850),”A.Ü.D.T. C.F.TARİH BÖLÜMÜ TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ, Cilt 24 Sayı: 37
- SÖNMEZ, Ali “Zaptiye Teşkilatının Düzenlenmesi (1840–1869) A.Ü.D.T.C. F.TARİH BÖLÜMÜ TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ” Cilt 25 Sayı:39
- ŞAHİN, Eyüp “Osmanlı’dan Cumhuriyete Türk Polisinin Eğitimi” ÇAĞIN POLİSİ DERGİSİ Sayı:98
- TANIŞIK, Gökhan “Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Kayıtlarına Göre Polis Teşkilatı Kadro Hareketleri (1909–1938)”Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 2009,
- TONGUR, Hikmet Türkiye’de Genel Kolluk, Ankara, Kanaat Basımevi,1946 s. 28

-TOPKAYA, Adem “**Salnamelere Göre Konya Vilayeti**”,Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007

-YAĞAR, Hasan “**Osmanlı Polis Teşkilatı ve Yenileşme Süreci**” TÜRKLER, Osmanlı

-YARGI, Güler “**Osmanlı Polis Kıyafetleri ve Müteahhit Terziler**”, TÜRK KÜLTÜRÜNDE TERZİLİK, Temmuz 2009 Sayı:2/2

EKLER

“1334 senesi Ağustosunun 31.Cuma irtesi gecesı Akbaş mahallesinde kunduracı İsmail ustanın ve Ermeni muhacirlerinden Geyvenin Kurtbelen karyesinden Zarvahi ve refiklerinin müsteciren ikamet etdikleri hanenin salonunda bırakılan lambanın kazaen ateş almasıyla zuhura gelen harikde küçük ve büyük dokuz neferatın muhterikan vefat ve ikisinin tahlis-i nefis eylemesiyle harik mahallindeki nokta vazifesini teslim almak üzere izam edilen merkez karagolunda müstahdem 34 numeroda mukayyed polis memuru Abdullah Efendi zevali saat 11,5 raddelerinde Kapaklı Kahve önünde esna-yı mürurunda samanpazarında kain Başkatibin hanında ikamet eden Alman otomobil askeri kolları efradı tarafından katl edildiği bildirilmekle keyfiyet merkez müdde-i umumi vekiline ihbar ve beraberce mahall-i cürme azimet edilmek üzere hükümet önüne gelindiğinde endaht edilen silah üzerine mahall-i vakaya şıtab eden memurin-i zabitanın muma ileyhin katl edildiği görülmekle esbab-ı cerhi sormak istedikleri sırada Alman askerleri tarafından yaylım ateşi edildiği ve bu münasebetle maktulün ifadesine müracaat edilemediğini der-meyan etmelerine binaen heman vaktin gece olması ve merkumların sokak başlarını tutarak kimseyi bırakmaması ve handan pencerelerden ateş edilmekde olmasına binaen mukabele edilmek muvafık olamayacağı taammül edilerek keyfiyetden mevki ve merkez jandarma ve Alman garnizon kumandanlığı haberdar edilmiş vürud eden mezkur otomobil kol kumandanı binbaşı Bört mayurbek izam edilerek memurin-i zabitanın ifa-yı vazife etmelerine mani olunmaması ve bu babda lazım gelen tahkikata mübaşeret edileceği bildirilmiş ve diğer taraftan müdde-i umumi mahal-i vakaya azimet ederek maktulün vaziyetinin tedkikinden sonra vaktin gece olması hasebiyle hükümete avdet ve tahkikat-ı ibtidaiyeye mübaşeret edildi.Muma ileyh Abdullah efendinin mezkur hanın önünden geçdiği sırada Alman efradının ikamet eyledikleri handa gürültü ve şamata eylediklerini ve aynı zamanda istimdad feryadı işiden mevki bekçisi Rüstem tarafından ihbar edilmesi üzerine merkum bekçiyi nezdine alarak esbab-ı feryad ve münazaayı anlamak üzere hanın kapusu önüne vardığında mezkur handa ikamet eden Alman askerlerinden birkaç neferin ansızın üzerlerine hücum ile hamil buldukları tüfenklerin dipçiğiyle muma ileyh Abdullah efendinin başına urarak beynini dağıtmak suretiyle cerh ve

katleyledikleri ve refiki bekçi ademi da sol baldırından tehlikeli suretde darb ve muma ileyh Abdullah Efendinin aman yandım can kurtaran yok mu feryad itmekle bekçinin şiddetle ve düdükle istimdad talebini işiden Sarı Yakub ve merkez mevkileri muavin ve polis memurları mahall-i vakaya şitab ile başından mecruh olarak han kapusu önünde yatmakta ve yol üzerinde henüz ber hayat olduğu şahide edilen Abdullah Efendiden suret ve esbab-ı cerhi sual idecekleri esnada mezkur hanın kapusu açılarak Alman askerleri tarafından memur-ı muma ileyhim üzerine hamıl buldukları mavzer tüfenkleriyle yayılım ateşi itmekle bil-mecburiyeitdikleri ve arkalarını mütemadiyen takib ve silah endaht iderek mahall-i maktülden ikiyüz hatve ilerisine çıkardıkları ve merkumun tarafından atılan mermilerden birisi kapaklı kahve önünde ifa-yı vazife iylemekde olan çarşı bekcisi Rüstem Ağanın sol koluna isabetle cerimedat olduğu ve Alman askerlerinin müctemian ve müsellehan avcı vaziyetinde çarşı ve hükümet önünde dolaşdıkları ve kumandanları Bört binbaşınınüzerine çekilerek kumandan-ı muma ileyhin delaletiyle daireye götürülen mezkur otomobil kolu efradından (Sicerman Usta huber hulçer) hükümet dairesinde münferiden istima idildikde kendilerinin handa otururken dışarıdan işitdikleri silah sadası üzerine dışarıya çıkdıklarında bir şahsın yerde yatmakta ve birkaç şahsın dahi dışarıda dolaşmakda olduklarını ve kendilerinin üzerine silah endaht etmelerinden naşi mukabele-i istimal-i silah eylediklerini ve polis memurlarının katlinde medhaldar olmadıklarını musırran iddia ve iksa eyledikleri elbiselerin üzerindeki kan lekeleri istizah olundukda burnundan ve yüzlerinin yarasından ileri geldiğini beyan ve bekçi Rüstem ile ademin ifadat-ı mazbutasına.nazaran muma ileyh Abdullah efendinin teba-i Alman askerleri tarafından üzerine bil-hücum katl eylediklerini ifade eylemiş şems-ı tulu-ı itmekle tekrar maktel gidilerek icra kılınan tahkikat ve taharriyatda neferlerin iddiasına nazaran hanın haricindeki duvarlarında kurşun delikleri görülememiş ve dahilde taharriyat esnasında Alman askerlerinin beytutet eyledikleri odada mezkur kol efradından (Sicerman) ismindeki neferin yatağı üzerine oturaraketrafına bakarak ahz eylediği şekl-i hal calib-i dikkat görüldüğünden yatağın bulunduğu mahallin alt tarafından görülen delikten içerüledet-taharri alet-i cürm olarak istimal edilen tüfenk elde edilerek çıkarılıb muayeneolundukda mezkur tüfengin dibçik tarafından ikiye ayrıldığı ve üzerinde kan lekesi görülmekle kendisine ira'e edildikde aidiyeti kabul ancak otomobil ile vazifeden gelirken esna-yı rahda otomobilden düşerek kırıldığını ve kan lekesinin

dudağından akdığını ifade eylemiş ancak tüfenkte kırılan parçanın iç tarafındaki kan lekelerine nazaran mezkur tüfenkin muma ileyh Abdullah Efendinin başına urarak katline sebebiyet viren alet-i cürm olduğu vahmen anlaşılmış ise de maznun merkumun inkarlarında musırr bulunmuştur ve bekçi ademin ifade-i mazbudasına ve han derununda vuku bulan feryad-ı istimdadi işiden mektubi kalemi muharriri kazım Beyin ihbar ve şahadeti ve mezkur han haricinde dışarıdan kurşun atıldığını mü'eyyed bir guna emare bulunmaması gibi esna-yı tahkikatda tahassül iden delail-i munzama-i cerimeye nazaran muma ileyh Abdullah efendinin mezkur han önünden geçmekte iken işitdiği feryad-ı istimdad üzerine han kapusunu çalmasını müte'akib be-nefs üzerine hücum eden merkumun taraflarından tüfenkle cerh ve katl edildiği derece-i sübuta vasıl olmuştur merkez gureba hastanesinden merkez tabibi Hazret Bey tarafından icra kılınan feth-i meyyit ameliyatında vücudunun aksam-ı halifesindemüşahade edildiği gibi sağ....arkasında bir aleturulması ile mütehassıl biri sağ halkındaiki diğer bir adedkezalik bir sağ kaş üstündediğer bir cerhe....görüldüğü ve işbu alamet-i kaydiyeye nazaran maktulün re'sine tüfenk dibçığı ve kasaturanın gayr-ı gat'ı....hanesiyle veya odundan.... bir cisim....şiddetle urulmasından mütehassıl nezf-i dimağdan vefat eylediği mu'ti tabib raporu mündericatından anlaşılmış ve maznunların devlet-i Osmaniye ile Almanya Hükümeti arasında mün'akid mukavale-i düveliyeye niyaz tahkikat-ı muhakemat Almanya Hükümeti tarafına icra edildiği muserrah bulunmasına niyaz mahal-i cürmden avdet edilmiştir ve merkuman merkez kumandanlığı tarafından taht-ı tevkif alınmış ve mahal ile ...alanın ve gerek feth-i meyyitde olanayrı ayrı fotoğrafları alınırlarak bu babdaki tabib raporuyla beraber leffen irsal kılınmıştır maznunun taht-ı tevkife alınmasını müteakib merkez kumandanlığıyla Alman garnizonluğu tarafından yapılan evrak tahkikatıyla der-sa'adete izam edilmiş ise de tekrar merkez vilayete iaede edilerek der-saadetden vürud eden bir kaymakamın riyaseti altında rütbe-i muhtelifede zabitanın müteşekkil bir heyet-i hakime ve cereyan-ı muhakemeyi idare etmek üzere müşavir-i adli ve iki müddei-i umumi vürud ile mezkur han derununda iki gün zarfında icra kılınan muhakemeleri neticesinde maznun-ı merkumdan (Sicerman) tarafından muma ileyh Abdullah efendinin cerh-i katli ve diğer refiki ustanın muavenet eylediği anlaşılmağla (merkum Sicermanın) sekiz sene kürek ve Alman ordusundan tardına ve rütbesinin ref'ine ve (ustanın) beş sene habsle kezalet rütbesinin refine ve diğer refikleri (Hulçerin) bir sene ve üç ay ve

(Huberin) bir sene habsine karar verilmiş ve bu babda maktül-ı muma ileyhe tazminat verilmek üzere ailesinin Alman heyet-i islahiyesine müracaat etmesi tefhim kılınmış ve suret-i vaka ve cereyan-ı muhakeme bundan ibaret bulunmuş olduğu maruzdur efendim 14 kanun-i evvel 34 polis müdürü vekili”

-Ek 1 Polis memuru Abdullah Efendi'nin Alman askerleri tarafından şehit edilmesiyle ilgili belgedir¹.

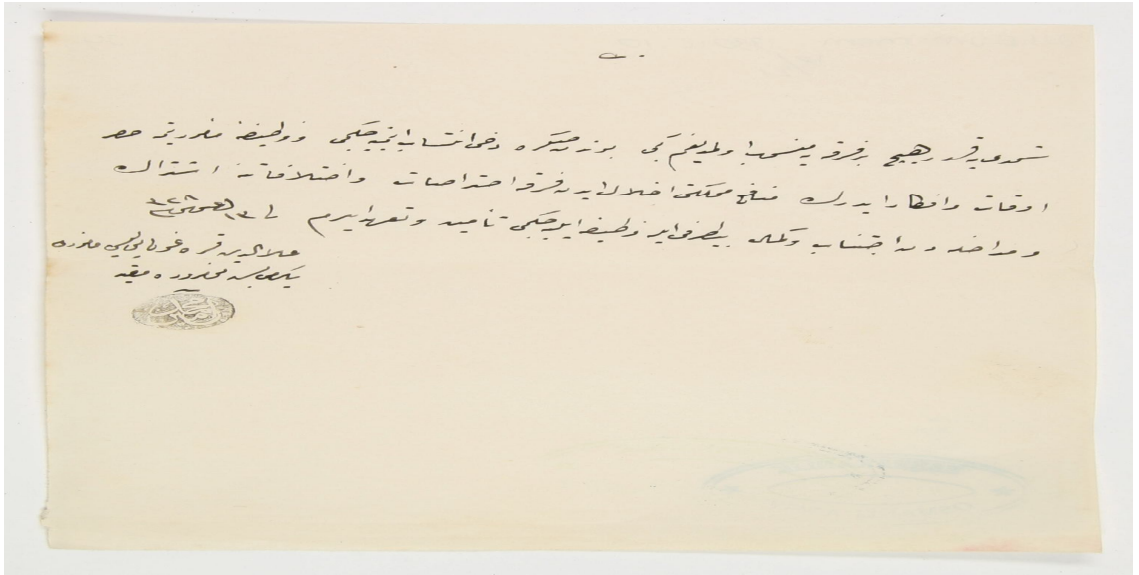
-Ek 2 Yukarıdaki fotoğrafın otopsi anını göstermesi muhtemeldir².

¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA).Dâhiliye Nezareti (DH).Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti (EUM).Asayiş Kalemi (AYŞ).46/6

² BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

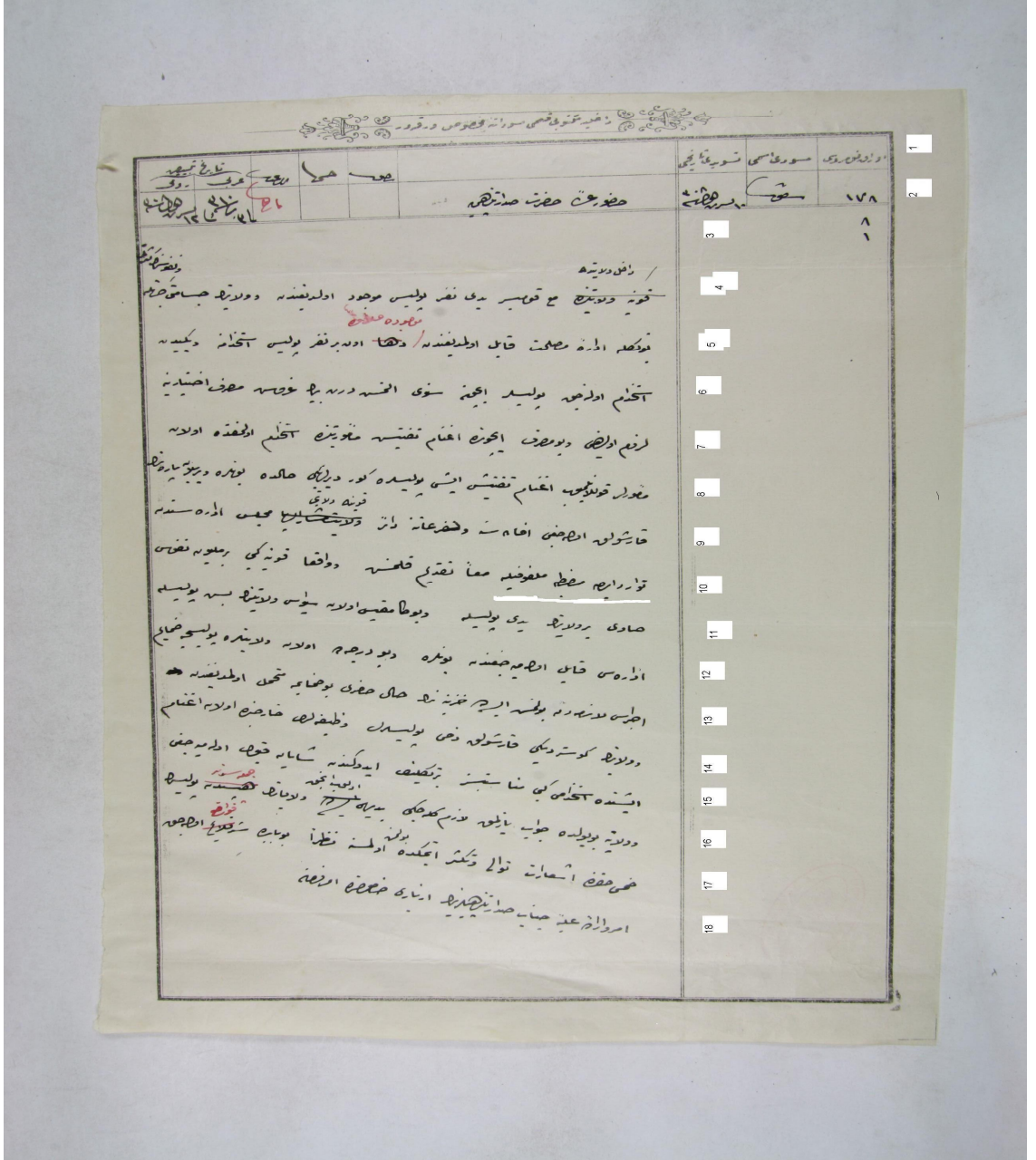
-Ek 3 Alman askerlerinin ikamet ettiği han ile, olayın meydana geldiği yeri gösteren fotoğraftır³.

-Ek 4 Alaaddin Karakolu Polis Memuru 25 numarada kayıtlı Mehmet Emin'in siyasetle uğraşmayacağına dair taahhünamesidir⁴.

³ BOA. DH. EUM. AYŞ. 46/6

⁴ BOA. DH. EUM. Memurin Kalemi (MEM).18/21

-Ek 6 1892 yılında Konya'daki polis sayısı ile ilgili belgedir⁶.

⁶ BOA. DH. Mektubi Kalemî (MKT).2014/85

Tablo 3.5

Künye Numarası	İsmi	Babasının İsmi	Memuriyeti	Taltif	Tecziye	Düşünceler
17	Ali	Mustafa	Polis Memuru	-	-	Mazeretine binaen Onbeş gün izin verilmiş, izni onbeş gün daha uzatılarak 4 Aralık 1913 günü görevine başlamıştır.
19	Talat Efendi	Abdullah	Polis Memuru	-	-	Süvari 28 numaralı Galip Efendiyle 25 Kasım 1913 günü becayış yapmıştır.
20	Süleyman Efendi	Hasan	Polis Memuru		Vazifesini suiistimal ettiğinden dolayı 4 Kasım 1913 tarihinden işten el çektirilerek Divan neticesinde kınama cezasıyla birlikte 5 günlük yevmiye kesimi cezasına çarptırıldı. Ayrıca 13 Kasım 1913 tarihine kadar maaşının terkine karar verildi.	
39	Abdullah Efendi	Ali	Polis Memuru	Hapishane firarisi Mehmedin yakalanmasından dolayı takdir edilmiştir.		
38	Ali Galip Efendi	Mehmet	Polis Memuru			Süvari iken 19 numaralı Tahir Efendiyle 26 Kasım 1913 tarihinde becayış etmiştir.

Tablo3.5'in devamı

Künye Numarası	İsmi	Babasının İsmi	Memuriyeti	Taltif	Tecziye	Düşünceler
59	Muhammet Muhiddin	İbrahim	Polis Memuru	-	-	Emniyet-i Umumiyenin emirnamesi mucibince 1 Aralık 1913 tarihinde ilişği kesilerek Edirne'ye nakledilmiştir.
63	Hacı Sadık Efendi	Musa	Polis Memuru	Katil Muhammedi derdest eylemesinde n dolayı takdir edilmiştir.	-	
70	Serkes	Gazi Arves	Polis Memuru			İstifanamesi 28 Ekim 1913 tarihinde Heyet-i İntihabiyece kabul ile kaydı siliniştir.
81	Ahmet Mushiddin Efendi	Naim	Polis Memuru			İşten el çektirildiği 1 Aralık 1913 tarihinden itibaren kaydının silinmesine divanca karar verildi.
91	Ata Efendi	Mustafa	Polis Memuru			Vazifesini suiistimal eylemesine binaen 16 Kasım 1913 tarihinde işten el çektirilerek aynı tarihten itibaren kaydının silinmesine divanca karar verildi.
95	Ömer Lütfi	Hüseyin	Polis Memuru			Hastalığına binaen rapor üzerine bir hafta izin verilmiştir.
106	Habil	Saidullah	Polis Memuru			Hastalığına binaen rapor üzerine 4 Aralık 1913 tarihinden itibaren 10 gün istirahatten sonra 20 gün daha uzatılmıştır.
56	Mehmet Emin Efendi	Ahmet	Polis Memuru			Vilayetin kararıyla Alanya kazasından Antalya merkez livasına tayin edilmiştir.

Tablo3.5'in devamı

Künye Numarası	İsmi	Babasının İsmi	Memuriyeti	Taltif	Tecziye	Düşünceler
58	Ali Efendi	Mehmet	Polis Memuru			Görevli bulunduğu Antalya merkez livasından Akseki kazasına tayin edilmiştir.
63	Hasan Sadık Efendi	Muhsin	Polis Memuru			Okuldan mezun olup 10 Eylül 1913 tarihinden itibaren göreve başlamıştır.
81	Ahmed Muhiddin	Naim	Polis Memuru			Dizanteri hastalığına tutulduğundan, tedavi ve istirahat ihtiyacı olduğu doktor raporuyla bildirildiğinden 11 Eylül 1913 tarihinden itibaren izin verilmiştir.
91	Ahmed Efendi	Ali	Polis Memuru			Görevli bulunduğu Yalvaç kazasından Uluborlu kazasına tayin edilmiştir.
93	Asa Efendi	Mustafa	Polis Memuru			Ailesindeki hastalıktan dolayı 31 Ağustos 1913 tarihinden itibaren yirmi gün izin verilmiştir.
94	Tuhi Efendi	Osman	Polis Memuru			Kosova mürettebatından numara 31
95	Ömer Lütfi	Hüseyin	Polis Memuru			Selanik mürettebatından numara 136
96	İbrahim Ethem	Hasan	Polis Memuru			Selanik mürettebatından numara 149
97	Ali Sabit	Mustafa	Polis Memuru			Kosova mürettebatından numara 85
98	Mehmet Cemil	İdris	Polis Memuru			Manastır mürettebatındandır. Numara 36
99	Mustafa Niyazi	Hasan	Polis Memuru			Cezair-i bahr-i Sefid mürettebatından numara 27

Tablo3.5'in devamı

Künye Numarası	İsmi	Babasının İsmi	Memuriyeti	Taltif	Tecziye	Düşünceler
101	Süleyman	Mustafa	Polis Memuru	-	-	Selanik mürettebatından numara 313
102	Behçet	İbrahim Necati	Polis Memuru			Konya mürettebatından numara 55
103	Mevlüt	Hüseyin Sami	Polis Memuru			Edirne mürettebatından numara 218
104	Rıza	Hasan	Polis Memuru			Selanik mürettebatından numara 43
105	Mustafa	Hüseyin	Polis Memuru			Kosova mürettebatından numara 43
106	Habil	Saidullah	Polis Memuru			Selanik kadrosunda 164 numaralı polis memuru iken savaş şartları sebebiyle Emniyet-i Umumiyenin 26 Ağustos 1913 tarih ve 16818/88 numaralı emirnamesiyle Konya asli kadrosuna kaydedilmiştir.

-Ek 7 1913 Ağustos-Kasım ayları arasındaki taltif-tecziye ve personel özlük işleriyle ilgili tablodur⁷.

⁷ BOA. DH. EUM. MEM.41/11

Tablo 3.9'un devamı

Eşyanın Kıymeti (kuruş)	Eşyanın Miktarı	Eşyanın Cinsi Ve Nevi	Eşyanın Bulunduğu Mevki ve Yer
40	1	Koltuk	//
30	1	Sehpa	//
30	1	Sehpa	//
20	1	Yazı takımı	//
80	2	Yazı masası	//
8	1	Yazı takımı	//
10	1	Sandalye	//
15	1	Koltuk	//
12	1	Kanepa	//
800	1	Dosya dolabı	//
500	1	Telefon	//
250	1	Yazı masası	Adli Kısım Başkanlığı Odasında
20	1	Yazı takımı	//
50	1	Kanepa	//
50	2	Koltuk	//
100	1	Cevizden mamul koltuk	//
40	4	Sehpa	//
250	1	Yekpare kilim	//
30	1	Hasır koltuk	//
25	2	Koltuk sandalye	//
35	6	Hızardan sandalye	//
450	1	Dosya dolabı	//
30	2	Pencere perdesi	//
700	1	Dosya dolabı	//
30	1	Mangal	//
80	1	Borusuyla beraber soba	//
12	1	Sandalye(yıpranmış)	//
12	1	Sandalye(yıpranmış)	//
320	1	Telefon makinesi	Müteferrikada
	2	Yazı masası	//
40	2	Kanepa	//
15	1	Koltuk	//
400	1	Dosya dolabı	//
30	2	Perde	//
2	1	Yazı takımı	//

Tablo 3.9'un devamı

Eşyanın Kıymeti (Kuruş)	Eşyanın Miktarı	Eşyanın Cinsi	Eşyanın Bulunduğu Yer
4	1	Lamba	Müteferrika
9	1	Perde	//
10	1	Muşamba perde	//
8	2	Hasır sandalye	//
8	1	Yemek masası	//
320	1	Telefon makinesi	//
47	2	Yazı masası	//
40	2	Kanepe	//
15	1	Koltuk	//
400	1	Dosya dolabı	//
30	2	Perde	//
2	1	Yazı takımı	//
4	1	Lamba	//
9	1	Perde	//
10	1	Muşamba perde	//
8	2	Hasır sandalye	//
8	1	Yemek masası	//
240	4	Yekpare sergi kilim	Köprübaşı Karakolu
25	1	Koltuk- sandalye	//
240	4	Yekpare sergi kilim	//
25	1	Koltuk- sandalye	//
25	1	Hasır sandalye	//
10	2	Adi sandalye	//
45	2	Yazı masası	//
35	2	Yazı takımı	//
40	8	Muşamba pencere perdesi	//
120	2	Teferruatıyla beraber soba	//
12	2	Lamba	//
320	1	Telefon makinesi	//

Tablo 3.9'un devamı

Eşyanın Kıymeti (kuruş)	Eşyanın Miktarı	Eşyanın Cinsi	Eşyanın Bulunduğu
8	2	Kanepe	Köprübaşı Karakolu
5	1	Yazı takımı	//
40	4	Adi masa	//
40	1	Duvar saati	//
60	1	Avize lamba	//
100	1	Duvar saati	//
320	1	Telefon makinesi	Feridiye karakolu
8	2	Kanepe	//
5	1	Yazı takımı	//
40	4	Adi masa	//
40	1	Duvar saati	//
60	1	Avize lamba	//
14	2	Adi beş numara lamba	//
60	2	Borusuyla beraber soba	//
8	1	Mangal	//
50	1	Koltuk	//
10	1	Koltuk	//
30	2	Sandalye	//
50	3	Kornişli perde	//
18	3	Muşamba perde	//
18	2	Adi perde	//
“50	25	Okunamadı	//
45	21	Bayrak	//
15	3	Duvar saati	//
80	2	Çubuklu kilim	//
60	2	Tabakla beraber sürahi	//
6	2	İdare lambası	//
50	1	Adi lamba	//

-Ek 8 1916 yılında birimlerdeki demirbaş eşyaları gösterir tablodur⁸.

⁸ BOA. DH. EUM. Levazım Kalemi (LVZ).69/50

ÖZGEÇMİŞ

1968 yılında Mersin’de doğdu. İlköğrenimini Mersin’de, orta öğrenimini Kayseri’de tamamladı.1990 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü’nden, 1991 yılında Polis Akademisi’nden mezun oldu. Adana, Gümüşhane, Karaman, Konya illerinde emniyet teşkilatının değişik birimlerinde çalıştı. Halen Kars Emniyet Müdürlüğü’nde Asayiş Şube Müdürü olarak görev yapmaktadır.